

Nr 35.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring, m. m. dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 27 mars 1953 dagtecknad proposition, nr 178, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll,

dels föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag angående ändring i lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring,

dels ock lämnat riksdagen tillfälle att avgiva yttrande angående den samordning av den allmänna sjukförsäkringen och den obligatoriska yrkeskadeförsäkringen, som föredragande departementschefen i propositionen förordat, ävensom rörande av departementschefen angivna huvudgrunder för tillhandahållande av läkemedel.

Det vid propositionen fogade lagförslaget är av följande lydelse:

Förslag

till

Lag angående ändring i lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om
allmän sjukförsäkring.

Härigenom förordnas, *dels* att 4—19, 21—44, 47—54, 56, 58, 61, 71, 86, 106, 111, 113 och 115—117 §§, överskriften omedelbart före 118 § ävensom 118—124 §§ lagen den 3 januari 1947 om allmän sjukförsäkring¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels* att överskrifterna omedelbart före 15, 31, 35, 41 och 122 §§ skola utgå ur lagen, *dels* ock att omedelbart före 13, 29, 30, 33, 38, 40, 121 och 123 §§ skola införas överskrifter av nedan angiven lydelse.

(Nuvarande lydelse:)

4 §.

I denna lag förstås med
l ä k a r e: den som äger behörighet att inom riket utöva läkar-konsten;

l ä k a r v å r d: vård som meddelas av läkare, dock icke vård som lämnas försäkrad, vilken är intagen å sjukvårdsanstalt;

s j u k v å r d s a n s t a l t: allmänt sjukhus ävensom annan sjukvårds-inrättning, till vars drift statsbidrag utgår;

a l l m ä n t s j u k h u s: sjukvårdsinrättning, där vårdavgift å all-

(Föreslagen lydelse:)

4 §.

I denna lag förstås med
l ä k a r e: den som äger behörighet att inom riket utöva läkar-konsten;

l ä k a r v å r d: vård som meddelas av läkare, dock icke vård som lämnas försäkrad, vilken åtnjuter sjukhusvård;

s j u k h u s v å r d: vård som å sjukvårdsanstalt lämnas där intagen försäkrad ävensom vård å annan sjukvårdsinrättning, om vården beredes genom pensionsstyrelsens försorg;

s j u k v å r d s a n s t a l t: allmänt sjukhus ävensom annan sjukvårds-inrättning, som enligt av Konungen fastställd förteckning är att anse såsom sjukvårdsanstalt jämlikt denna lag;

a l l m ä n t s j u k h u s: sjukvårdsinrättning som tillhör staten

¹ Senaste lydelse av 111 och 115—124 §§ se 1948:733. Enligt lag den 8 december 1950 (nr 621) har förordnats att i stället för de tidpunkter, som angivas i 111 § samt 115—124 §§, skall gälla vad Konungen med riksdagen därom framdeles förordnar.

(Nuvarande lydelse:)

män sal eller därmed likställt rum icke må uttagas eller må uttagas endast för den som icke tillhör sjukvårdsområdet, dock icke sjukvårdsinrättning som är anordnad vid fattigvårdsanstalt;

h e m o r t s s j u k h u s: allmänt sjukhus, drivet av det landsting eller den kommun, inom vars område försäkrad är bosatt.

När nedan — — — — — inrättad, centralsjukkassa.

5 §.

Varje svensk — — — — — denna lag.

Vad nu — — — — — i riket.

Annan än försäkringspliktig må ej vara medlem i allmän sjukkassa.

6 §.

Försäkringsplikt åvilar ej gift kvinna, vars man är försäkringspliktig, såframt makarna sammanleva och hennes årsinkomst av förvärvsarbete ej uppgår till ettusen kronor.

Från försäkringsplikt undantagas vidare

a) den som vårdats å sjukvårdsanstalt under minst sjuhundratrettio dagar i följd, så länge vården å anstalten därefter pågår;

b) den som är omhändertagen å anstalt för obildbara sinnesslöa;

c) den som är intagen i fångvårds- eller tvångsarbetsanstalt för tid, som kan antagas komma att omfatta minst två år;

d) därest Konungen eller efter Konungens bemyndigande tillsynsmyndigheten så bestämmer, den som är sjukförsäkrad enligt utländsk lag.

(Föreslagen lydelse:)

eller till vars drift statsbidrag utgår eller som drives av landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, och ej är anordnad vid fattigvårdsanstalt ävensom sjukvårdsinrättning varöfver pensionsstyrelsen förfogar för sin sjukvårdande verksamhet;

h e m o r t s s j u k h u s: allmänt sjukhus, drivet av det landsting eller sådan i landsting ej deltagande stad, inom vars område försäkrad är bosatt.

5 §.

Försäkringspliktig enligt denna lag är ej

a) den som åtnjutit sjukhusvård under minst sjuhundratrettio dagar i följd, så länge sjukhusvård därefter pågår;

b) den som är omhändertagen å anstalt för obildbara sinnesslöa;

c) den som är intagen i fångvårds- eller tvångsarbetsanstalt för tid, som kan antagas komma att omfatta minst två år;

d) därest Konungen eller efter Konungens bemyndigande tillsynsmyndigheten så bestämmer, den som är sjukförsäkrad enligt utländsk lag.

Annan än försäkringspliktig må ej vara medlem i allmän sjukkassa.

(Nuvarande lydelse:)

7 §.

Varje medlem i allmän sjukkassa är sjukvårdsförsäkrad. På grund av sådan försäkring är jämväl familjemedlem sjukvårdsförsäkrad, såframt ej beträffande denne föreligger fall, som i 6 § andra stycket avses.

Barn, som ej uppnått den ålder, varmed följer försäkringsplikt, och som icke är att anse såsom familjemedlem är ändock sjukvårdsförsäkrat, såframt försäkringsplikt föreligger om barnet haft nämnda ålder.

8 §.

Med familjemedlem förstås dels hustru till medlem i allmän sjukkassa, därest hon ej själv är medlem i sådan kassa, dels ock barn till sjukkasemedlem intill utgången av den kalendermånad, varunder barnet fyller sexton år. Med egna barn likställas adoptivbarn och fosterbarn ävensom barn, adoptivbarn och fosterbarn till medlemmens make. Vad nu är sagt om barn och adoptivbarn gäller dock ej, där vårdnaden om barnet tillkommer annan än sjukkasemedlemmen eller make, med vilken denne sammanlever. Fosterbarn må icke anses såsom familjemedlem till annan än barnafostern.

Därest enligt de i första stycket givna reglerna barn skulle bliva att anse såsom familjemedlem till makar, skall barnet betraktas såsom familjemedlem allenast till mannen. Sjukkasen må dock efter framställning av makarna medgiva, att bar-

(Föreslagen lydelse:)

6 §.

Varje medlem i allmän sjukkassa är sjukvårdsförsäkrad. På grund av sådan försäkring är jämväl i riket bosatt barn till medlemmen sjukvårdsförsäkrat intill utgången av den kalendermånad, varunder det fyller sexton år, såframt ej beträffande barnet föreligger fall, som i 5 § tredje stycket avses. Med sjukkasemedlems egna barn likställas adoptivbarn och fosterbarn ävensom barn, adoptivbarn och fosterbarn till medlemmens make. Vad nu är sagt om barn och adoptivbarn gäller dock ej, där vårdnaden om barnet tillkommer annan än sjukkasemedlemmen eller make, med vilken denne sammanlever. Fosterbarn må icke anses såsom barn till annan än barnafostern.

Därest enligt de i första stycket givna reglerna barn skulle bliva sjukvårdsförsäkrat genom makars försäkring, skall barnet anses vara försäkrat allenast såsom barn till mannen. Sjukkasen må dock efter framställning av makarna medgiva, att barnet i stället skall vara sjukvårdsförsäkrat såsom barn till hustrun. Sådant medgivande må lämnas allenast, såframt hustruns årsinkomst av förvärvsarbete överstiger mannens årsinkomst av dylikt arbete, och gäller från och med ingången av kalendermånaden näst efter den, varunder tillståndet lämnats, intill dess kassan annorlunda bestämt.

Fosterbarn skall anses såsom sådant intill utgången av den kalen-

(Nuvarande lydelse:)

net i stället skall anses såsom *familjemedlem till hustrun*. Sådant medgivande må lämnas allenast, såframt hustruns årsinkomst av förvärvsarbete överstiger mannens årsinkomst av dylikt arbete, och gäller från och med ingången av kalendermånaden näst efter den, varunder tillståndet lämnats, intill dess kassan annorlunda bestämt.

Fosterbarn skall anses såsom *familjemedlem* intill utgången av den kalendermånad, varunder det fyller sexton år.

9 §.

Sjukkasemedlem, vars årsinkomst av förvärvsarbete uppgår till minst *sexhundra* kronor, skall vara sjukpenningförsäkrad. *Hustru, som är familjemedlem och ej fyllt sextiosju år, är sjukpenningförsäkrad, oavsett huruvida hennes man är sjukpenningförsäkrad eller ej, såframt icke beträffande henne föreligger fall, som i 6 § andra stycket avses, eller till henne utgår folkpension eller hennes make för henne uppbär hustrutillägg till folkpension.*

Annan än i första stycket avses må ej vara sjukpenningförsäkrad.

(Föreslagen lydelse:)

dermånad, varunder det fyller sexton år.

Barn, som ej uppnått den ålder, varmed följer försäkringsplikt, och som icke är *försäkrat på grund av vad ovan sägs*, är ändock sjukvårdsförsäkrat, såframt försäkringsplikt förelegat om barnet haft nämnda ålder.

7 §.

Sjukkasemedlem, vars årsinkomst av förvärvsarbete uppgår till minst *ettusentvåhundra* kronor, skall vara sjukpenningförsäkrad.

Sjukkasemedlems hustru, som sammanlever med sin man och själv är medlem i allmän sjukkassa men vars årsinkomst av förvärvsarbete ej uppgår till ettusentvåhundra kronor, är jämväl sjukpenningförsäkrad, dock ej för längre tid än till och med den månad, varunder hon fyller sextiosju år, och ej heller för tid efter utgången av den månad, varunder hon börjat uppbära folkpensionsförmån i annan form än ålderspension, så länge förmånen åtnjutes.

Avlider make till hustru, som i andra stycket avses, skall utan hinder därav försäkringen bestå intill utgången av tredje kalendermånaden efter den, då mannen avlidit.

Annan än i denna paragraf avses må ej tillhöra den obligatoriska sjukpenningförsäkringen.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

10 §.

Med å r s i n k o m s t — — — — — såsom förvärvsarbete.
 Utgöres inkomst — — — — — kommunal inkomstskatt.
 Inkomst av — — — — — annans räkning.

Beräkning av årsinkomst av förvärvsarbete skall, där förhållandena ej eljest äro kända för sjukkassan, grundas på de upplysningar, som kassan kan inhämta av den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller som må kunna framgå av den uppskattning, som vid senaste taxering gjorts av den försäkrades inkomst av rörelse, tjänst eller tillfällig förvärvsverksamhet.

8 §.

Beräkning av årsinkomst av förvärvsarbete skall, där förhållandena ej eljest äro kända för sjukkassan, grundas på de upplysningar, som kassan kan inhämta av den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller som må kunna framgå av den uppskattning, som vid senaste taxering gjorts av den försäkrades inkomst.

Med årsinkomst av tjänst avses sådan årsinkomst av förvärvsarbete, som arbetstagare kan antagas komma att tills vidare åtnjuta i allmän eller enskild tjänst.

11 §.

Försäkringspliktig skall — — — — — försäkringsplikt inträder.
 Medlem i — — — — — den senare.

Sjukvårdsersättning till barn, som i 7 § andra stycket avses, utgives av sjukkassan för den kommun, där barnet är bosatt.

9 §.

Sjukvårdsersättning till barn, som i 6 § sista stycket avses, utgives av sjukkassan för den kommun, där barnet är bosatt.

12 §.

Inträder försäkringsplikt för barn, som dittills varit att räkna såsom familjemedlem, skall sjukkassa inskriva den försäkringspliktige såsom medlem i kassan.

Då försäkringsplikt — — — — — försäkringspliktens uppkomst.

Ändå att — — — — — inskrivning sker.

Så snart — — — — — försäkringspliktens upphörande.

10 §.

Inträder försäkringsplikt för någon, som dittills varit försäkrad såsom barn, skall sjukkassa inskriva den försäkringspliktige såsom medlem i kassan.

13 §.

Sjukkassa skall i samband med inskrivning av medlem besluta, huruvida denne skall vara sjukpen-

11 §.

Sjukkassa skall i samband med inskrivning av medlem besluta, huruvida denne skall vara sjukpen-

(Nuvarande lydelse:)

ningförsäkrad. Kassan skall ock, när till dess kännedom kommit, att medlems årsinkomst av förvärvsarbete undergått ändring av betydelse för sjukpenningförsäkringen, utan dröjsmål meddela det beslut, som därav påkallas.

(Föreslagen lydelse:)

ningförsäkrad och, om så finnes vara fallet, vilken sjukpenningklass han skall tillhöra. Kassan skall ock, när till dess kännedom kommit, att medlems årsinkomst av tjänst eller annat förvärvsarbete undergått ändring av betydelse för sjukpenningförsäkringen, utan dröjsmål meddela det beslut, som därav påkallas.

Ändring av medlems sjukpenningförsäkring till följd av beslut, som avses i första stycket andra punkten, må ej ske förrän vid det månadsskifte, som inträffar närmast efter det beslutet härom fattats. Därest medlems sjukpenningförsäkring eljest skall ändras, skall, om ej annat följer av vad i 7 § tredje stycket sägs, ändringen ske vid månadsskiftet närmast efter det anledning till ändringen uppkommit.

Under tid, då sjukpenningförsäkrad medlem lider av sjukdom, som i 21 § avses, må han icke uteslutas från sjukpenningförsäkringen, förrän hans rätt till sjukpenning upphört till följd av vad i 27 § stadgas.

Under tid, då sjukpenningförsäkrad medlem lider av sjukdom, som i 21 § avses, må hans sjukpenningförsäkring icke ändras, förrän hans rätt till sjukpenning upphört till följd av vad i 29 § stadgas.

Beslut angående medlems sjukpenningförsäkring skall skriftligen delgivas denne.

14 §.

Blir den — — — — — den senare.
Vad i — — — — — om flyttningen.
I fall, — — — — — annat föreskrivits.

12 §.

Sjukvårdsförsäkringen.

15 §.

Envar försäkrad äger i enlighet med vad nedan sägs rätt till ersättning för utgifter för läkarvård och

Sjukvårdsförsäkringen.

13 §.

Envar försäkrad äger i enlighet med vad nedan sägs rätt till ersättning för utgifter för läkarvård och

(Nuvarande lydelse:)

i samband därmed företagna resor ävensom, där han för sjukdom intagit å sjukvårdsanstalt, för resan dit och åter.

16 §.

Ersättning för — — — — — av sjukpenning.

Taxa, som i första stycket sägs, skall avse sådan vård — däri inbegripen röntgen- och annan undersökning — som kan meddelas av varje läkare, så ock röntgenundersökning samt röntgen- och radiumbehandling, som utföres av därför särskilt utbildad läkare.

Är uppenbart att försäkrad vid samma *sjukdomsfall* utan fog sökt mer än en läkare eller att läkare anlåtats vid flera tillfällen än som varit behöfligt, utgår ersättning allenast för den vård, som lämnats av den först rådfrågade läkaren, eller för de besök, som skäligen varit behöfliga. Har försäkrad, oaktat han uppenbarligen utan risk för försämring av hälsotillståndet kunnat besöka läkare, påkallat besök av läkare i sin bostad eller annorstädes, må ersättningen nedsättas till belopp, som av sjukkassan skulle hava utgivits för läkarvård ävensom i resekostnadsersättning enligt 17 § för det fall att den försäkrade besökt läkaren.

(Föreslagen lydelse:)

sjukhusvård ävensom i samband därmed företagna resor.

14 §.

Såsom utgifter för läkarvård skolas jämväl utgifter för tandläkarvård, avseende sådan behandling, som angives i en av Konungen fastställd förteckning och som meddelas vid centraltandpoliklinik, tandläkarhögskola eller allmänt sjukhus.

Taxa, som i första stycket sägs, skall avse sådan vård — däri inbegripen röntgen- och annan undersökning — som kan meddelas av varje läkare, så ock röntgenundersökning samt röntgen- och radiumbehandling, som utföres av därför särskilt utbildad läkare, *ävensom tandläkarvård, varom i andra stycket förmäles.*

Är uppenbart att försäkrad vid samma *sjukdom* utan fog sökt mer än en läkare eller att läkare anlåtats vid flera tillfällen än som varit behöfligt, utgår ersättning allenast för den vård, som lämnats av den först rådfrågade läkaren, eller för de besök, som skäligen varit behöfliga. Har försäkrad, oaktat han uppenbarligen utan risk för försämring av hälsotillståndet kunnat besöka läkare, påkallat besök av läkare i sin bostad eller annorstädes, må ersättningen nedsättas till belopp, som av sjukkassan skulle hava utgivits för läkarvård ävensom i resekostnadsersättning enligt 16 § för det fall att den försäkrade besökt läkaren.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

15 §.

Ersättning för utgifter för sjukhusvård, som på grund av sjukdom varit erforderlig, utgår,

då vården beretts å hemortssjukhus, med belopp, som motsvarar den för sådan vård vid sjukhuset tillämpade avgiften å allmän sal,

då erforderlig vård ej kunnat beredas å hemortssjukhus eller behovet av sjukhusvården uppkommit utanför det landstingsområde eller sådan i landsting ej deltagande stad, där den sjuke är bosatt, och den sjuke med anledning härav måst intagas å annat allmänt sjukhus, med belopp, som motsvarar den lägsta avgift, mot vilken den sjuke kunnat erhålla vården å sjukhuset,

då vården annorstädes än å allmänt sjukhus beretts genom pensionsstyrelsens försorg, med belopp, som motsvarar den lägsta för sådan vård utgående avgiften, samt

i övriga fall med belopp, motsvarande den lägsta avgift, mot vilken den sjuke kunnat erhålla vården å allmän sal vid hemortssjukhus, lämpat för sjukdomens behandling.

Konungen äger fastställa taxa för beräkning av ersättning, som i första stycket avses. Har sådan taxa fastställts, utgår ej ersättning för belopp, varmed vårdavgiften överstiger i taxan angivet belopp.

17 §.

Är försäkrad enligt 16 § berättigad till ersättning för utgifter för läkarvård, skall ersättning utgå jämväl för utgifterna för resor till

16 §.

Är försäkrad enligt 14 § berättigad till ersättning för utgifter för läkarvård, skall ersättning utgå jämväl för utgifterna för resor till

(Nuvarande lydelse:)

och från läkaren, dock endast såframt resekostnaden överstiger *tre kronor för varje läkarbesök*. Därvid ersättes hela den överskjutande kostnaden, om försäkrad efter hänvisning av läkare sökt läkarvård vid närmaste allmänna sjukhus, där vården kunnat meddelas. I annat fall utgår ersättning med tre fjärdedelar av den överskjutande kostnaden, dock må högre belopp ej utgivas än som skulle hava utgått vid besök hos den provinsialläkare eller stadsläkare, inom vars distrikt den försäkrade vistas.

Ersättning, som — — — — — utom riket.

Om försäkrads — — — — — hans följeslagare.

18 §.

Utgifter för försäkrads resa för intagning å *sjukvårdsanstalt* ersätts högst med belopp, som motsvarar kostnaden för resa till närmaste allmänna sjukhus, där erforderlig vård kunnat beredas, eller, om den sjuke intagits å hemortssjukhus och behovet av sjuk-

(Föreslagen lydelse:)

och från läkaren, dock endast såframt resekostnaden överstiger *fyra kronor för det första besöket hos läkaren och en krona för varje följande besök (återbesök)*. Därvid ersättes hela den överskjutande kostnaden, om försäkrad efter hänvisning av läkare sökt läkarvård vid närmaste allmänna sjukhus, där vården kunnat meddelas. I annat fall utgår ersättning med tre fjärdedelar av den överskjutande kostnaden; dock må högre belopp ej utgivas än som skulle hava utgått vid besök hos den provinsialläkare eller stadsläkare, inom vars distrikt den försäkrade vistas, *och skall vid återbesök försäkrad svara för högst två kronor*.

Vid tandläkarvård, som i 14 § avses, skall vad i denna paragraf sägs om läkarvård äga motsvarande tillämpning.

17 §.

Har försäkrad åtnjutit sjukhusvård, som på grund av sjukdom varit erforderlig, skall enligt vad nedan sägs ersättning utgå jämväl för utgifterna för resor till och från sjukvårdsinrättningen.

Utgifter för försäkrads resa för intagning å *sjukvårdsinrättning* ersätts högst med belopp, som motsvarar kostnaden för resa till närmaste allmänna sjukhus, där erforderlig vård kunnat beredas, eller, om den sjuke intagits å hemortsjukhus och behovet av sjukhus-

(Nuvarande lydelse:)

husvård uppkommit vid vistelse inom sjukvårdsområdet eller därtill gränsande kommun, högst med belopp, som motsvarar kostnaden för resa till närmaste hemortssjukhus, där erforderlig vård kunnat beredas.

Utgifter för försäkrads återresa från *sjukvårdsanstalten* ersätts endast i den mån de överstiga *tre* kronor. Ersättning för återresa utgår icke, om behovet av sjukhusvård uppkommit under det försäkrad vistats utom det län, inom vilket han är bosatt, och han i anledning därav intagits å *sjukvårdsanstalt* belägen utom nämnda län. Kostnad för återresa må ej beräknas högre än för resa från *sjukvårdsanstalten* till den försäkrades bostad.

Vid beräkning av ersättning, som i denna paragraf avses, skall vad i 17 § andra stycket a), b), c) och e) är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Om försäkrads ålder eller tillstånd påkallar, att anhörig eller annan följer honom vid intagning å *sjukvårdsanstalt* eller vid återresa därifrån eller att vårdare därvid anlitas, skall ersättning utgivas jämväl för följeslagarens resa eller kostnaden för vårdare. Härvid skall gälla, förutom vad ovan i denna paragraf är stadgat, att ersättning skall beräknas å den sammanlagda kostnaden för den försäkrade och hans följeslagare eller vårdare samt att ersättning för följeslagares resekostnad varje gång högst må utgivas efter kostnaden för tur- och returresa.

(Föreslagen lydelse:)

vård uppkommit vid vistelse inom sjukvårdsområdet eller därtill gränsande kommun, högst med belopp, som motsvarar kostnaden för resa till närmaste hemortssjukhus, där erforderlig vård kunnat beredas.

Utgifter för försäkrads återresa från *sjukvårdsinrättningen* ersätts endast i den mån de överstiga *fyra* kronor. Ersättning för återresa utgår icke, om behovet av sjukhusvård uppkommit under det försäkrad vistats utom det län, inom vilket han är bosatt, och han i anledning därav intagits å *sjukvårdsinrättning* belägen utom nämnda län. Kostnad för återresa må ej beräknas högre än för resa från *sjukvårdsinrättningen* till den försäkrades bostad.

Vid beräkning av ersättning som i denna paragraf avses, skall vad i 16 § andra stycket a), b), c) och e) är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Om försäkrads ålder eller tillstånd påkallar, att anhörig eller annan följer honom vid intagning å *sjukvårdsinrättning* eller vid återresa därifrån eller att vårdare därvid anlitas, skall ersättning utgivas jämväl för följeslagarens resa eller kostnaden för vårdare. Härvid skall gälla, förutom vad ovan i denna paragraf är stadgat, att ersättning skall beräknas å den sammanlagda kostnaden för den försäkrade och hans följeslagare eller vårdare samt att ersättning för följeslagares resekostnad varje gång högst må utgivas efter kostnaden för tur- och returresa.

(Nuvarande lydelse:)

48 §.

Bidrag till försäkrads sjukvård utöver vad som omfattas av den obligatoriska sjukvårdsförsäkringen må ej avse annat än sjukgymnastik eller eljest behandling med bad, massage, elektricitet eller hetluft eller annan därmed jämförlig behandling.

Förmån, som i första stycket sägs, må beredas endast av centralsjuk-kassa, som därtill erhållit medgivan-de av tillsynsmyndigheten, och i en-lighet med de närmare föreskrifter, som meddelas av tillsynsmyndig-heten.

Försäkring, som i denna paragraf avses, må omfatta även familjemed-lem till sjukkassemédlem; och skall därvid vad i 47 § andra stycket sägs äga motsvarande tillämpning.

19 §.

Har kommun — — — — —

Om redare för svenskt fartyg jäm-liket sjömanslagen haft att vid sjö-mans sjukdom vidkännas kostnad som ovan i 16—18 §§ avses, äger han hos den sjuk-kassa, där sjömannen är försäkrad, erhålla gottgörelse för

(Föreslagen lydelse:)

18 §.

Sjuk-kassa må, med tillsynsmy-n-dighetens medgivande och enligt de närmare föreskrifter som meddelas av tillsynsmyndigheten, besluta, att ersättning skall utgå för försäkrads kostnader för sjukgymnastik eller eljest behandling med bad, massage, elektricitet eller hetluft eller annan därmed jämförlig behandling eller för konvalescentvård. I sådant fall skall den obligatoriska sjukvårds-försäkringen i kassan omfatta även förmån, som avses med beslutet.

19 §.

motsvarande kostnad.

Allmän sjuk-kassa äger med ar-betsgivare, som anordnar läkarvård eller vidtager andra sjukvårdande åtgärder så att kassans utgifter för sjukvårdsförsäkringen kunna an-tagas minska, överenskomma om skälig gottgörelse för arbetsgivarens ifrågavarande kostnader. Överens-kommelsen skall för att vara gällan-de fastställas av tillsynsmyndig-heten.

Om redare för svenskt fartyg jäm-liket sjömanslagen haft att vid sjö-mans sjukdom vidkännas kostnad som ovan i 14—18 §§ avses, äger han hos den sjuk-kassa, där sjömannen är försäkrad, erhålla gottgörelse för

(Nuvarande lydelse:)

kostnaden enligt bestämmelserna i denna lag; dock må ersättning utgå högst med belopp, som skulle hava utgivits, därest kostnaden uppkommit vid den sjukens vistelse inom sjukkassans verksamhetsområde.

21 §.

Sjukpenningförsäkrad medlem äger vid sjukdom, som förorsakar förlust av arbetsförmågan *eller för vars botande den sjuke enligt läkares föreskrift bör fullständigt avhålla sig från arbete*, för varje dag rätt till sjukpenning med två kronor för tiden till och med den månad, varunder han fyller aderton år, och för tiden från och med månaden näst efter den, varunder han fyller sextiosju år, samt med tre kronor 50 öre för annan tid.

Hustru, som är sjukpenningförsäkrad i egenskap av familjemedlem, äger vid sjukdom som i första stycket sägs rätt till sjukpenning med en krona 50 öre för dag.

Såsom sjukdom skall anses jämväl sådant tillstånd av arbetsförmåga som förorsakats av sjukdom, för vilken sjukpenning utgivits, och som alltjämt kvarstår efter sjukdomens upphörande.

Vid bedömande — — — — —

Sjuk-kassa må, då skäl äro därtill, påfordra att förlust av arbetsförmåga styrkes genom intyg av läkare.

(Föreslagen lydelse:)

kostnaden enligt bestämmelserna i denna lag; dock må ersättning utgå högst med belopp, som skulle hava utgivits, därest kostnaden uppkommit vid den sjukens vistelse inom sjukkassans verksamhetsområde.

21 §.

Sjukpenningförsäkrad medlem äger vid sjukdom, som förorsakar förlust av arbetsförmågan, för varje dag rätt till *h e l s j u k p e n n i n g*. Förorsakar sjukdom, utan att medföra förlust av arbetsförmågan, nedsättning av denna med minst hälften, skall *h a l v s j u k p e n n i n g* utgivas.

Såsom sjukdom skall anses jämväl sådant tillstånd av arbetsförmåga *eller nedsatt arbetsförmåga*, som förorsakats av sjukdom, för vilken sjukpenning utgivits, och som alltjämt kvarstår efter sjukdomens upphörande.

— vara arbetsförmögen.

Sjuk-kassa må, då skäl äro därtill, påfordra att förlust *eller nedsättning* av arbetsförmåga styrkes genom intyg av läkare.

22 §.

Varje sjukpenningförsäkrad medlem är försäkrad för *g r u n d s j u k*

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

penning. Hel grundsjukpenning utgör tre kronor.

Sjukpenningförsäkrad medlem, vars årsinkomst av tjänst uppgår till minst ettusenåttahundra kronor, skall härjämte vara försäkrad för tilläggs sjukpenning, som till storleken bestämmes av den sjukpenningklass medlemmen tillhör. Tillhörighet till högre sjukpenningklass än den första är beroende allenast av medlemmens årsinkomst av tjänst.

Sjukpenningklasserna och beloppet av hel sjukpenning inom varje klass framgå av följande tabell:

Sjukpenningklass nr	Årsinkomsten av tjänst uppgår		De första 90 dagarna av en sjukperiod för vilka sjukpenning utgår			Följande dagar av sjukperioden		
	till kr	men ej till kr	Grundsjukpenning kr	Tilläggs-sjukpenning kr	Summa kr	Grundsjukpenning kr	Tilläggs-sjukpenning kr	Summa kr
kol. 1	kol. 2	kol. 3	kol. 4	kol. 5	kol. 6	kol. 7	kol. 8	kol. 9
1	—	1 800	3	—	3	3	—	3
2	1 800	2 400	3	1	4	3	1	4
3	2 400	3 000	3	2	5	3	2	5
4	3 000	3 600	3	3	6	3	2	5
5	3 600	4 200	3	4	7	3	3	6
6	4 200	5 000	3	5	8	3	3	6
7	5 000	5 800	3	6	9	3	4	7
8	5 800	6 800	3	7	10	3	4	7
9	6 800	8 400	3	9	12	3	5	8
10	8 400	10 200	3	11	14	3	6	9
11	10 200	12 000	3	13	16	3	7	10
12	12 000	14 000	3	15	18	3	8	11
13	14 000	—	3	17	20	3	9	12

Halv sjukpenning utgör hälften av hel sjukpenning.

Vid beräkning av den tid av nittio dagar, varefter tilläggs sjukpenning utgår med lägre belopp i fjärde till och med trettonde sjukpenningklasserna, skall medräknas tid, för vilken sjukpenning utgivits under de

(Nuvarande lydelse:)

22 §.

Sjukpenning utgår ej för tid då försäkrad

a) fullgör tjänstgöring såsom värnpliktig;

b) är intagen i barnhem, skola tillhörande barna- och ungdomsvården eller allmän uppfostringsanstalt;

c) är häktad eller intagen i fångvårds- eller tvångsarbetsanstalt;

d) vårdas å allmän alkoholistanstalt;

e) i annat fall än ovan sagts av annan orsak än sjukdom tagits i förvar på det allmännas bekostnad.

23 §.

Till sjukpenningförsäkrad medlem, som är gift och sammanlever med sin make, skall utgivas maketillägg till sjukpenningen med två kronor för dag. Maketillägg utgår dock ej, där medlemmen uppbär hustrutillägg till folkpension eller maken fyllt sextiosju år.

Äro båda makarna sjukpenningförsäkrade medlemmar, utgår maketillägg allénast till mannens sjukpenning, såframt ej sjukkassan efter framställning av makarna medgivit att maketillägg i stället skall utgivas till hustruns sjukpenning. Beträffande sådant medgivande skall vad i 8 § andra stycket är stadgat om där oförmålt medgivande äga motsvarande tillämpning.

(Föreslagen lydelse:)

sextio dagar, som närmast föregått sjukperioden.

Såsom sjukperiod anses tid, varunder försäkrad i oavbruten följd lider av sjukdom, som i 21 § avses.

23 §.

Sjukpenning utgår ej för tid då försäkrad

a) fullgör tjänstgöring såsom värnpliktig;

b) är intagen i barnhem eller skola tillhörande barna- och ungdomsvården;

c) är häktad eller intagen i fångvårds- eller tvångsarbetsanstalt;

d) vårdas å allmän alkoholistanstalt;

e) i annat fall än ovan sagts av annan orsak än sjukdom tagits i förvar på det allmännas bekostnad.

(Nuvarande lydelse:)

24 §.

Har sjukpenningförsäkrad medlem ett eller flera hemmavarande barn, vilka äro att anse såsom familjemedlemmar till den försäkrade, skall för varje sådant barn utgivas barn tillägg till sjukpenningen med 50 öre för dag.

Samma lag gäller, där sjukpenningförsäkrad medlem har annat barn, som icke uppnått den ålder varmed följer försäkringsplikt, såframt medlemmen är underhållsskyldig beträffande barnet och på sätt tillsynsmyndigheten föreskrivit styrker att underhållsskyldigheten fullgöres. Barntillägg må dock ej utgivas för barn, som är att anse som familjemedlem till make med vilken medlemmen sammanlever. Ej heller må barntillägg utgå för tid, beträffande vilken annan jämlikt första stycket äger uppbära barntillägg för barnet.

Till hustru, som är sjukpenningförsäkrad i egenskap av familjemedlem, utgår barntillägg till sjukpenningen med en krona för dag, såframt i hemmet finnes minst ett barn under tio år som också är att anse såsom familjemedlem.

25 §.

För tid, då sjukpenningförsäkrad vårdas å sjukvårdsanstalt, skall i stället för sjukpenning utgivas h e m p e n n i n g.

Hempenning utgör två kronor om

(Föreslagen lydelse:)

24 §.

Har sjukpenningförsäkrad medlem ett eller flera hemmavarande barn, vilka äro sjukvårdsförsäkrade såsom barn till medlemmen, skall utgivas barn tillägg till grundsjukpenningen. Barntillägg till hel sjukpenning utgör en krona för ett eller två barn, två kronor för tre eller fyra barn samt tre kronor för fem eller flera barn, allt för dag. Barntillägg till halv sjukpenning utgår med hälften av belopp som nu sagts.

Samma lag gäller, där sjukpenningförsäkrad medlem har annat barn, som icke uppnått den ålder varmed följer försäkringsplikt, såframt medlemmen är underhållsskyldig beträffande barnet och på sätt tillsynsmyndigheten föreskrivit styrker att underhållsskyldigheten fullgöres. Barntillägg må dock ej utgivas för barn, som är sjukvårdsförsäkrat såsom barn till make med vilken medlemmen sammanlever. Ej heller må barntillägg utgå för tid, beträffande vilken annan jämlikt första stycket äger uppbära barntillägg för barnet.

25 §.

För tid, då sjukpenningförsäkrad medlem åtnjuter sjukhusvård, skall i stället för sjukpenning utgivas h e m p e n n i n g.

Hempenning utgår, där ej annat följer av vad nedan i tredje stycket

(Nuvarande lydelse:)

dagen för sjukpenningförsäkrad medlem, vars sjukpenning är tre kronor 50 öre, samt en krona om dagen för annan sjukpenningförsäkrad. Å hempenning skola utgivas maketillägg och barntillägg enligt 23 och 24 §§.

(Föreslagen lydelse:)

stadgas, för dag med belopp, motsvarande den sjukpenning som eljest skolat utgå, minskat med tre kronor dock med högst hälften av sjukpenningens belopp. Minskning som nu sagts skall intill ett belopp av en krona 50 öre för dag anses belöpa å grundsjukpenningen. Å hempenning skall utgivas barntillägg enligt vad i 24 § sägs.

För kvinnlig medlem, som i hemmet har minst ett barn under tio år vilket är sjukvårdsförsäkrat såsom barn till henne eller hennes make, skall hempenningen utgöra minst tre kronor för dag. Sådan medlem skall tillika äga uppbära barntillägg till hempenning med två kronor, såframt hon ej enligt 24 § är berättigad till barntillägg med högre belopp.

I övrigt — — — — även hempenning.

26 §.

Sjukpenning må ej utgivas för de tre första dagarna vid varje sjukdomsfall, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad, (k a r e n s t i d) och ej heller för tid, innan anmälan om sjukdomsfallet gjorts hos sjukkassan, där det ej är uppenbart att hinder mött för sådan anmälan.

Karenstid tillämpas ej när sjukdomsfall inträffar inom nittio dagar efter den sista dag, för vilken sjukpenning utgivits.

26 §.

Sjukpenning må ej utgivas för de tre första dagarna av varje sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad, (k a r e n s t i d) och ej heller för tid, innan anmälan om sjukdomsfallet gjorts hos sjukkassan, där ej hinder mött för sådan anmälan eller eljest särskilda skäl föranleda att sjukpenning bör utgå.

Vid karenstidens beräkning skola, därest sjukperiod börjar inom tjugu dagar efter föregående sjukperiods slut, de båda perioderna anses såsom en sjukperiod.

Karenstid tillämpas ej, när den försäkrade vid sjukperiodens början äger uppbära daghjälp från erkänd arbetslöshetskassa.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

28 §.

Vad i 21, 23 och 27 §§ är sagt om sjukpenning och maketillägg för tid efter det någon fyllt sextiosju år skall äga motsvarande tillämpning beträffande sådan sjukhjälp för tid efter utgången av den månad, varunder till försäkrad utbetalas folkpension i annan form än ålderspension eller till hans make utgår hustrutillägg till folkpension, allt så länge förmånen åtnjutes.

29 §.

Sjukpenning samt make- och barntillägg må skäligen nedsättas eller helt indragas, såframt försäkrad

a) ådragit sig sjukdomen vid förövande av handling, för vilken straff genom lagakraftgående dom ådömts honom;

b) vid sjukdom vägrar att underkasta sig undersökning och vård av läkare, då sjukkassa föreskrivit det såsom villkor för sjukhjälp, eller att låta undersöka sig av läkare, som har kassans uppdrag därtill, eller att följa läkares föreskrifter eller att underkasta sig sjukhusvård, då läkare funnit sådan vård vara av betydelse för *sjukhjälpstidens* förkortande;

c) vid sjukdom gör sig skyldig till grov ovarsamhet ur hälsosynpunkt;

d) vägrar att mottaga besök av *befattningshavare, som sjukkassa anställt för sjukkontroll*;

e) medvetet eller av grov vårdslöshet lämnar oriktig eller vilsele-

27 §.

Sjukpenning jämte barntillägg må skäligen nedsättas eller helt indragas, såframt försäkrad

a) ådragit sig sjukdomen vid förövande av handling, för vilken straff genom lagakraftgående dom ådömts honom;

b) vid sjukdom vägrar att underkasta sig undersökning och vård av läkare, då sjukkassa föreskrivit det såsom villkor för sjukhjälp, eller att låta undersöka sig av läkare, som har kassans uppdrag därtill, eller att följa läkares föreskrifter eller att underkasta sig sjukhusvård, då läkare funnit sådan vård vara av betydelse för *sjukdomstidens* förkortande;

c) vid sjukdom gör sig skyldig till grov ovarsamhet ur hälsosynpunkt;

d) vägrar att mottaga besök av *person, som anställts för eller eljest erhållit i uppdrag att verkställa sjukkontroll*;

e) medvetet eller av grov vårdslöshet lämnar oriktig eller vilsele-

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

dande uppgift angående förhållande, som är av betydelse för rätten till sjukhjälp;

f) under sjukdom ändrar vistelseort utan att underrätta sjukkassan därom;

g) under sjukdom avreser till utlandet, där ej sjukkassan medgivit att sjukpenning må utgå under vistelse därstädes;

h) utan giltigt skäl underlåter att på sätt i 45 § stadgas anmäla sådan ändring i arbetsinkomsten, som är av betydelse för sjukpenningförsäkringen.

Vägrar försäkrad utan giltig anledning att underkasta sig sådan sjukvård eller yrkesutbildning för förebyggande eller hävande av arbetsoförmåga, vartill bidrag erbjudits honom av allmänna medel, och anses utsikt förefinnas att genom dylik åtgärd förebygga varaktig oförmåga till arbete eller häva redan inträdd sådan, må sjukpenning jämte make- och barntillägg helt eller delvis tills vidare förvägras honom, under förutsättning att han erinrats om denna påföljd.

30 §.

dande uppgift angående förhållande, som är av betydelse för rätten till sjukhjälp;

f) under sjukdom ändrar vistelseort utan att underrätta sjukkassan därom;

g) under sjukdom avreser till utlandet, där ej sjukkassan medgivit att sjukpenning må utgå under vistelse därstädes;

h) utan giltigt skäl underlåter att på sätt i 45 § stadgas anmäla sådan ändring i arbetsinkomsten, som är av betydelse för sjukpenningförsäkringen.

Vägrar försäkrad utan giltig anledning att underkasta sig sådan sjukvård eller yrkesutbildning som är ägnad att förkorta sjukdomstiden eller eljest minska sjukdomens följder och vartill bidrag erbjudits honom av allmänna medel, må sjukpenning jämte barntillägg helt eller delvis tills vidare förvägras honom, under förutsättning att han erinrats om denna påföljd.

28 §.

Konungen äger från sjukpenningförsäkringen i dess helhet eller viss del därav undantaga arbetstagare, som på grund av lag eller författning, utfärdad av Konungen, eller bestämmelse, som beslutats av kommun, äger uppbära lön vid sjukdom.

Har vid arbetstagares sjukdom arbetsgivaren på grund av lag eller författning, utfärdad av Konungen, ut-

Har arbetstagare, som i första stycket avses, icke eller endast delvis undantagits från sjukpenningförsäk-

(Nuvarande lydelse:)

givit lön till arbetstagaren, äger arbetsgivaren i arbetstagarens ställe hos sjukkassan uppbära arbetstagaren tillkommande sjukpenning jämte make- och barntillägg, i den mån nämnda sjukhjälp icke överstiger den utbetalda lönen.

(Föreslagen lydelse:)

ringen, äger arbetsgivaren i arbetstagarens ställe hos sjukkassan uppbära arbetstagaren tillkommande sjukpenning jämte barntillägg, i den mån nämnda sjukhjälp icke överstiger den utbetalda lönen.

Överenskommelse att arbetsgivare, som vid arbetstagares sjukdom utgivit lön till arbetstagaren, skall i dennes ställe hos sjukkassan äga uppbära honom tillkommande sjukpenning jämte barntillägg är bindande för kassan, endast såframt överenskommelsen har form av kollektivavtal och å arbetstagarsidan slutits eller godkänts av organisation, som enligt lagen om förenings- och förhandlingsrätt är att anse såsom huvudorganisation. Föreligger dylikt kollektivavtal, må det av arbetsgivare, som är bunden av avtalet, efter överenskommelse åberopas jämväl beträffande arbetstagare, vilken icke omfattas av avtalet men sysselsättes i sådant arbete för vilket avtalet gäller.

Utgöres lön — — — — — kommunal inkomstskatt.

27 §.

Sjukpenning utgår vid varje sammanhängande sjuklighetstillstånd för högst sjuhundratrettio dagar; dock må försäkrad för tid efter utgången av den månad, varunder han fyllt sextiosju år, vid varje sammanhängande sjuklighetstillstånd uppbära sjukpenning för högst nittio dagar.

Vid tillämpning av denna paragraf skall *sjukdomsfall*, som inträffar un-

Sjukhjälpstid.

29 §.

Sjukhjälp i form av sjukpenning eller ersättning för sjukhusvård utgår vid varje sjukdom för högst sjuhundratrettio dagar, dock för högst nittio dagar för tid efter utgången av den månad, varunder försäkrad fyllt sextiosju år eller varunder försäkrad börjat uppbära folkpensionsförmån i annan form än ålderspension, så länge förmånen åtnjutes.

Vid tillämpning av denna paragraf skall *sjukdom*, som inträffar under

(Nuvarande lydelse:)

der tid för vilken sjukpenning utgives eller inom nittio dagar efter den sista dag för vilken sjukpenning utgivits, räknas såsom samma sjukdomsfall som det tidigare fallet. Därest försäkrad, frånsatt arbetsförmåga på grund av kortvarig och medicinskt sett fristående sjukdom, under mer än två år varit fullt arbetsför, skall därefter inträffande sjukdom anses utgöra nytt sjuklighetstillstånd, ändå att medicinskt samband kan påvisas med sjukdom, varav den försäkrade lidit före nämnda tid.

(Föreslagen lydelse:)

tid för vilken sjukpenning eller ersättning för sjukhusvård utgives, räknas såsom samma sjukdom som den tidigare. Därest försäkrad, frånsatt arbetsförmåga på grund av kortvarig och medicinskt sett fristående sjukdom, under mer än två år varit fullt arbetsför, skall därefter inträffande sjukdomsfall anses utgöra ny sjukdom, ändå att medicinskt samband kan påvisas med sjukdom, varav den försäkrade lidit före nämnda tid.

Tid för ansökan om sjukhjälp samt allmänna inskränkningar i rätten till sjukhjälp.

31 §.

Framställning om — — — — — rätten förloras.

Underlåter någon — — — — — sjukhjälp vägras.

32 §.

Sjukhjälp enligt — — — — — av tjänsteplikt.

33 §.

Sjukhjälp utgår — — — — — ådragit sig.

34 §.

Tid för ansökan om sjukhjälp samt allmänna inskränkningar i rätten till sjukhjälp.

30 §.

31 §.

32 §.

Familjemedlem till sådan medlem i sjukförsäkring, som ej är svensk medborgare, äger rätt till sjukhjälp, allenast såframt familjemedlemmen vistas här i riket.

Sjukförsäkringsavgifter.

35 §.

Medlem i allmän sjukförsäkring är, där ej nedan annorlunda stadgas, pliktig att erlägga avgift för försäkringen (sjukförsäkringsavgift). Familjemedlem eller den som i 7 § andra stycket avses äger uppbära honom enligt denna lag tillkom-

Sjukförsäkringsavgifter.

33 §.

Medlem i allmän sjukförsäkring är pliktig att erlägga avgift för försäkringen (sjukförsäkringsavgift), som enligt vad nedan sägs innefattar avgift för dels sjukvårdsförsäkringen, dels försäkringen för grundsjukpenning och dels försäk-

(Nuvarande lydelse:)

mande förmåner utan att därför er-
lägga avgift.

Sjukförsäkringsavgift för den som
är medlem i såväl lokal- som cent-
ralsjukkassa skall innefatta avgift
för försäkringen i båda kassorna.

37 §.

Sjukförsäkringsavgift utgår från
och med den kalendermånad, varun-
der försäkringspliktig blivit medlem
i sjukkassa. Då försäkringsplikt
upphör, utgår ej avgift för löpande
kalendermånad.

Har sjukkassa beslutat om änd-
ring beträffande medlems sjukpen-
ningförsäkring eller har eljest änd-
ring inträffat i fråga om medlems
rätt till sjukpenning, skall därav be-
tingad ändring i sjukförsäkringsav-
giftens belopp inträda från och med
den kalendermånad, då beslutet vin-
ner tillämpning eller beloppet av
sjukpenningen ändras.

(Föreslagen lydelse:)

ringen för tilläggssjukpenning. Av-
gift för försäkring för grundsjuk-
penning skall avse jämväl barntill-
lägg. Den som är medlem i såväl lo-
kal- som centralsjukkassa skall er-
lägga sjukförsäkringsavgift i båda
kassorna.

Avgift för sjukvårdsförsäkringen
skall erläggas av medlem, vars till
statlig inkomstskatt taxerade in-
komst vid taxering året näst efter
det år avgiften avser bestämts till
minst ettusentvåhundra kronor och
som icke vid utgången av sistnämnda
år upphört att vara medlem, fyllt
sextiosju år eller uppbär folkpen-
sionsförmån i annan form än ålders-
pension.

Avgift för försäkringen för grund-
sjukpenning skall erläggas av med-
lem, som vid utgången av det år av-
giften avser är försäkrad för sådan
sjukpenning och vars till statlig in-
komstskatt taxerade inkomst vid
taxering nästföljande år bestämts
till minst ettusentvåhundra kronor.

Avgift för försäkringen för till-
läggssjukpenning skall erläggas av
medlem, som under den månad av-
giften avser eller del därav är för-
säkrad för sådan sjukpenning; dock
utgår ej, då försäkringsplikt upphör,
avgift för löpande kalendermånad.
Den som fullgör tjänstgöring såsom
värnpliktig må, såframt han senast
två månader efter tjänstgöringens
slut gjort framställning därom hos
sjukkassan, befrias från avgift för
varje hel kalendermånad av tjänst-
göringen.

Vad i andra och tredje styckena
sägs om medlems taxerade inkomst

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

skall i fråga om medlem, som taxeras enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser, avse makarnas sammanlagda taxerade inkomst.

Medlem, som taxeras enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser, skall i den mån så stadgas i uppbördsförordningen svara jämväl för andra makens sjukförsäkringsavgift.

36 §.

Sjukförsäkringsavgifterna skola vara så avvägda, att de i förening med andra för vederbörande allmänna sjuk-kassa tillgängliga medel må antagas förslå till infriande av kassans förfallna utfästelser, förvaltningskostnader och övriga utgifter ävensom till erforderlig fondbildning.

Avgifterna, som beräknas för kalenderår och av vilka en tolfedel anses belöpa å varje månad, skola inom envar av följande medlemsgrupper utgå med samma belopp för varje medlem som tillhör gruppen, nämligen

a) medlemmar för vilka sjukpenningen enligt 21 och 28 §§ utgör tre kronor 50 öre;

b) medlemmar för vilka sjukpenningen enligt nämnda paragrafer utgör två kronor;

c) medlemmar som äro enbart sjukvårdsförsäkrade.

Inom grupperna b) och c) skola avgifterna vara så avvägda, att de ungefärligen motsvara inom grupp b) två tredjedelar och inom grupp c) en sjättedel av avgifterna inom grupp a).

34 §.

Avgifterna för sjukvårdsförsäkringen, försäkringen för grundsjukpenning och försäkringen för tillläggssjukpenning skola var för sig vara så avvägda, att de i förening med andra för ifrågavarande del av sjuk-kasseverksamheten tillgängliga medel må antagas förslå till infriande av förfallna utfästelser, förvaltningskostnader och övriga den allmänna sjuk-kassan i denna del åliggande utgifter ävensom till erforderlig fondbildning. Kassans förvaltningskostnader skola härvid i sin helhet fördelas på avgifterna för sjukvårdsförsäkringen och försäkringen för grundsjukpenning.

Avgifterna för sjukvårdsförsäkringen och försäkringen för grundsjukpenning skola var för sig vara lika stora för samtliga av vederbörande försäkring omfattade avgiftspliktiga medlemmar i kassan samt beräknas för kalenderår och fastställas till helt kronotal.

Avgifterna för försäkring för tillläggssjukpenning skola vara lika stora för de medlemmar i kassan, som tillhöra samma sjukpenning-klass och för vilka gäller samma

(Nuvarande lydelse:)

Avgifterna skola beräknas och efter vederbörande allmänna sjukkas-sas hörande fastställas av tillsynsmyndigheten, som ock i förekommande fall har att bestämma huru avgiftsbeloppen skola fördelas mellan central- och lokalsjukkassa.

38 §.

Därest vad medlem har att erlægga i sjukförsäkringsavgift för ett kalen-

(Föreslagen lydelse:)

sjukhjälptid, samt skola vara avvägda i förhållande till storleken av tilläggsjukpenningen inom varje sjukpenningklass. Avgifterna skola beräknas för kalendermånad. Därast vad medlem har att erlægga för ett kalenderår ej slutar å helt krontal, skall öretal, om det uppgår till högst femtio, bortfalla och, om det överstiger femtio, höjas till närmaste hela krontal.

Sjukförsäkringsavgifterna skola beräknas och efter vederbörande allmänna sjukkas-sas hörande fastställas av tillsynsmyndigheten.

35 §.

Överstiger medlems sammanlagda avgift för sjukvårdsförsäkringen och försäkringen för grundsjukpenning två procent av hans vid taxering till statlig inkomstskatt året näst efter det år avgiften avser taxerade inkomst, skall avgiften nedsättas till två procent av nämnda inkomst. Är medlem taxerad enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser, skall härvid å vardera maken anses belöpa hälften av makarnas sammanlagda taxerade inkomst. Är den försäkrade medlem i såväl lokal- som centralsjukkassa, skall nedsättning i första hand avse avgift till centralsjukkassan. Inom en och samma kassa skall nedsättning i första hand avse avgift för sjukvårdsförsäkringen.

Därest vad medlem har att erlægga i sjukförsäkringsavgift för ett

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

derår skulle uppgå till lägre belopp än två kronor, skall avgift icke påföras honom.

kalenderår skulle uppgå till lägre belopp än fem kronor, skall avgift icke påföras honom.

39 §.

36 §.

Om debitering — — — — — i uppbördsförordningen.

40 §.

37 §.

Allmän sjukkassa — — — — — kassans räkning.

I avräkning — — — — — Konungen utfärdar.

Bidrag från arbetsgivare.

38 §.

Arbetsgivare är pliktig att erlagga bidrag till kostnaderna för sjukvårdsförsäkringen och försäkringen för tilläggsjukpenning. Bidraget skall för varje kalenderår utgöra, såvitt angår sjukvårdsförsäkringen en tiondels procent och beträffande försäkringen för tilläggsjukpenning en procent, allt av den lön i penningar eller naturaförmåner, som arbetsgivaren under året utgivit till arbetstagare anställda hos honom. Härvid skall hänsyn icke tagas till arbetstagare, som jämlikt 28 § undantagits från försäkringen för tilläggsjukpenning, och ej heller till arbetstagares lön i vad lönen överstiger femton tusen kronor för år räknat. För beräkning av naturaförmåner skall gälla vad i 8 § sägs. Grundas försäkringsavgift, som arbetsgivaren skall erlagga jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, å särskild beräkning av arbetstagares lön, skall den sålunda beräknade lönen ligga till grund jämväl vid beräkningen av bidrag som i denna paragraf sägs.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

Angående debitering och upp-
börd av bidragen gäller vad Ko-
nungen med riksdagen därom för-
ordnar.

39 §.

Beloppet av de i 38 § avsedda bi-
drag, som belöpa å ett kalenderår,
skall i den ordning Konungen be-
stämmer fördelas mellan central-
sjukkassorna i förhållande till, så-
vitt angår sjukvårdsförsäkringen an-
talet medlemmar vid utgången av
kalenderåret och beträffande försäk-
ringen för tilläggssjukpenning cen-
tralsjukkassornas och till dem anslut-
na lokalsjukkassors utgifter för till-
läggssjukpenning under kalender-
året; dock äger Konungen med riks-
dagen bestämma, att viss del av bi-
dragen skall ingå till en fond att
förvaltas enligt grunder, som fast-
ställas i enahanda ordning.

I avräkning å de bidrag, som kom-
ma att debiteras för visst kalender-
år, äger centralsjukkassa av stats-
verket erhålla förskott enligt de fö-
reskrifter Konungen utfärdar.

Statsbidrag.

41 §.

Till de allmänna sjukkassorna ut-
går enligt vad nedan sägs statsbidrag
i form av sjukhjälsbidrag, med-
lemsbidrag och avgiftslindringsbi-
drag.

Statsbidrag beräknas — — — —

42 §.

Sjukhjälsbidrag utgår
med nedan angivna procentuella an-
del av de utgifter under kalender-

Statsbidrag.

40 §.

Till de allmänna sjukkassorna ut-
går enligt vad nedan sägs statsbidrag
i form av sjukhjälsbidrag, med-
lemsbidrag, avgiftslindringsbidrag
och avgiftsersättningsbidrag.

— — Konungen bestämmer.

41 §.

Sjukhjälsbidrag utgår till
centralsjukkassa med nedan angivna
procentuella andel av de utgifter un-

(Nuvarande lydelse:)

året, som skola stanna å den allmänna sjukkassan, nämligen för

a) läkarvård ävensom försäkrads resa till och från läkare 50 procent;

b) försäkrads resa för intagning å och återresa från sjukvårdsanstalt 50 procent;

c) sjukpenning 50 procent;

d) make- och barntillägg 100 procent.

Konungen äger medgiva att till centralsjukkassa, för vilken med hänsyn till bebyggelse och kommunikationer särskilt stora utgifter uppkomma för ändamål, som i första stycket a) och b) sägs, bidraget för utgifter till dylika ändamål skall utgå med mer än femtio procent av de utgifter, som skola stanna å kassan, dock med högst sjuttio procent av desamma.

43 §.

Medlemsbidrag utgår för envar, som vid utgången av kalenderåret är sjukkassemédlem, med följande belopp, nämligen

a) i Stockholm, Göteborg och Malmö 3 kronor;

b) i övriga städer som utgöra särskilda centralsjukkasseområden 3 kronor 50 öre;

c) annorstädes
i Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs och Västernorrlands län 4 kronor 50 öre;

(Föreslagen lydelse:)

der kalenderåret, som bestritts av centralsjukkassa och till denna anslutna lokalsjukkassar, nämligen för

a) läkarvård enligt 14 § ävensom resor enligt 16 och 17 §§ 50 procent;

b) grundsjukpenning och motsvarande del av hempning 50 procent;

c) barntillägg 75 procent.

Konungen äger medgiva att till centralsjukkassa, för vilken med hänsyn till bebyggelse och kommunikationer särskilt stora utgifter uppkomma för ändamål, som i första stycket a) sägs, bidraget för utgifter till dylika ändamål skall utgå med mer än femtio procent av de utgifter, som bestritts av kassan och till denna anslutna lokalsjukkassar, dock med högst sjuttio procent av desamma.

42 §.

Medlemsbidrag utgår för envar, som vid utgången av kalenderåret är sjukkassemédlem, med följande belopp, nämligen

i städer som utgöra särskilda centralsjukkasseområden 4 kronor;
annorstädes

i Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län 5 kronor;

i riket i övrigt 4 kronor 50 öre

(Nuvarande lydelse:)

i Jämtlands, Västerbottens och
Norrbottnens län ..... 5 kronor;
i riket i övrigt ..... 4 kronor.

Konungen äger — — — — — sex kronor.

Medlemsbidrag skall av tillsynsmyndigheten fördelas mellan centralsjukkassa och till denna ansluten lokalsjukkassa efter vad med hänsyn till förhållandena prövas skäligt.

44 §.

Avgiftslindringsbidrag utgår med sex kronor för varje medlem, som vid kalenderårets utgång är sjukpenningförsäkrad, och med två kronor för varje medlem, som vid nämnda tidpunkt är enbart sjukvårdsförsäkrad.

Avgiftslindringsbidrag skall av tillsynsmyndigheten fördelas mellan centralsjukkassa och till denna ansluten lokalsjukkassa efter vad med hänsyn till förhållandena prövas skäligt.

47 § första st.

Medlem i allmän sjukkassa äger i enlighet med vad nedan sägs genom frivilliga avgifter försäkra sig hos den centralsjukkassa han tillhör för erhållande av tillägg till den sjukhjälp, som utgives på grund av den obligatoriska sjukförsäkringen.

(Föreslagen lydelse:)

Av medlemsbidrag för den som är medlem i såväl lokal- som centralsjukkassa skola tre femtedelar tillfalla lokalsjukkassan och två femtedelar centralsjukkassan.

43 §.

Avgiftslindringsbidrag utgår med belopp, varmed sjukförsäkringsavgift nedsatts till följd av vad i 35 § första stycket stadgas.

44 §.

Avgiftsersättningsbidrag utgår till sjukkassa med tio kronor för varje medlem som, till följd av vad i 33 § andra stycket är stadgat, icke är skyldig erlägga avgift för sjukvårdsförsäkringen.

47 §.

Sjukpenningförsäkrad medlem, som åtnjuter annan inkomst av förvärsarbete än inkomst av tjänst, äger genom frivilliga avgifter försäkra sig hos den centralsjukkassa han tillhör för erhållande av tillägg till den sjukpenning, som utgives på

(Nuvarande lydelse:)

49 §.

Sjukpenningförsäkrad medlem äger genom frivillig försäkring erhålla tillägg till sjukpenningen å en krona 50 öre, tre kronor eller fyra kronor 50 öre för dag. Ej må dock någon vara frivilligt försäkrad så, att sjukpenningtillägget tillsammans med de förmåner den försäkrade äger uppbära enligt den obligatoriska sjukpenningförsäkringen och den lön eller ersättning, vartill han eljest må vara berättigad under sjukdom, för dag räknat uppgår till högre belopp än en *trehundra sextiondel* av hans årsinkomst av förvärvsarbete.

(Föreslagen lydelse:)

grund av den obligatoriska försäkringen.

Sådant tillägg må uppgå till högst så stort belopp, att sjukpenningen jämte tillägget motsvarar sjukpenningen i den sjukpenningklass medlemmen skulle hava tillhört, därest hela hans årsinkomst av förvärvsarbete utgjort inkomst av tjänst. Ej må dock någon vara frivilligt försäkrad så, att *då hel sjukpenning utgives* sjukpenningtillägget tillsammans med de förmåner den försäkrade äger uppbära enligt den obligatoriska sjukpenningförsäkringen och den lön eller ersättning, vartill han eljest må vara berättigad under sjukdom, för dag räknat uppgår till högre belopp än en *fyrahundra femtiondel* av hans årsinkomst av förvärvsarbete.

Försäkring för sjukpenningtillägg, som i denna paragraf avses, skall enligt den försäkrades val meddelas med villkor antingen att enbart karenstid, varom i 26 § stadgas, skall tillämpas eller ock att tillägget skall utgå först efter det sjukpenning på grund av den obligatoriska försäkringen under en sjukperiod utgivits för femton, trettio eller nittio dagar. Vid beräkning av sådan tid skall medräknas tid, för vilken sjukpenning på grund av den obligatoriska försäkringen utgivits under de *sex* tio dagar, som närmast föregått sjukperioden.

48 §.

Sjukkassemedlem, vilken till följd av studier eller annan utbildning, som beräknas pågå minst ett halvt

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

år, icke eller endast i ringa utsträckning ägnar sig åt förvärvsarbete, äger hos den centralsjukkassa han tillhör genom frivilliga avgifter försäkra sig för erhållande av sjukpenning eller tillägg till den sjukpenning, som han äger uppbära på grund av den obligatoriska försäkringen. Sjukpenning, som nu avses, må utgöra tre, fyra, fem eller sex kronor för dag. Sjukpenningtillägg, som nyss sagts, må utgöra en, två eller tre kronor för dag, dock högst det av dessa belopp, som motsvarar skillnaden mellan sex kronor och sjukpenningen på grund av den obligatoriska försäkringen.

Sjukpenning eller tillägg, som i denna paragraf avses, må utgivas endast vid sjukdom, som jämlikt 21 § medför rätt till hel sjukpenning.

Å sjukpenning enligt denna paragraf skall utgivas barntillägg enligt vad i 24 och 25 §§ sägs.

Den i 26 § angivna karenstiden skall för sjukpenning, som här avses, utsträckas till aderton dagar. Sjukpenningtillägg enligt denna paragraf skall utgå först efter det sjukpenning på grund av den obligatoriska försäkringen under en sjukperiod utgivits för femton dagar; och skall härvid vad i 26 § andra stycket sägs äga motsvarande tillämpning.

47 § andra st.

Sådan frivillig försäkring må meddelas endast under förutsättning att medlemmen ej fyllt femtiofem år och har god hälsa; dock skall vad nu sagts icke gälla när medlem, som är

49 §.

Frivillig försäkring må meddelas endast om medlemmen ej fyllt femtiofem år och har god hälsa.

(Nuvarande lydelse:)

frivilligt försäkrad i en kassa, enligt 14 eller 104 § övergår till annan kassa.

(Föreslagen lydelse:)

Vad i första stycket sägs skall icke gälla när medlem, vars obligatoriska sjukpenningförsäkring nedsatts, inom sex månader därefter ansöker om frivillig försäkring, motsvarande högst nedsättningen, under förutsättning dock att hans hälsotillstånd ej försämrats under tiden efter nedsättningen och att han erlägger avgifter för samma tid.

Centralsjukkassa äger utan hinder av vad i första stycket sägs med tillsynsmyndighetens medgivande överenskomma med sammanslutning eller undervisningsanstalt, att åt medlemmar av sammanslutningen eller elever vid anstalten meddelas frivillig försäkring. Överenskommelse med undervisningsanstalt må avse jämväl dem som efter överenskommelsens ingående bliva elever vid anstalten.

Vad i denna paragraf sägs om försäkrings meddelande skall avse jämväl övergång från mindre till mer omfattande försäkring.

Övergår medlem, som är frivilligt försäkrad i en kassa, enligt 12 eller 104 § till annan kassa, skall han i denna kassa utan hinder av vad i första stycket sägs i samband med övergången äga erhålla lika stor försäkring som han haft före övergången; och skall den nya försäkringen i fråga om rätten till försäkringsförmåner anses utgöra fortsättning av den tidigare.

50 §.

Har för sjukkassemédlem vid den frivilliga försäkringens beviljande ej

50 §.

Har frivillig försäkring meddelats, skall försäkringen gälla, i fall som

(Nuvarande lydelse:)

fordrats läkarintyg angående hans hälsotillstånd, må medlemmen icke på grund av sådan försäkring tillerkännas sjukhjälp för sjukdomsfall, som inträffar under de första tre månaderna efter det försäkringen beviljats (väntetid). För medlem, vilken erhållit övergång från mindre till mer omfattande sjukhjälp, skall, under samma förutsättning, sjukhjälp vid sjukdom, som inträffar under de första tre månaderna efter övergången, utgå i den mindre omfattningen. Vad sålunda stadgats gäller dock icke, där sjukdomen föranletts av olycksfall, som inträffat efter den frivilliga försäkringens beviljande eller efter övergången till den mer omfattande sjukhjälp.

Lämnar centralsjukkassa vid sjukdom, som drabbar familjemedlem, ersättning för sjukvård varom i 48 § sägs, skola bestämmelserna i första stycket äga motsvarande tillämpning med avseende å familjemedlemmen.

Väntetid må icke tillämpas då medlem, som är frivilligt försäkrad i en kassa, enligt 14 eller 104 § övergår till annan kassa eller då ny försäkring beviljas enligt vad i 51 § andra stycket sägs.

47 § tredje st.

Försäkring, som i denna paragraf sägs, må av medlemmen när som helst uppsägas.

(Föreslagen lydelse:)

i 48 §, 49 § andra stycket eller 51 § tredje stycket avses, från och med ingången av månaden närmast efter den, då framställning om försäkringen gjordes hos kassan, samt i övriga fall från och med ingången av tredje kalendermånaden efter den, då framställningen gjordes. Försäkring, meddelad jämlikt överenskommelse som i 49 § tredje stycket sägs, må dock ej avse tid före utgången av den månad, varunder tillsynsmyndigheten lämnat sitt medgivande till överenskommelsen.

Sjukhjälp på grund av den frivilliga försäkringen må ej utgivas för sjukdom, som inträffat innan försäkringen blivit gällande, såframt fråga ej är om försäkring, som meddelats jämlikt 49 § andra stycket eller 51 § tredje stycket.

Vad i denna paragraf sägs om försäkrings meddelande skall avse jämväl övergång från mindre till mera omfattande försäkring.

51 §.

Frivillig försäkring må av medlemmen när som helst uppsägas att upphöra eller nedsättas till mindre omfattande försäkring.

(Nuvarande lydelse:)

51 §.

Häftar någon vid utgången av andra månaden efter den, varunder stadgad avgift för den frivilliga försäkringen senast skolat betalas, fortfarande för avgift till kassan, eller, där han enligt 14 eller 104 § övergått från en kassa till en annan, för avgift till den förra kassan, skall hans frivilliga försäkring anses hava upphört vid nämnda tidpunkt, där ej dessförinnan av särskild anledning anstånd med betalningen medgivits honom.

Önskar den, vars försäkring sålunda upphört, inom *ett år* därefter ånyo erhålla frivillig försäkring och har hans hälsotillstånd under tiden ej försämrats, må kassan, under förutsättning att samtliga avgifter för den förflutna tiden erläggas, bevilja ny försäkring, även om de i 47 § *andra* stycket angivna förutsättningarna ej äro för handen.

52 §.

Avgifterna för den frivilliga försäkringen skola *i fråga om såväl sjukvård som sjukpenning var för sig* vara så avvägda, att de, i förening med andra för ifrågavarande del av sjukkasseverksamheten tillgängliga medel, må antagas förslå till infriande av förfallna utfästelser, *förvaltningskostnader och övriga centralsjukkassan i denna del åliggande utgifter* ävensom till erforderlig fondbildning.

Avgifterna för — — — — — sjukhjälpens omfattning.

Avgifterna skola — — — — — av tillsynsmyndigheten.

(Föreslagen lydelse:)

Häftar någon vid utgången av andra månaden efter den, varunder stadgad avgift för den frivilliga försäkringen senast skolat betalas, fortfarande för avgift till kassan eller, där han enligt 12 eller 104 § övergått från en kassa till en annan, för avgift till den förra kassan, skall hans frivilliga försäkring anses hava upphört vid nämnda tidpunkt, där ej dessförinnan av särskild anledning anstånd med betalningen medgivits honom.

Önskar den, vars försäkring sålunda upphört, inom *sex månader* därefter ånyo erhålla frivillig försäkring och har hans hälsotillstånd under tiden ej försämrats, må kassan, under förutsättning att samtliga avgifter för den förflutna tiden erläggas, bevilja ny försäkring, även om de i 49 § *första* stycket angivna förutsättningarna ej äro för handen.

52 §.

Avgifterna för den frivilliga försäkringen skola vara så avvägda, att de, i förening med andra för ifrågavarande del av sjukkasseverksamheten tillgängliga medel, må antagas förslå till infriande av förfallna utfästelser ävensom till erforderlig fondbildning.

(Nuvarande lydelse:)

53 §.

Till centralsjukkassa utgår statsbidrag för den frivilliga *sjukpenningförsäkringen* med tjugu procent av vad kassan under kalenderåret på grund av nämnda försäkring utgivit i *sjukhjälp*.

Statsbidrag utbetalas — — — — —

54 §.

Beträffande den frivilliga försäkringen skall i övrigt vad i 8, 10, 21, 22, 26, 27, 29, 31—33, 45 och 46 §§ stadgas i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

56 §.

För allmän — — — — — av tillsynsmyndigheten.
Stadgarna skola — — — — — antalet styrelseledamöter.
I stadgar — — — — — frivilliga försäkringen.

Utöver vad — — — — — så medgiver.

Allmän sjukkassas — — — — — av tillsynsmyndigheten.

58 §.

Allmän sjukkassa — — — — — denna lag.

I den — — — — — Konungen bestämmer.

Allmän sjukkassa — — — — — för kassan.

(Föreslagen lydelse:)

53 §.

Till centralsjukkassa utgår statsbidrag för den frivilliga *försäkringen* med tjugu procent av vad kassan under kalenderåret på grund av nämnda försäkring utgivit i *sjukpenning och sjukpenningtillägg samt med sjuttiofem procent av kassans utgifter under året för barntillägg enligt 48 § tredje stycket*.

— — — — — Konungen bestämmer.

54 §.

Beträffande den frivilliga försäkringen skall i övrigt vad i 6, 8, 21—23, 26, 27, 29—32, 45 och 46 §§ stadgas i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

56 §.

Stadgar för sjukkassa, vilken utgiver ersättning för behandling som i 18 § avses, skola innehålla uppgift härom och angående de grunder efter vilka ersättningen utgår.

58 §.

Därest överenskommelse, som Konungen träffar med främmande stat, berör allmän sjukkassa, är kassan pliktig att utöva verksamhet i enlighet med vad överenskommelsen innehåller.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

61 §.

61 §.

Ombud till — — — — — anslutna lokalsjukkassorna.

Antalet ombud — — — — — kassans stadgar.

Ombud skall vara svensk medborgare och myndig samt medlem i kassan *eller familjemedlem till sådan medlem.*

Ombud skall vara svensk medborgare och myndig samt medlem i kassan.

Val av — — — — — valet sker.

Beträffande ombudsval — — — — — kassans stadgar.

71 §.

71 §.

Ledamot av styrelsen för allmän sjukkasse skall vara svensk medborgare samt medlem i kassan *eller familjemedlem till sådan medlem.* Den som ej råder över sig och sitt gods må ej vara styrelseledamot.

Ledamot av styrelsen för allmän sjukkasse skall vara svensk medborgare samt medlem i kassan. Den som ej råder över sig och sitt gods må ej vara styrelseledamot.

86 §.

86 §.

Lokalsjukkassa ansvarar för utgifvandet av ersättning enligt *den obligatoriska* sjukvårdsförsäkringen. Av utgifterna härför äger kassan att från vederbörande centralsjukkassa återfå tre fjärdedelar eller, i fråga om sjukvårdsersättning till barn, som i 7 § *andra* stycket avses, hela beloppet.

Lokalsjukkassa ansvarar för utgifvandet av ersättning enligt sjukvårdsförsäkringen. Av utgifterna härför, *dock ej utgifter enligt 18 §*, äger kassan att från vederbörande centralsjukkassa återfå tre fjärdedelar eller, i fråga om sjukvårdsersättning till barn, som i 6 § *sista* stycket avses, hela beloppet.

Med avseende å sjukhjälp enligt den obligatoriska sjukpenningförsäkringen ansvarar lokalsjukkassa för de nittio första sjukhjälpdagarna vid varje *sammanhängande sjuklighetstillstånd* samt centralsjukkassa för tiden därefter.

Med avseende å sjukhjälp enligt den obligatoriska sjukpenningförsäkringen ansvarar lokalsjukkassa för de nittio första sjukhjälpdagarna vid varje *sjukdom* samt centralsjukkassa för tiden därefter. *Lokalsjukkassa äger att från centralsjukkassan återfå tre fjärdedelar av de utgifter, för vilka lokalsjukkassan sålunda ansvarar.*

Vid tillämpningen av bestämmelserna i andra stycket skall vad i 29 § andra stycket är stadgat äga motsvarande tillämpning.

(Nuvarande lydelse:)

106 §.

Har försäkrad genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att fullgöra stadgad anmälningsskyldighet eller annorledes förorsakat, att sjukhjälp till honom eller hans familjemedlem obehörigen utgått eller utgått med för högt belopp, eller har någon eljest obehörigen eller med för högt belopp uppburit sjukhjälp, och har han skäligen bort inse detta, skall återbetalning ske av vad för mycket utbetalats, där ej i särskilt fall anledning är att helt eller delvis eftergiva återbetalningsskyldighet.

I fall — — — — — nämnda kassa.

111 §.

Denna lag skall, i den mån ej nedan annorlunda stadgas, träda i kraft (den 1 juli 1951), vid vilken tidpunkt förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkasor upphör att gälla.

Förekommer i — — — — — stället tillämpas.

Har för understödsförening registrerats firma, som icke överensstämmer med vad i 55 § sista stycket stadgas, åligger det tillsynsmyndigheten att, därest ej före (den 1 januari 1952) för registrering anmäls beslut om ändring av firman till överensstämmelse med nämnda stadgande, anmana föreningen att inom sex månader för registrering anmäla beslut om sådan ändring. Efterkommes ej anmaningen, skall tillsynsmyndigheten föreslå ändring av föreningens firma och, sedan föreningen erhållit tillfälle att yttra sig över förslaget, besluta i ärendet. Om be-

(Föreslagen lydelse:)

106 §.

Har försäkrad genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att fullgöra stadgad anmälningsskyldighet eller annorledes förorsakat, att sjukhjälp till honom eller hans barn obehörigen utgått eller utgått med för högt belopp, eller har någon eljest obehörigen eller med för högt belopp uppburit sjukhjälp, och har han skäligen bort inse detta, skall återbetalning ske av vad för mycket utbetalats, där ej i särskilt fall anledning är att helt eller delvis eftergiva återbetalningsskyldighet.

111 §.

Denna lag skall, i den mån ej nedan annorlunda stadgas, träda i kraft den 1 januari 1955, vid vilken tidpunkt förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkasor upphör att gälla.

Har för understödsförening registrerats firma, som icke överensstämmer med vad i 55 § sista stycket stadgas, åligger det tillsynsmyndigheten att, därest ej före den 1 juli 1955 för registrering anmäls beslut om ändring av firman till överensstämmelse med nämnda stadgande, anmana föreningen att inom sex månader för registrering anmäla beslut om sådan ändring. Efterkommes ej anmaningen, skall tillsynsmyndigheten föreslå ändring av föreningens firma och, sedan föreningen erhållit tillfälle att yttra sig över förslaget, besluta i ärendet. Om beslutad änd-

(Nuvarande lydelse:)

slutad ändring skall tillsynsmyndigheten ofördröjligen underrätta föreningen. Över beslutet må besvär anföras i den ordning, som i 79 § lagen om understödsföreningar sägs. Sedan beslutet vunnit laga kraft, skall i understödsföreningsregistret införas anteckning om ändringen samt bevis om firmans nya lydelse tillställas föreningen.

113 §.

Ansökan om antagande till allmän sjukkasse skall göras av styrelsen för den förening, som önskar bli antagen till allmän sjukkasse. Ansökan skall vara tillsynsmyndigheten tillhanda före den 1 januari 1949, då fråga är om antagande till central-sjukkasse, samt före den 1 juli 1949, såvitt angår antagande till lokalsjukkasse. Tillsynsmyndigheten må dock med hänsyn till särskilda omständigheter medgiva, att ansökningen ingives senare. Vid ansökningen skola fogas de uppgifter tillsynsmyndigheten bestämmer.

Innan förening — — — — — vara ansluten.

Beslut som — — — — — sjukkassan bindande.

115 §.

Antages erkänd — — — — — sjukhjälpssamfundets bedrivande.
Till sjukhjälpssamfund — — — — — frivilliga försäkringen.

Antages erkänd sjukkasse ej till allmän sjukkasse och har dess rörelse ej överlåtits på sätt i 114 § sägs, skall kassan utan särskilt beslut (den 1 juli 1951) träda i likvidation. Sådan kassa är, utan hinder av vad därutinnan må vara föreskrivet i kassans stadgar, pliktig att, en-

(Föreslagen lydelse:)

ring skall tillsynsmyndigheten ofördröjligen underrätta föreningen. Över beslutet må besvär anföras i den ordning, som i 79 § lagen om understödsföreningar sägs. Sedan beslutet vunnit laga kraft, skall i understödsföreningsregistret införas anteckning om ändringen samt bevis om firmans nya lydelse tillställas föreningen.

113 §.

Ansökan om antagande till allmän sjukkasse skall göras av styrelsen för den förening, som önskar bli antagen till allmän sjukkasse. Ansökan skall vara tillsynsmyndigheten tillhanda före den 1 januari 1954. Tillsynsmyndigheten må dock med hänsyn till särskilda omständigheter medgiva, att ansökningen ingives senare. Vid ansökningen skola fogas de uppgifter tillsynsmyndigheten bestämmer.

115 §.

Antages erkänd sjukkasse ej till allmän sjukkasse och har dess rörelse ej överlåtits på sätt i 114 § sägs, skall kassan utan särskilt beslut den 1 januari 1955 träda i likvidation. Sådan kassa är, utan hinder av vad därutinnan må vara föreskrivet i kassans stadgar, pliktig att, en-

(Nuvarande lydelse:)

ligt de föreskrifter tillsynsmyndigheten meddelar, till den eller de allmänna sjukkassor, till vilka medlemmarna skola höra, överföra de medel som (vid utgången av *juni 1951*) funnos avsatta till sjukhjälpfond.

116 §.

För lokalsjuk-kassa samt central-sjuk-kassa, vars verksamhetsområde utgöres enbart av stad, skola före (den *1 mars 1951*) utses ombud för (1951 och 1952) års ombudsmöten. Lokalsjuk-kassa skall före (den *1 maj 1951*) för samma tid utse ombud i den centralsjuk-kassa, till vilken den är ansluten. Vid val av ombud, som nu sagts, skall i stället för vad i 61 § tredje stycket stadgas gälla, att ombudet skall vara myndig svensk medborgare, som är mantals-skriven inom kassans verksamhets-område.

Möte med ombud, som i första stycket avses, skall hållas i lokal-sjuk-kassa före (den *1 maj 1951*) och i centralsjuk-kassa före (den *1 juni 1951*). Å sådant möte skola utses de styrelseledamöter, revisorer och suppleanter för dem, vilka enligt denna lag skola väljas å ombuds-möte.

De som hava att utse övriga styrelseledamöter och revisorer jämte suppleanter i allmänna sjuk-kassor skola göra detta, vad beträffar cent-ralsjuk-kassa före (den *1 maj 1951*) och såvitt angår lokalsjuk-kassa före (den *1 juni 1951*). Därvid skall be-träffande styrelseledamot och supp-

(Föreslagen lydelse:)

ligt de föreskrifter tillsynsmyndig-heten meddelar, till den eller de allmänna sjuk-kassor, till vilka med-lemmarna skola höra, överföra de medel som vid utgången av *decem-ber 1954* funnos avsatta till sjuk-hjälpfond.

116 §.

För lokalsjuk-kassa samt central-sjuk-kassa, vars verksamhetsområde utgöres enbart av stad, skola före den *1 juli 1954* utses ombud för 1954 och 1955 års ombudsmöten. Lokal-sjuk-kassa skall före den *1 septem-ber 1954* för samma tid utse ombud i den centralsjuk-kassa, till vilken den är ansluten. Vid val av ombud, som nu sagts, skall i stället för vad i 61 § tredje stycket stadgas gälla, att ombudet skall vara myndig svensk medborgare, som är mantals-skriven inom kassans verksamhets-område.

Möte med ombud, som i första stycket avses, skall hållas i lokal-sjuk-kassa före den *1 september 1954* och i centralsjuk-kassa före den *1 no-vember 1954*. Å sådant möte skola utses de styrelseledamöter, revisorer och suppleanter för dem, vilka en-ligt denna lag skola väljas å ombuds-möte.

De som hava att utse övriga styrelseledamöter och revisorer jämte suppleanter i allmänna sjuk-kassor skola göra detta, vad beträffar cent-ralsjuk-kassa före den *1 september 1954* och såvitt angår lokalsjuk-kassa före den *1 december 1954*. Därvid skall beträffande styrelseledamot

(Nuvarande lydelse:)

leant för sådan i stället för vad i 71 § sägs om medlem i kassan *eller familjemedlem* gälla, att ledamoten eller suppleanten är mantalsskriven inom kassans verksamhetsområde. Uppgift å de sålunda utsedda skall senast nämnda dagar tillställas tillsynsmyndigheten och vederbörande kassa.

117 §.

Styrelse, som i 116 § avses, skall icke träda i tjänstgöring förrän (den 1 juli 1951); dock tillkommer det dessförinnan sådan styrelse i centralsjukkassa att enligt vad i 116 § tredje stycket stadgas utse de styrelseledamöter, revisorer och suppleanter för dem i anslutna lokalsjukkassor, vilka enligt denna lag skola utses av centralsjukkassans styrelse. I övrigt äger intill nämnda tidpunkt den enligt äldre bestämmelser utsedda styrelsen för förening, som antagits till allmän sjukkassa, vidtaga sådana åtgärder som erfordras i anledning av denna lags ikraftträdande.

Övergångsbestämmelser för medlemmar i erkända sjukkassor.

118 §.

I samband med ikraftträdandet av denna lag skall envar, som (vid utgången av 1950) var medlem i erkänd sjukkassa och som är försäkringspliktig enligt lagen eller för vilken försäkringsplikt förelegat om han fyllt sexton år, överföras såsom medlem till den allmänna sjukkassa han skall tillhöra. *Beträffande med-*

(Föreslagen lydelse:)

och suppleant för sådan i stället för vad i 71 § sägs om medlem i kassan gälla, att ledamoten eller suppleanten är mantalsskriven inom kassans verksamhetsområde. Uppgift å de sålunda utsedda skall senast nämnda dagar tillställas tillsynsmyndigheten och vederbörande kassa.

117 §.

Styrelse, som i 116 § avses, skall icke träda i tjänstgöring förrän den 1 januari 1955; dock tillkommer det dessförinnan sådan styrelse i centralsjukkassa att enligt vad i 116 § tredje stycket stadgas utse de styrelseledamöter, revisorer och suppleanter för dem i anslutna lokalsjukkassor, vilka enligt denna lag skola utses av centralsjukkassans styrelse. I övrigt äger intill nämnda tidpunkt den enligt äldre bestämmelser utsedda styrelsen för förening, som antagits till allmän sjukkassa, vidtaga sådana åtgärder som erfordras i anledning av denna lags ikraftträdande.

Inskrivning av medlemmar i allmän sjukkassa m. m.

118 §.

I samband med ikraftträdandet av denna lag skall envar, som är försäkringspliktig enligt lagen, inskrivas såsom medlem i den allmänna sjukkassa han skall tillhöra.

Inskrivning, som i första stycket sägs, skall ske även av den som vid lagens ikraftträdande ännu icke fyllt sexton år, såframt han vid utgången

(Nuvarande lydelse:)

lem, som sist sagts, skall ej gälla vad i lagen stadgas angående familjemedlem.

Sådan gift kvinna, som i 6 § första stycket avses och som (vid utgången av 1950) var medlem i erkänd sjuk-kassa, skall vid lagens ikraftträdande överföras till vederbörande allmänna sjuk-kassa såsom familjemedlem.

Övergångsbestämmelser för andra än medlemmar i erkända sjuk-kassor.

122 §.

Det åligger envar, som före (den 1 juli 1950) fyllt femton år och jämlikt denna lag skall vara försäkringspliktig, att, därest han ej (vid utgången av 1950) är medlem i erkänd sjuk-kassa, före (den 1 februari 1951) anmäla sig till inträde i vederbörande allmänna lokalsjuk-kassa eller, där sådan ej finnes, i vederbörande allmänna centralsjuk-kassa.

Ändå att anmälan, som i första stycket avses, ej gjorts, skall envar, som (vid utgången av 1950) ej är medlem i erkänd sjuk-kassa och som är försäkringspliktig enligt lagen, från och med (den 1 juli 1951) inskrivas såsom medlem i den allmänna sjuk-kassa han skall tillhöra.

121 §.

Sådan medlem i allmän sjuk-kassa, som (vid utgången av juni 1951) var medlem i erkänd sjuk-kassa, må utan hinder av att han ej uppfyller de i 47 § andra stycket stadgade villkoren erhålla frivillig försäkring, såframt han före (den 1 oktober 1951) gör framställning därom.

(Föreslagen lydelse:)

av december 1954 var medlem i erkänd sjuk-kassa och försäkringsplikt förelegat för honom, därest han fyllt sexton år. Beträffande medlem, som nu sagts, skall ej gälla vad i lagen stadgas om barn.

119 §.

Det åligger envar, som är försäkringspliktig enligt denna lag, att i den ordning Konungen föreskriver lämna de uppgifter som i samband med lagens ikraftträdande erfordras för att bestämma omfattningen av hans försäkring.

120 §.

Utan hinder av att de i 49 § första stycket stadgade villkoren ej äro uppfyllda, äger medlem i allmän sjuk-kassa erhålla frivillig försäkring jämlikt 47 eller 48 §, såvida framställning därom göres före den 1 juli 1955.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

Där på grund av före (den 1 juli 1951) gjord ansökan frivillig försäkring beviljas någon, som (den 1 april 1951) i erkänd sjukkasse hade försäkring för mer omfattande sjukhjälp än som tillkommer honom enligt den obligatoriska försäkringen, skall väntetid icke tillämpas; dock skall i fall som nu sagts vad i 50 § första stycket andra och tredje punkterna stadgas äga motsvarande tillämpning.

Där på grund av före den 1 januari 1955 gjord ansökan frivillig försäkring beviljas någon, som den 1 oktober 1954 i erkänd sjukkasse hade försäkring för mer omfattande sjukhjälp än som tillkommer honom enligt den obligatoriska sjukpenningförsäkringen, skall försäkringen utan hinder av vad i 50 § sägs bliva gällande från och med förstnämnda dag; dock skall i fall som nu sagts vad i nämnda paragraf stadgas äga motsvarande tillämpning i den mån sjukpenningförsäkringen i allmän sjukkasse är mera omfattande än sjukpenningförsäkringen i den erkända sjukkassan.

Därest i — — — — — sistnämnda slag.

Övergångsbestämmelser för medlemmar
i erkända sjukkassor.

119 §.

Vid tillämpningen av vad i 6 § andra stycket a) stadgas skall beträffande medlem i erkänd sjukkasse, som (vid utgången av juni 1951) vårdas å sjukvårdsanstalt, medräknas den tid sjukhusvården pågått före lagens ikraftträdande. Den som (vid utgången av juni 1951) var medlem i erkänd sjukkasse skall i intet fall på grund av nämnda stadgande vara undantagen från försäkringsplikt förrän rätten till sjukhjälp enligt de för den erkända sjukkassan gällande bestämmelserna upphört.

120 §.

Är någon (vid utgången av juni 1951) berättigad att uppbära sjuk-

121 §.

Vid tillämpningen av vad i 5 § tredje stycket a) stadgas skall beträffande medlem i erkänd sjukkasse, som vid utgången av december 1954 åtnjuter sjukhusvård, medräknas den tid sjukhusvården pågått före lagens ikraftträdande. Den som vid utgången av december 1954 var medlem i erkänd sjukkasse skall i intet fall på grund av nämnda stadgande vara undantagen från försäkringsplikt förrän rätten till sjukhjälp enligt de för den erkända sjukkassan gällande bestämmelserna upphört.

122 §.

Är någon vid utgången av december 1954 berättigad att uppbära sjuk-

(Nuvarande lydelse:)

penning från erkänd sjukkasse, skall följande gälla:

a) Vid beräkning av sjukhjälps-tiden skall medräknas tid före (den 1 juli 1951), för vilken erkänd sjuk-kassa utgivit eller haft att utgiva sjukpenning på grund av *samma sjuklighetstillstånd eller tidigare så-dant tillstånd, varmed* den ifrågava-rande sjukdomen *sammanhänger*.

b) Den som enligt 9 § icke må vara sjukpenningförsäkrad äger lik-väl uppbära sjukpenning enligt de (vid utgången av juni 1951) å ho-nom tillämpliga föreskrifterna.

c) Beträffande den som enligt 9 § skall vara sjukpenningförsäkrad skola för *det sammanhängande sjuk-lighetstillstånd* varom fråga är gälla de (vid utgången av juni 1951) å den försäkrade tillämpliga bestäm-melserna om rätt till sjukpenning, i den mån han därigenom blir berättigad till sjukpenning för längre tid än eljest eller till sjukpenning för viss tid med högre belopp än som eljest skolat tillkomma honom så-som sjukpenning jämte *make- och* barntillägg för den tiden.

Vad ovan under a)—c) sägs skall ock gälla, där den som (vid utgång-en av juni 1951) var medlem i erkänd sjukkasse och då ej ägde upp-bära sjukpenning därefter drabbas av *sjukdom*, som äger medicinskt samband med sjukdom, för vilken rätt till sjukpenning från erkänd sjukkasse förelegat, dock ej för fall att den försäkrade, fränsett arbets-oförmåga på grund av kortvarig och medicinskt sett fristående sjukdom,

(Föreslagen lydelse:)

penning från erkänd sjukkasse, skall följande gälla:

a) Vid beräkning av sjukhjälps-tiden skall medräknas tid före den 1 januari 1955, för vilken erkänd sjukkasse utgivit eller haft att ut-giva sjukpenning på grund av den ifrågavarande sjukdomen.

b) Den som enligt 7 § icke må vara sjukpenningförsäkrad äger lik-väl uppbära sjukpenning enligt de vid utgången av december 1954 å ho-nom tillämpliga föreskrifterna.

c) Beträffande den som enligt 7 § skall vara sjukpenningförsäkrad skola för *den sjukdom* varom fråga är gälla de vid utgången av december 1954 å den försäkrade tillämpliga be-stämmelserna om rätt till sjukpen-nig, i den mån han därigenom blir berättigad till sjukpenning för längre tid än eljest eller till sjukpenning för viss tid med högre belopp än som eljest skolat tillkomma honom såsom sjukpenning jämte barntillägg för den tiden.

Vad ovan under a)—c) sägs skall ock gälla, där den som vid utgången av december 1954 var medlem i erkänd sjukkasse och då ej ägde upp-bära sjukpenning därefter drabbas av *sjukdomsfall*, som äger medi-cinskt samband med sjukdom, för vilken rätt till sjukpenning från erkänd sjukkasse förelegat, dock ej för fall att den försäkrade, fränsett arbetsoförmåga på grund av kort-varig och medicinskt sett fristående

(Nuvarande lydelse:)

under mer än två år före sista in-
sjuknandet varit fullt arbetsför.

(Föreslagen lydelse:)

sjukdom, under mer än två år före
sista sjukdomsfallet varit fullt ar-
betsför.

Vad i denna paragraf sägs om
sjukpenning skall i förekommande
fall äga motsvarande tillämpning å
ersättning för sjukhusvård.

Tillsynsmyndigheten äger — — — — — skola tillämpas.

123 §.

Vårdas annan än medlem i erkänd sjuk-kassa (vid utgången av juni 1951) å sjukvårdsanstalt, skall vid tillämpningen av 6 § andra stycket a) medräknas den tid sjukhusvården pågått före lagens ikraftträdande.

Vad i första stycket sägs skall äga motsvarande tillämpning i fall, som i 6 § andra stycket c) avses.

124 §.

Där den, som (den 1 juli 1951) blir försäkrad i allmän sjuk-kassa men som icke omedelbart dessförrinnan var medlem i erkänd sjuk-kassa, (vid utgången av juni 1951) lider av sjukdom som i 21 § avses, skall vid beräkning av sjukhjälpstiden medräknas den tid, varunder sjuklighetstillståndet eller tidigare sådant tillstånd, med vilket den ifrågavarande sjukdomen sammanhäng-er, varat före lagens ikraftträdande. Vid prövning, huruvida sjukdom skall anses utgöra fortsättning av tidigare sjuklighetstillstånd, skall vad i 27 § andra stycket stadgas äga motsvarande tillämpning, därvid vad

Övergångsbestämmelser för andra än medlemmar i erkända sjuk-kassor.

123 §.

Åtnjuter annan än medlem i erkänd sjuk-kassa vid utgången av december 1954 sjukhusvård, skall vid tillämpningen av 5 § tredje stycket a) medräknas den tid sjukhusvården pågått före lagens ikraftträdande.

Vad i första stycket sägs skall äga motsvarande tillämpning i fall, som i 5 § tredje stycket c) avses.

124 §.

Där den, som den 1 januari 1955 blir försäkrad i allmän sjuk-kassa men som icke omedelbart dessförrinnan var medlem i erkänd sjuk-kassa, vid utgången av december 1954 lider av sjukdom som i 21 § avses, skall vid beräkning av sjukhjälpstiden medräknas den tid, varunder sjukdomen varat före lagens ikraftträdande. Härvid skall vad i 29 § andra stycket stadgas äga motsvarande tillämpning; och skall vad som där sägs om tid, för vilken sjukpenning eller ersättning för sjukhusvård ut-givits, hava avseende å tid, under vilken arbetsförmåga på grund av sjukdom förelegat.

(Nuvarande lydelse:)

som sägs om tid, för vilken sjukpenning utgivits, *skall* hava avseende å tid, under vilken arbetsförmåga på grund av sjukdom förelegat.

Vad i första stycket sägs skall ock gälla, om försäkrad som där avses (efter utgången av juni 1951) drabbas av *sjukdom*, som äger medicinskt samband med *dessförinnan inträffat sjukdomsfall*, såvida den försäkrade inom två år före *insjukandet* vid något tillfälle varit arbetsförmögen på grund av *det tidigare sjukdomsfallet*.

(Föreslagen lydelse:)

Vad i första stycket sägs skall ock gälla, om försäkrad som där avses efter utgången av *december 1954* drabbas av *sjukdomsfall*, som äger medicinskt samband med *tidigare sjukdom*, såvida den försäkrade inom två år före *sista sjukdomsfallet* vid något tillfälle varit arbetsförmögen på grund av *sjukdomen*.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehäft 30 i anledning av densamma väckta motioner, nämligen

inom första kammaren

nr 463 av herr *Sundvik*,

nr 464 av herr *Sundvik*,

nr 465 av herrar *Huss* och *Sunne*,

nr 466 av herr *Persson*, *Einar*,

nr 467 av herr *Werner m. fl.*,

nr 468 av herr *Näsström* och herr *Nilsson*, *Hjalmar*,

nr 479 av herr *Lindblom m. fl.*,

nr 480 av fru *Svenson* och herr *Nilsson*, *Bror*,

nr 481 av fru *Svenson* och herr *Nilsson*, *Bror*,

nr 482 av herr *Öhman m. fl.*,

nr 483 av herr *Ewerlöf m. fl.*,

nr 484 av herr *Lundqvist*,

nr 485 av herr *Huss*,

nr 486 av herr *Huss*, och

nr 487 av herr *De Geer*, samt

inom andra kammaren

nr 569 av herr *Persson* i Tandö,

nr 570 av herrar *Johansson* i Norrfors och *Persson* i Norrby,

nr 571 av fröken *Liljedahl m. fl.*,

- nr 572 av herr *Lindström m. fl.*,
nr 583 av herr *Rubbestad*,
nr 584 av herr *Ståhl*,
nr 585 av herr *Almgren m. fl.*,
nr 586 av herr *Ohlin m. fl.*,
nr 587 av herr *Christenson* i Malmö,
nr 588 av fru *Ewerlöf*,
nr 589 av herrar *Larsson* i Hedenäset och *Hansson* i Önnarp,
nr 590 av herrar *Jönsson* i Rosshol och *Persson* i Norrby,
nr 591 av fru *Sandström* och herr *Dahlén*,
nr 592 av herr *Hjalmarson m. fl.*, och
nr 593 av herr *Hagberg* i Stockholm *m. fl.*

Av motionerna är följande likalydande, nämligen I: 465 och II: 571, I: 466 och II: 569, I: 467 och II: 570, I: 468 och II: 572, I: 479 och II: 586, I: 480 och II: 589, I: 481 och II: 590, I: 482 och II: 593, I: 483 och II: 592, I: 484 och II: 588, I: 485 och II: 584 samt I: 486 och II: 591.

Redogörelse för de i motionerna framställda yrkandena kommer att lämnas i samband med behandlingen av de delar av propositionen, som motionerna berör.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de genom propositionen framlagda förslagen, ävensom i fråga om de skäl, som motionärerna åberopat för sina yrkanden, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till propositionen och motionerna.

Till utskottet har i ärendet inkommit följande skrivelser, dagtecknade, den 23 april 1953 från Sveriges folkpensionärers riksorganisation, den 28 april 1953 från Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolags arbetares erkända centralsjukkassa och den 29 april 1953 från Svenska gjutareförbundet.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås, att den av statsmakterna år 1946 beslutade men sedermera uppskjutna sjukförsäkringsreformen skall sättas i kraft den 1 januari 1955. Reformen anses emellertid böra ges ett i betydelsefulla hänseenden annat innehåll än som tidigare bestämts. I förslaget uppdrages vidare riktlinjer för en ny obligatorisk yrkesskadeförsäkring, avsedd att fr. o. m. den 1 januari 1955 ersätta den nuvarande försäkringen för olycksfall i arbete och för vissa yrkessjukdomar. Den nya yrkesskadeförsäkringslagen förutsättes skola framläggas för nästa års riksdag.

Enligt den år 1946 antagna lagen om allmän sjukförsäkring består sjukpenningförsäkringen av en obligatorisk bottenförsäkring och en frivillig försäkring såsom komplement därtill. I den obligatoriska försäkringen ut-

gör sjukpenningen för den arbetsföra vuxna befolkningen i regel 3: 50 kr. om dagen. De gifta hemmakvinnorna skall dock, såsom familjeförsäkrade, erhålla 1: 50 kr. om dagen.

Nu föreslås övergång till ett system där sjukpenningen fastställs i förhållande till arbetsinkomstens storlek. Alla som fyllt 16 år och har en årsinkomst av förvärvsarbete om minst 1 200 kr. skall försäkras för en grundsjukpenning av 3 kr. om dagen. Samma sjukpenning skall tillkomma hemmakvinnorna. För dessa föreslås systemet med familjeförsäkring slopat. För löntagarna, d. v. s. de som är i annans tjänst, föreslås grundsjukpenningen obligatoriskt påbyggd med en tilläggssjukpenning, om vederbörandes inkomst av tjänst uppgår till minst 1 800 kr. om året. Sjukpassorna skall inplacera dessa försäkrade i olika sjukpenningklasser allt efter storleken av sådan inkomst. Tilläggssjukpenningen i dessa klasser föreslås variera mellan 1 och 17 kr. om dagen. För löntagarna kommer således sjukpenningen att i regel variera mellan 3 och 20 kr. Maximibeloppet föreslås tillkomma den vars årsinkomst av tjänst uppgår till 14 000 kr. Efter 90 dagar anses viss reduktion av sjukpenningen böra ske, dock ej i de lägre klasserna.

För dem som har barn föreslås sjukpenningen kompletterad med vissa barntillägg.

För de egna företagarna och över huvud i syfte att täcka annan arbetsinkomst än inkomst av tjänst föreslås en frivillig sjukpenningförsäkring, som skall ge möjlighet till försäkring av samma omfattning som enligt den obligatoriska tilläggsförsäkringen. Vidare föreslås en frivillig sjukpenningförsäkring för studerande.

Även i fråga om sjukvårdsförsäkringen föreslås förändringar. Sålunda anses sjukpassorna böra utge ersättning även för de försäkrades utgifter för sjukhusvård. Frågan om den fria sjukhusvården — varom principbeslut fattades år 1946 — löses härigenom i väsentlig mån inom försäkringens ram. Sjukvårdsförsäkringen anses vidare böra i huvudsak finansiera den år 1946 beslutade läkemedelsreformen. Enligt de nu för denna reform uppdragna riktlinjerna skall vissa livsviktiga läkemedel utlämnas helt fritt å apoteken, medan andra på läkarrecept utlämnade läkemedel skall rabatteras med en tredjedel. Närmare förslag rörande ifrågavarande spörsmål skall underställas 1954 års riksdag.

Den sålunda ändrade allmänna sjukförsäkringen föreslås skola för en tid av 90 dagar reglera även sjukdomsfall, som föranletts av olycksfall i arbete eller eljest av yrkesskada. Under denna s. k. samordningstid skall alltså sjukpassorna lämna hjälp också vid yrkesskada. Även under samordningstiden anses emellertid yrkesskadeförsäkringen böra ersätta utgifter för proteser, tandvård m. m. Mer än 90 % av yrkesskadorna torde komma att helt regleras av sjukpassorna.

Kostnaderna för den nya sjukförsäkringen föreslås fördelade mellan de försäkrade, arbetsgivarna och staten.

De försäkrades årsavgifter till den obligatoriska sjukförsäkringen beräknas genomsnittligt för enbart sjukvårdsförsäkring till 23 kr., för dylik försäkring och försäkring för grundsjukpenning till 48 kr. och för angivna försäkringsskydd jämte försäkring för en tilläggssjukpenning om 11 kr. (d. v. s. en sammanlagd sjukpenning om 14 kr.) till omkring 114 kr. Den genomsnittliga årsavgiften för dem som tillhör högsta sjukpenningklassen beräknas till omkring 150 kr. Sammanlagt beräknas de försäkrades årliga avgifter uppgå till ca 328 milj. kr.

Arbetsgivarnas årsbidrag, som föreslås utgöra 1,1 % av de lönebelopp som ligger till grund för beräkning av avgifterna till yrkesskadeförsäkringen, beräknas till ca 198 milj. kr.

Statens bidrag till den obligatoriska sjukförsäkringen beräknas till ca 212 milj. kr., bortsett från ett beräknat bidrag å 6 milj. kr. till den frivilliga försäkringen.

Procentuellt fördelar sig de årliga totalkostnaderna för den obligatoriska sjukförsäkringen, 738 milj. kr., med 44 % på de försäkrade, 27 % på arbetsgivarna och 29 % på staten.

Den kostnadsökning för statsverket, som blir en följd av sjukförsäkringsreformens genomförande, anses ej kunna täckas utan att inkomsterna av skattemedlen ökas. Frågan om de åtgärder, som i detta syfte kan bli erforderliga, skall föreläggas nästa års riksdag.

Frågan om sjukförsäkringsreformens genomförande m. m.

Departementschefen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, uttalar i propositionen den uppfattningen, att statsmakterna icke längre bör dröja med att infria det löfte, som 1946 års beslut i sjukförsäkringsfrågan innebär, samt framhåller, att genom socialförsäkringsutredningens förslag med dess ändrade konstruktion av sjukpenningförsäkringen förutsättningar synes ha skapats för att sätta sjukförsäkringsreformen i kraft. Departementschefen biträder socialförsäkringsutredningens förslag att reformen skall träda i tillämpning den 1 januari 1955 samt framhåller, att sjukvårdens resurser inte synes utgöra hinder härför. Departementschefen förklarar sig ingalunda vilja förneka, att förberedelsetiden för reformens genomförande blir ganska knapp tilltagen, i all synnerhet som kompletterande beslut från statsmakternas sida erfordras i åtskilliga med reformens genomförande sammanhängande frågor. Emellertid talar för reformens ikraftträdande vid angivna tidpunkt angelägenheten av att ytterligare uppskov med den allmänna sjukförsäkringens genomförande ej sker. Den kostnadsökning för statsverket, som blir en följd av reformens genomförande, torde inte kunna täckas utan att inkomsterna av skattemedlen ökas. Frågan om vilka åtgärder,

som i detta syfte kan bli erforderliga, får anmälas för Kungl. Maj:t av chefen för finansdepartementet och föreläggas nästa års riksdag.

Totalkostnaderna för den i propositionen förordade obligatoriska sjukförsäkringen inklusive läkemedelsreform har i propositionen beräknats till omkring 738 milj. kr. Av nämnda belopp skulle de försäkrade få genom sina avgifter erlægga omkring 328 milj. kr. eller 44 %. Det föreslagna arbetsgivarbidraget uppgår till 198 milj. kr. eller 27 % av totalkostnaderna och statens bidrag till 212 milj. kr. eller 29 % av dessa kostnader.

Lägges till sistnämnda summa statens beräknade bidrag till frivillig försäkring eller 5 å 6 milj. kr. erhålles en total kostnadssumma för statens bidrag till den allmänna sjukförsäkringen (utom i statens egenskap av avgiftsgivare) av 218 milj. kr. Detta belopp är mera än 100 milj. kr. lägre än det belopp som skulle åtgå därest 1946 års riksdagsbeslut oförändrat sattes i kraft. Emellertid innebär propositionen vid jämförelse med nu utgående statsbidrag till erkända sjukförsäkringar — bortsett från statsbidraget till moderskapshjälpen — en kostnadsökning av omkring 158 milj. kr. För budgetåret 1954/55 beräknas statens bidrag till sjukförsäkringen, därest propositionen bifalles, till omkring 160 milj. kr., vartill dock kommer viss förskottering av avgifter och arbetsgivarbidrag.

Rörande det administrativa handhavandet av sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna anför föredragande departementschefen i propositionen följande.

I vissa remissyttranden över socialförsäkringsutredningens förslag har ifrågasatts, huruvida den år 1946 beslutade sjukkasorganisationen bör bestå och handha en samordnad sjuk- och yrkesskadeförsäkring. Härom vill jag nämna att efter år 1946 under pensionsstyrelsens överinseende ett betydande rationaliseringsarbete genomförts med avseende å denna organisation. Därigenom torde de olägenheter, som organisationen med både lokal- och centralsjukförsäkringar kan medföra, ha minskats i betydande mån. Det synes för övrigt mindre välbetänkt att vidtaga en omändring av den organisationen samtidigt med sjukförsäkringsreformens genomförande. Jag anser därför anledning saknas att i detta sammanhang närmare ingå på hithörande frågor. Skulle det emellertid sedermera visa sig att ändringar i bestämmelserna rörande den lokala administrationen bör vidtagas, torde hinder ej möta att vid lämplig tidpunkt upptaga frågan härom.

Redan i årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkt 76) har jag i fråga om den centrala organisationen uttalat mig för det lämpliga i att förberedelsearbetet för genomförandet av ifrågavarande lagstiftning ledes av ett enda ämbetsverk. I anslutning härtill har föreslagits att pensionsstyrelsens sjukkassebyrå fr. o. m. ingången av nästkommande budgetår överföres till riksförsäkringsanstalten. Den 16 januari 1953 har jag vidare, enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande, tillkallat en särskild utredningsman för prövning av frågorna om yrkesskadeförsäkringens administrativa hand-

havande, tillsynen över sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna samt besvär- förfarandet. Avsikten är att detta förberedelsearbete skall kunna bedrivas så skyndsamt att ett förslag i ämnet skall kunna underställas 1954 års riksdag. Med hänsyn till vad nu anförts anser jag mig ej nu böra vidare uppehålla mig vid dessa frågor.

Lagrådet.

Lagrådet har i sitt utlåtande över förslaget till lag angående ändring i lagen den 3 januari 1947 om allmän sjukförsäkring, såvitt nu är i fråga, yttrat följande.

Med det remitterade förslaget åsyftas i främsta rummet att låta lagen om allmän sjukförsäkring träda i kraft och därmed genomföra en sedan länge planerad genomgripande reform på detta område. Därjämte innebär förslaget emellertid betydelsefulla ändringar i samma lag. Till en del betingas dessa av en tilltänkt samordning mellan den allmänna sjukförsäkringen och en reviderad olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring, byggande på att sjukförsäkringen, d. v. s. de allmänna sjukkassorna, skall svara för regleringen av yrkesskador under den första tiden efter deras uppkomst, den s. k. samordningstiden.

Med hänsyn till det nära samband som härigenom skulle komma att föreligga mellan sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna förutsattes att lagen om allmän sjukförsäkring skall med nu föreslagna och vissa ytterligare ändringar, som senare skola göras, träda i kraft samtidigt med en ny lag om yrkesskadeförsäkring. För innehållet i vissa delar av denna tilltänkta lag redogöres i remissprotokollet, men något i lagtext utformat förslag föreligger icke. Ett sådant skall enligt vad departementschefen uttalar framläggas först vid nästa års riksdag. I samband därmed skola också de i övrigt påkallade ändringarna i sjukförsäkringslagen vidtagas.

Vad som till följd av samordningsprincipen i väsentlig mån är att betrakta såsom ett enda lagkomplex skulle sålunda komma att genomföras i två etapper. Detta är otillfredsställande. Då nu föreligger förslag till blott en del av den tillämnade lagstiftningen, möter det svårigheter att bedöma huruvida de föreslagna lagreglerna i allo kunna vara lämpliga i det större sammanhang för vilket de äro avsedda. En förnyad granskning ur denna synpunkt torde under alla förhållanden bliva erforderlig. Det står icke heller i överensstämmelse med god lagstiftningspraxis att, såsom enligt förslaget skulle bliva fallet, en lag utfärdas, om vilken man redan vid dess antagande och promulgering vet, att den icke kan träda i tillämpning i oförändrat skick, och som dessutom innehåller bestämmelser, vilka uppenbarligen för sin tillämpning förutsätta tillvaron av andra, ännu icke utformade lagregler av central betydelse. I det förra hänseendet hänvisas till förslagets 31 §. I det senare hänseendet märkas de i 38 § i förslaget upptagna stadgan-
4 — *Bihang till riksdagens protokoll 1953. 9 saml. 2 avd. Nr 35.*

dena om bidrag från arbetsgivare, vilka äro helt beroende av att motsvarande bestämmelser i lagen om yrkesskadeförsäkring få det innehåll departementschefen angivit.

Av vad ovan anförts framgår, att det enligt lagrådets mening är ägnat att väcka synnerliga betänkligheter att nu upphöja det remitterade förslaget till lag, betänkligheter som endast delvis kunna undanröjas genom samtidigt fattat principbeslut rörande den blivande yrkesskadeförsäkringslagens innehåll. Med hänsyn till önskvärdheten av att den redan för åtskilliga år sedan beslutade reformen på sjukförsäkringens område ej ytterligare försenas vill lagrådet emellertid, i det läge lagstiftningsfrågan nu befinner sig, icke motsätta sig det remitterade lagförslaget.

Lagrådet anser sig icke hava att ingå på en prövning av de ekonomiska spörsmål som öva inflytande på det remitterade förslagets principer och närmare utformning. Till följd härav har lagrådets granskning i vissa delar måst bliva av huvudsakligen formell natur. Utöver det ovan anförda har granskningen icke föranlett andra erinringar än dem som här upptagas under särskilda paragrafer i förslaget.

Motioner.

I de likalydande *motionerna I: 483* och *II: 592* hemställas, att riksdagen måtte a) med hänsyn till samhällets och statens bristande ekonomiska möjligheter för närvarande avslå förevarande proposition, b) besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om förslag till nästa års riksdag, i huvudsaklig överensstämmelse med i motionerna angivna riktlinjer, om omedelbara åtgärder i syfte att främja och stärka de erkända sjukkassornas ställning och möjligheter att bereda de försäkrade bättre fördelar och sålunda vinna ökad anslutning samt c) uttala att det i förevarande proposition framlagda förslaget till allmän sjukförsäkring m. m. bör med beaktande av vad i motionerna anförts överarbetas och så snart detta ur statsfinansiella och samhällsekonomiska synpunkter befinnes möjligt föreläggas riksdagen.

Motionerna I: 485 och *II: 584*, vilka är likalydande, utmynnar i hemställan att riksdagen måtte besluta att nu avslå det i förevarande proposition framlagda förslaget till lag om allmän sjukförsäkring, att hos Kungl. Maj:t begära utredning om behovet av vårdplatser inom sjuk- och socialvården främst för sinnessjuka, s. k. lättskötta sinnessjuka, sinnesslöa, kroniskt sjuka, alkoholister, för lasarettens specialavdelningar, den förebyggande vården och konvalescentvården samt framlägga en plan för den omfattning, takt och turordning, i vilka dessa trängande vårdbehov skall tillgodoses, att hos Kungl. Maj:t begära överarbetning av förslaget till såväl lag om allmän sjukförsäkring som samordning av denna med olycksfallsförsäkringen i syfte att eliminera nu påvisbara sakliga försämringar och organisatoriska brister, samt att uttala, att ett kommande förslag till sjukförsäkring måtte kompletteras med ett därtill fogat förslag jämväl till reformens finansiering.

I de likalydande *motionerna I: 479* och *II: 586* hemställas, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte i huvudsaklig anslutning till de riktlinjer, som angivits i *motionerna*, anhålla om utredning angående sådan förändring i finansieringen av de nu aktuella försäkringsreformerna att statskassans andel av kostnaderna väsentligt minskas, dock utan någon kännbar ökning av avgifterna för mindre bemedlade.

I *motionerna I: 482* och *II: 593* framhålles vikten av att riksdagen uttalar sig för att sjukförsäkringens genomförande icke får föranleda indirekta skattehöjningar. De merutgifter som reformen orsakar staten borde täckas genom besparingar på utgifter för militära ändamål.

I de likalydande *motionerna I: 467* och *II: 570* hemställas, att sådana ändringar vidtages i den föreslagna lagen om ändring i lagen av allmän sjukförsäkring, som kan befinnas påkallade med hänsyn till att samordning med yrkesskadeförsäkringen för närvarande ej avses skola genomföras, samt att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller, att förslag om provisoriskt påbyggd sjukpenningsskala enligt olycksfallsförsäkringslagen måtte framläggas för innevarande års riksdag i sådan tid, att erforderliga lagändringar kan beslutas träda i kraft från och med ingången av år 1954.

I de likalydande *motionerna I: 468* och *II: 572* hemställas bl. a., att riksdagen måtte besluta att underkasta frågan om avgiftsuppbörden och inplaceringen i sjukpenningklasser snabbutredning i syfte att väsentligt förenkla sjukförsäkringens administration. Nämda fråga behandlas även i de tidigare berörda *motionerna I: 479* och *II: 586*, i vilka bl. a. hemställas att riksdagen måtte i ett uttalande understryka vikten av en så enkel och smidig administration av sjukförsäkringen som möjligt och att av hänsyn härtill särskilt möjligheten av definitiv inplacering i sjukpenningklasser först vid sjukdomstillfället och olika vägar till förenkling av uppbördsförfarandet prövas. I de förut omnämnda *motionerna I: 483* och *II: 592* beröres frågan om avgörandet av tillhörigheten vid tilläggssjukpenningförsäkringen och bestämmandet av sjukpenningklass utan att särskilt yrkande i frågan framställs.

I detta sammanhang må även bemärkas *motionen I: 463*. I nämnda motion föreslås *dels* att riksdagen hemställer att ett av Kungl. Maj:t den 29 oktober 1948 meddelat beslut om inrättandet, i samband med sjukförsäkringslagens ikraftträdande, av nya centralsjukkassor får anstå och att frågan härom upptages till prövning vid en senare tidpunkt och i sitt större sammanhang, då så kan anses påkallat, samt *dels* att i samband med sådan prövning överväges, huruvida inte den justeringen bör vidtagas i Kungl. Maj:ts beslut angående indelningen i centralsjukkasseområden, att områdesindelningen genomgående ansluter sig till länsindelningen och att sålunda centralsjukkassor inrättas för Malmöhus län, Kristianstads län, Göteborgs och Bohus län samt Hallands län.

I frågan om den föreslagna reformens omfattning har i de likalydande *motionerna I: 465* och *II: 571* hemställts, att riksdagen vid behandling av förevarande proposition måtte för sin del besluta att person, som av hälsovårdsnämnd avstänges från sitt arbete enligt 3 § 3 mom. epidemilagen, skall åtnjuta bidrag enligt lagen om allmän sjukförsäkring, såsom om han vore sjuk. Vidare har i *motionerna I: 482* och *II: 593* yrkats att sjukförsäkringen även skall omfatta begravningshjälp uppgående till 500 kronor.

Utskottet.

I propositionen föreslås, att tidpunkten för sjukförsäkringsreformens genomförande bestämmes till den 1 januari 1955.

Det torde inte föreligga några egentliga meningsskiljaktigheter om behovet av en allmän sjukförsäkring. Däremot är meningarna delade angående den närmare beskaffenheten av försäkringen och den tidpunkt då densamma skall genomföras.

Utskottet anser i likhet med föredragande departementschefen att tiden för genomförandet av reformerna vid nyss nämnda tidpunkt är knapp. Härtill kommer att riksdagen inte får tillfälle att taga ställning till förslag om ny yrkesskadeförsäkringslag förrän år 1954. Nämnda omständighet har påtalats av lagrådet, vilket dock, med hänsyn till önskvärdheten av att den redan för åtskilliga år sedan beslutade reformen på sjukförsäkringens område ej ytterligare försenas, icke velat, i det läge lagstiftningsfrågan befunne sig, motsätta sig det remitterade lagförslaget. Utskottet delar den av föredragande departementschefen uttalade meningen att sjukförsäkringsreformens genomförande inte bör ytterligare uppskjutas. Utskottet anser därför de nyss angivna omständigheterna inte böra få lägga hinder i vägen för reformernas genomförande vid den i propositionen föreslagna tidpunkten. Den kostnadsökning som uppkommer för statsverket genom sjukförsäkringsreformen är visserligen betydande men dock inte av sådan storlek att den behöver föranleda en särskild plan för finansieringen av kostnader som avser budgetåret 1954/55 och därefter följande budgetår. Jämväl enligt utskottets mening är det därför till fyllest att frågan om täckandet av statsverkets merutgifter på grund av reformerna upptages till prövning vid nästa års riksdag, därest reformerna skall träda i kraft den 1 januari 1955. Att i detta samband till prövning upptaga spørsmål, som rör utbyggnaden av den slutna sjukvården och andra liknande vårdformer, anser utskottet inte vara motiverat. Utskottet biträder sålunda det i propositionen framlagda förslaget att lagen om allmän sjukförsäkring skall träda i kraft den 1 januari 1955. De i *motionerna I: 483* och *II: 592* samt *I: 485* och *II: 584* framställda yrkandena avstyrkes alltså av utskottet.

Med hänsyn till bl. a. vad ovan sagts om den korta tid, som står till förfogande för förberedande av ikraftträdandet av reformerna, föreslår ut-

skottet, att de yrkanden, som framställts i motionerna I: 467 och II: 570, avslås av riksdagen. Utskottet anser det inte påkallat att riksdagen, såsom i motionerna I: 479 och II: 586 hemställts, i skrivelse anhåller om utredning angående ändrad finansiering av de nu aktuella försäkringsreformerna. Ej heller anser utskottet det lämpligt att riksdagen, såsom i motionerna I: 482 och II: 593 föreslagits, nu gör något uttalande om sättet för täckande av statens utgifter.

Vad angår det administrativa handhavandet av försäkringen är det enligt utskottets mening tydligt, att den föreslagna sjukförsäkringen kommer att nödvändiggöra en mycket betydande administrativ apparat. Det torde inte heller vara möjligt att undvika att handhavandet av en sjukförsäkring, som omfattar hela folket, drar betydande förvaltningskostnader.

I motionerna I: 468 och II: 572, I: 479 och II: 586 samt I: 483 och II: 592 har särskilt beaktats frågorna om de anställdas inplacering i sjukpenningklasser och, i de fyra förstnämnda motionerna, avgifts- och uppördens utformning. Motionen I: 463 avser att genom en enligt motionärens mening ändamålsenlig indelning av landet i centralsjukkasområden möjliggöra administrativa besparingar.

Det är enligt utskottets mening inte möjligt att på den tid som står till förfogande härför närmare utreda de synnerligen komplicerade spörsmål, som sammanhänger med sättet för inplacering av de anställda i sjukpenningklasser, särskilt som detta spörsmål nära sammanhänger med sättet för bestämmandet och uppörden av försäkringsavgifterna och därmed i viss mån försäkringens hela finansiella konstruktion. Frågan om den närmare utformningen av det i propositionen föreslagna uppördssystemet beträffande försäkringsavgifterna torde enligt vad utskottet inhämtat bliva föremål för ytterligare överväganden inom Kungl. Maj:ts kansli, varefter proposition i frågan torde vara att emotse till 1954 års riksdag. Frågan om landets indelning i sjukkasområden är uppenbarligen även den av betydelse för sjukförsäkringens rationella handhavande. Det är dock icke möjligt att i detta sammanhang taga ställning till denna fråga vilken, såsom framgår av föredragande departementschefens ovan återgivna yttrande, inte närmare behandlats i propositionen. Med hänsyn till vad nu sagts vill utskottet inskränka sig till att betona den stora betydelsen av att de utredningar och undersökningar kommer till stånd, som är erforderliga för att utröna huruvida och i vad mån förenklingar och besparingar vid handhavandet av sjukförsäkringen kan genomföras, samt att förefintliga möjligheter härutinnan blir tillvaratagna. Det är enligt utskottets mening önskvärt att den sakkunskap, som finnes inom statens organisationsnämnd, utnyttjas vid nämnda utredningar och undersökningar. De i ovan nämnda motioner gjorda yrkandena i förevarande avseende torde få anses besvarade genom vad nu anförts.

Lagen om allmän sjukförsäkring avser i sin antagna lydelse allenast vissa vid sjukdom utgående förmåner. Det i motionerna I: 465 och II: 571 framställda yrkandet att avstängning jämlikt epidemilagen skall medföra samma bidrag från sjukförsäkringen som sjukdom samt det i motionerna I:482 och II:593 framställda yrkandet om införandet av rätt till begravningshjälp innebär alltså att lagens tillämplighetsområde skulle utökas att avse hjälp även vid andra fall än sjukdom.

I fråga om det förstnämnda yrkandet må erinras om att den därmed avsedda frågan i anledning av en motion vid 1952 års riksdag, nr II:103 av herr Hansson i Skegrie, varit föremål för riksdagens prövning. Därvid konstaterades (andra kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande nr 7) att medicinalstyrelsen den 25 november 1947 avgivit förslag om ersättning till personer som drabbats av inkomstbortfall genom isolering till följd av epidemi.

Detta förslag innebär i huvudsak, att ersättning av allmänna medel skall utgivas i de fall, då hälsovårdsnämnd med stöd av 3 § 3 mom. epidemilagen låtit person, vilken utan att vara sjuk likväl av läkare misstänkts föra smitta av vissa i lagen uppräknade sjukdomar, underkastas observation eller isolering eller ock ålagt någon person inskränkningar i fråga om arbete, varmed han må taga befattning. Det sagda skall även äga tillämpning, då länsstyrelse jämlikt 25 § epidemilagen förordnat om tillämpning av 3 § 3 mom. samma lag beträffande annan smittosam sjukdom och hälsovårdsnämnd föreskrivit åtgärd av angivet slag. Vid ersättnings bestämmande skall enligt förslaget lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete i tillämpliga delar lända till efterrättelse, varjämte föreslås, att ersättningen skall bestämmas av riks-försäkringsanstalten och utbetalas från ett för ändamålet anvisat förslagsanslag.

Nämnda beredningsutskott inhämtade yttranden i anledning av motionen från medicinalstyrelsen, veterinärstyrelsen och socialförsäkringsutredningen samt anförde att, då medicinalstyrelsen enligt sitt till utskottet avgivna yttrande alltjämt vidhölle sin principiella inställning till problemet, någon ny utredning ej syntes vara påkallad. Utskottet förutsatte emellertid att Kungl. Maj:t komme att framlägga det förslag, vartill närmare överväganden kunde ge anledning.

Såvitt andra lagutskottet kunnat finna har någon omständighet inte inträffat som föranleder ändring i den ståndpunkt riksdagen år 1952 intog i denna fråga. Utskottet avstyrker alltså bifall till motionerna I: 465 och II: 571. Emellertid vill utskottet framhålla önskvärldheten av att anordningar snarast kommer till stånd i syfte att bereda den enskilde ersättning för förluster, som åsamkas honom genom åtgärder av myndighet i syfte att hindra spridande av epidemisk sjukdom eller annan farsot.

Frågan om begravningshjälp har varit föremål för utredning av socialvårdskommittén, som i juli 1951 avgivit ett betänkande angående begravn-

ningshjälpförsäkring. Betänkandet har i vanlig ordning remissbehandlats men har ännu inte föranlett någon vidare åtgärd från statsmakternas sida. Såvitt utskottet kunnat finna påverkar inte det i förevarande proposition framlagda förslaget om samordning mellan sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna den rätt som vid yrkesskada föreligger till begravningshjälp. Med hänsyn till vad nu anförts hemställer utskottet att det i motionerna I: 482 och II: 593 framställda yrkandet om införandet i detta sammanhang av begravningshjälp i den allmänna sjukförsäkringen avslås av riksdagen.

Samordningsfrågan.

Departementschefen.

Föredragande departementschefen anför i samordningsfrågan bl. a. följande.

»Yrkesskadeförsäkringen är till sin natur i betydande mån att anse såsom en sjukförsäkring. Två obligatoriska sjukförsäkringar bör enligt min mening icke utan särskilda skäl därtill bedrivas vid sidan av varandra. Redan när socialförsäkringsutredningen tillkallades framhöll jag, att åtskilliga fördelar borde kunna vinnas genom en sådan samordning mellan sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen att sjukförsäkringen finge övertaga regleringen av de kortvariga olycksfallen och under motsvarande tid av de långvariga. — — —

Enligt utredningens förslag innebär såsom nämnts samordningen, att sjukförsäkringen, d. v. s. sjukkassorna, skall svara för regleringen av sjukdoms- och olycksfall under en samordningstid av 90 dagar. Härifrån föreslås dock vissa undantag i olika riktningar. Tekniskt sett är samordningstiden utformad såsom en sammanläggningstid och utgöres av tiden intill dess sjukpenning från sjukkassan utgivits under tillhoppa 90 dagar. Med en sådan samordningstid räknar utredningen med att över 90 procent av olycksfallen kommer att stanna på sjukförsäkringen.

I så gott som samtliga remissyttranden har en samordning mellan sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen tillstyrkts. För sjukförsäkringens del har samordningen allmänt ansetts medföra fördelar. Vad angår yrkesskadeförsäkringen har emellertid i vissa remissyttranden påtalats, att samordningen är förenad med nackdelar, därest den genomföres efter de av utredningen uppdragna riktlinjerna. Dessa nackdelar skulle främst bestå i att i ersättningshänseende viss försämring i förhållande till vad nu gäller skulle inträda för de försäkrade. Vidare har pekats på att arbetstagarbegreppet i den samordnade försäkringen skulle bli något snävare än det som nu tillämpas inom yrkesskadeförsäkringen. Förutsättningarna för arbetarskyddet skulle även bli sämre, genom att arbetsgivarnas bidrag icke, såsom nu är fallet inom olycksfallsförsäkringen, varierades efter olycksfallsrisken

med påföljd att arbetsgivarnas intresse att hålla arbetarskyddet högt skulle minska.

Därest en samordning mellan sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen över huvud skall kunna komma till stånd, måste naturligen de bestämmelser, som gäller för de båda försäkringarna, anpassas till varandra. Härvid får en avvägning ske mellan å ena sidan de försäkrades intresse att mot en rimlig avgift erhålla ett tillfredsställande försäkringsskydd och å andra sidan — bortsett från försäkringsavgifterna — den ekonomiska belastning som försäkringen medför. Vidare bör givetvis tillses att bestämmelserna blir praktiskt lättillämpliga.

Från dessa utgångspunkter och med beaktande av de fördelar av olika slag, som följer av samordningen, anser jag, att man bör bortse från den förändring med avseende å den nuvarande olycksfallsförsäkringens förmåner, som blir en konsekvens av en samordnad försäkring. I fråga om förmånerna vid yrkesskador vill jag särskilt framhålla, att genom penningvärdets och lönenivåns ändring en betydande del av de yrkesskadade kan draga fördel av den av mig förordade sjukpenningsskalan. Samordningen möjliggör vidare en utsträckning av yrkesskadeförsäkringen till att omfatta även de i socialvårdskommitténs betänkande berörda s. k. företagarbarnen, en omständighet som blir särskilt betydelsefull för den jordbrukande befolkningen. En betydande utvidgning av skyddet vid yrkessjukdomar blir även möjlig. Ytterligare är att märka att även de egna företagarna tillförsäkras ett visst skydd mot yrkesskador genom den obligatoriska sjukförsäkringen, ett skydd som utan större kostnader kan av dem kompletteras genom de föreslagna frivilliga sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna.»

Vad särskilt angår frågan om det *arbetsstagarbegrepp*, som bör tillämpas inom en samordnad sjuk- och yrkesskadeförsäkring, anför departementschefen:

»Frågan om arbetstagarbegreppets innebörd har under senare år varit aktuell vid olika tillfällen, särskilt i samband med uppkommande spörsmål rörande semesterlagstiftningen och den s. k. arbetsfredslagstiftningen, d. v. s. lagstiftningen rörande kollektivavtal, förenings- och förhandlingsrätt m. m. Även i samband med källskattesystemets införande blev frågan föremål för diskussion. I detta sammanhang anser jag mig ej behöva lämna någon uttömmande redogörelse för ifrågavarande spörsmål utan tillåter mig hänvisa till den utförliga redogörelse över hithörande problem, som återfinnes i andra lagutskottets vid 1950 års riksdag avgivna utlåtande nr 23. Jag vill endast erinra om att arbetstagarbegreppet till sin innebörd ej är enhetligt. Vid tillämpningen av olika lagar har begreppet sålunda tolkats på ett skiftande sätt, och vad gäller de nuvarande olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringslagarna har begreppet givits en vidare tydning än såvitt angår bl. a. arbetsfredslagarna och semesterlagen, vilka

bygger på ett civilrättsligt arbetstagarbegrepp. Olycksfallsförsäkringen har sålunda ansetts tillämplig å en hel del personer, vilka enligt den allmänna civilrättens regler ej är att anse såsom arbetstagare men som kan anses socialt likställda med och som rent faktiskt utför sitt arbete under ungefär samma förhållanden som om de varit anställda i annans tjänst. Härvidlag har utbildats en för olika yrkesområden varierande och ganska svåröverskådlig praxis.

Vidare vill jag nämna, att genom år 1945 vidtagna lagändringar arbetsfredslagstiftningens tillämpningsområde vidgats till att omfatta, förutom de egentliga arbetstagarna, även s. k. beroende uppdragstagare. Därmed förstås enligt denna lagstiftning en person som, utan att anställningsförhållande föreligger, utför arbete för annans räkning och därvid till denne intager en beroende ställning av väsentligen samma art som en arbetstagares till arbetsgivaren. Vid tillkomsten av 1945 års lagstiftning framhölls vid riksdagsbehandlingen, att gränsen mellan beroende uppdragstagare och självständiga företagare vore flytande och att gränsdragningen i väsentlig mån måste bli beroende på skälighetsprövning. Inom arbetsfredslagstiftningen, där de stridiga intressena huvudsakligen företrädades av vederbörande organisationer, ansågs emellertid denna gränsdragning vara av mindre betydelse. För semesterlagens vidkommande däremot befarade man, att en motsvarande utvidgning lätt skulle komma att medföra tvistigheter och en oenhetlig tillämpning. Sedermera har emellertid riksdagen i skrivelsen nr 245 år 1951 hos Kungl. Maj:t hemställt om utredning av frågan att hänföra de beroende uppdragstagarna under semesterlagen. Frågan härom prövas f. n. av arbetstidsutredningen.

Socialförsäkringsutredningen har funnit att med den konstruktion, som den samordnade sjuk- och yrkesskadeförsäkringen har enligt utredningens förslag, det enligt semesterlagen nu gällande civilrättsliga arbetstagarbegreppet bör tillämpas inom denna försäkring och att detta begrepp i fortsättningen bör komma till användning även inom yrkesskadeförsäkringen. Jag är av samma uppfattning. I och med att man i likhet med mig godtager utredningens förslag om sjukpenningförsäkringens utformning — — — — — blir vederbörandes inkomst av tjänst avgörande för frågan om han skall vara obligatoriskt försäkrad för tilläggsjukpenning eller ej. Inkomst av tjänst eller, som man också kan säga, anställning korresponderar med det civilrättsliga arbetstagarbegreppet. För tillämpningen av detta begrepp talar också angelägenheten av klarhet och reda. De skäl, som anförts mot att låta semesterlagen omfatta de beroende uppdragstagarna, synes äga än större giltighet för sjukförsäkringens vidkommande.

Jag förordar alltså att frågan vem som i förevarande sammanhang skall anses som arbetstagare bedömes med ledning av den praxis som utbildat sig vid tillämpningen av semesterlagen. Detta innebär emellertid ej att

inte bedömandet av denna fråga i det särskilda fallet kan komma att influeras av föreliggande omständigheter av social natur. Såsom i olika sammanhang betonats bör frågan, huruvida en person är att anse såsom arbetstagare, avgöras med beaktande av samtliga i samband med avtalet och anställningen förekommande omständigheter. Därvid kan bl. a. de avtalslutandes ekonomiska och sociala ställning vara ägnad att belysa, hur avtalet bör uppfattas.

Av vad jag tidigare anfört framgår, att jag anser att den nya yrkesskadeförsäkringen bör äga tillämpning endast å dem som är att anse såsom arbetstagare och att de regler, vilka gäller inom den allmänna civilrätten, bör vara avgörande för gränsdragningen mellan arbetstagare och självständig företagare. Naturligen kan det här ej komma i fråga att ingå på de olika tolkningsfrågor, som i detta avseende kan uppkomma beträffande skilda yrkeskategorier. På förekommen anledning anser jag mig emellertid böra som min mening uttala, att skogskörare, å vilka gällande ramavtal för skogsbruket äger tillämpning eller som eljest utför sitt arbete under liknande villkor, bör i likhet med de huggare, som deltagar i arbetet, betraktas såsom arbetstagare med vederbörande virkesägare som arbetsgivare.

I detta sammanhang torde ställning ej böra tagas till frågan huruvida av särskilda skäl någon eller några grupper av anställda icke bör omfattas av den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen. Spörsmålet härom torde få behandlas i samband med lagstiftningens närmare utformning, då även yrkesutbildningselevernas ställning härvidlag torde få klargöras. Här vill jag emellertid förutskicka att det, såsom utredningen föreslagit, vid en samordning mellan sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen synes bli möjligt att upphäva hittills gällande undantag från den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen såvitt angår arbetsgivarens hos honom anställda familjemedlemmar — dock ej hustru — i den mån de är sjukpenningförsäkrade inom sjukförsäkringen.»

I fråga om verkningarna av en samordning av sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen beträffande **a r b e t a r s k y d d e t** uttalar sig departementschefen sålunda:

»De yppade farhågorna för att en samordning av sjukförsäkringen och clycksfallsförsäkringen skulle få som följd att arbetarskyddsfrågan komme i ett sämre läge anser jag ej böra överdrivas. Det förefaller mig som om här främst andra faktorer är utslagsgivande. Härtill kommer att arbetarskyddet numera har en helt annan uppbyggnad än tidigare. Man bör därför ej av arbetarskyddshänsyn avstå från genomförandet av en reform som ur andra synpunkter är av behovet starkt påkallad.»

Frågan om **s a m o r d n i n g s t i d e n s l ä n g d** föranleder följande uttalande av departementschefen:

»Den av utredningen föreslagna samordningstiden, 90 dagar, har i allmänhet godtagits i remissyttrandena. För egen del anser jag också tiden lämpligt avvägd. Såsom jag i fortsättningen kommer att närmare utveckla anser jag dock att de av utredningen föreslagna samordningsreglerna bör i vissa avseenden något jämkas. Härigenom vinnes bl. a. en — i flera remissyttranden påyrkad — fullständigare samordning än den som föreslagits av utredningen.»

Den närmare innebörden av samordningen enligt socialförsäkringens förslag framgår av en å sid. 149—150 i propositionen lämnad redogörelse. Departementschefen konstaterar, att utredningens förslag härutinnan tillstyrkts i flertalet av remissyttrandena men att viss kritik även förekommit samt fortsätter:

»Med hänsyn till den sålunda framkomna kritiken har inom socialdepartementet övervägts en annan lösning av problemet om samordningsreglerna än den av utredningen föreslagna. Såsom framgår av det förut sagda har utredningen definierat samordningstiden som en sammanläggningstid. En sådan metod kan motiveras med att sjukförsäkringslagen i andra hänseenden räknar med sammanläggningstider. Man kan emellertid även bestämma samordningstiden såsom en sträcktid, d. v. s. visst antal dagar i sträck efter olycksfallsdagen eller, när fråga är om yrkessjukdom, dagen för sjukdomens yppande.

Under departementsbehandlingen har det visat sig, att metoden att räkna samordningstiden som en sträcktid medför betydande fördelar, därest man samtidigt gör samordningen mera fullständig. Detta synes även möjligt genom att samordningstiden blir begränsad på ett fixt sätt. Under samordningstiden bör sålunda å ena sidan sjukpenning till sjukkassemédlem aldrig utgå från yrkesskadeförsäkringen. Å andra sidan bör samordningstiden upphöra före utgången av 90-dagarstiden, då på grund av skadan rätt till livränta föreligger. De speciella reglerna i utredningens förslag om ersättning från yrkesskadeförsäkringen för proteser o. d., tandläkarvård och invaliditetsförebyggande behandling torde böra bibehållas även vid en sådan lösning.

En förändring av de hittillsvarande reglerna inom yrkesskadeförsäkringen av innebörd, att endast hel och halv sjukpenning skall kunna utgivas, synes inte behöva föranleda betänkligheter. Graderingen av den nedsättning av arbetsförmågan, som en sjukdomsprocess medför under olika tidsperioder, måste alltid vara vansklig. I en del fall, där man nu inom yrkesskadeförsäkringen ger en tredjedels eller en fjärdedels sjukpenning, torde förutsättningar föreligga för att sjukkassa skall kunna ge halv sjukpenning. I andra fall torde det kunna vara berättigat att viss livränta utgår från yrkesskadeförsäkringen. Det kan förtjäna nämnas att, därest även vid yrkesskador sjukpenningen blott göres hel

eller halv, man per år slipper flera tusen ersättningsärenden, som eljest skulle kräva samtidig skadereglering i sjukkassa och försäkringsinrättning.

Vad härefter beträffar frågan om sjukpenning vid yrkesskador till dem som är sjukvårds- men ej sjukpenningförsäkrade synes med hänsyn till de konsekvenser, som eljest skulle uppstå, sjukpenningen ej kunna fastställas till högre belopp än 2 kr. I regel skulle det alltså bli fråga om relativt blygsamma ersättningsbelopp. Administrationskostnaderna för att utge sådana mindre belopp kan antagas bli oproportionerligt stora. Om man slopar sjukpenningen i dessa fall, vinnes en betydande administrativ besparing. Antalet förvärvsarbetande under 16 år — dessa utgör huvudparten av dem som skulle beröras härav — kan antagas successivt sjunka i den mån skolväsendet utbygges. Jag anser därför, att under samordningstiden något undantag ej bör göras för ifrågavarande kategori.

En betydande fördel i ersättningshänseende inträder, om de som blir höggradigt invalida under samordningstiden föres över på yrkesskadeförsäkringen redan vid invaliditetens inträde. Då kommer nämligen att i stället för sjukpenning från sjukkassan utgå livränta från yrkesskadeförsäkringen, varvid denna försäkrings förmånligare regler om beräkandet av den årliga arbetsförtjänsten tillämpas.

Förbättringar i ersättningshänseende uppkommer även genom att, vilket blir förhållandet vid samordningstidens beräkande såsom sträcktid, en del yrkesskadefall tidigare överföres till yrkesskadeförsäkringen med dess förmånligare regler om sjukvårdsersättning. Detta är särskilt värdefullt för dem, som behöver undergå långvarig och dyrbar läkarbehandling men som ej eller endast under kortare perioder behöver vara sjukskrivna.

Den ökning av antalet fall, som vid en omläggning i angiven riktning skulle behöva överföras till yrkesskadeförsäkringen, torde ur administrativ synpunkt väga lättare än den arbetsminskning som erhålles genom att man slipper fall som skall regleras samtidigt från kassa och inrättning.

Överhuvud synes en omläggning av samordningsreglerna i den riktning, som övervägts vid departementsbehandlingen, vara förenad med så stora fördelar att den bör komma till stånd.»

Härefter sammanfattas av departementschefen de bestämmelser, som bör gälla för samordningen, sålunda.

För s j u k f ö r s ä k r i n g e n s del innebär samordningen, att om försäkrad drabbas av skada, för vilken han jämväl är obligatoriskt försäkrad enligt yrkesskadeförsäkringslagen, sjukhjälp enligt sjukförsäkringslagen ej skall utgå för längre tid än 90 dagar räknat fr. o. m. dagen efter olycksfallsdagen eller, vid annan yrkesskada än olycksfallsskada, yppandedagen, dock längst intill den dag, då livränta på grund av skadan börjar utgå enligt yrkesskadeförsäkringslagen.

För y r k e s s k a d e f ö r s ä k r i n g e n s vidkommande skulle samordningen innebära följande.

1) I fråga om rätt till ersättning i anledning av yrkesskada skiljes mellan samordningstiden och tiden därefter.

2) Samordningstiden omfattar tiden t. o. m. 90:e dagen efter olycksfallsdagen resp. yppandedagen; dock att samordningstiden upphör senast, då rätt till livränta enligt yrkesskadeförsäkringslagen inträder.

3) Arbetstagare, som i anledning av yrkesskada är berättigad till sjukhjälp enligt sjukförsäkringslagen, äger ej under samordningstiden rätt till ersättning enligt yrkesskadeförsäkringslagen i vidare mån än som anges under 5) här nedan.

4) Annan arbetstagare än som under 3) avses äger under samordningstiden erhålla samma förmåner enligt yrkesskadeförsäkringslagen, som han skulle ha åtnjutit enligt sjukförsäkringslagen, därest han vid tiden för olycksfallet resp. sjukdomens yppande omfattats av sistnämnda lag.

5) Medför skadan under samordningstiden behov av tandläkarvård eller konstgjorda lemmar o. d., skall kostnaderna härför, erforderliga utgifter för resor däri inräknade, ersättas enligt yrkesskadeförsäkringslagen i den mån ersättning icke utgår enligt sjukförsäkringslagen. Detsamma skall gälla i fråga om kostnader för särskild vård, som den skadade erhåller på försäkringsinrättningens begäran, ävensom för sjukvård utom riket.

Vad angår frågan om tillämpning inom yrkesskadeförsäkringen av sjukförsäkringens sjukpenningsskala finner departementschefen ingen anledning att komplicera försäkringssystemet med en efter andra grunder uppbyggd skala för den kvarstående yrkesskadeförsäkringens del. Vid inplacering i sjukpenningklass bör dock, sedan samordningstiden gått till ända, årsinkomsten bestämmas enligt yrkesskadeförsäkringens regler, i den mån vederbörande härigenom tillföres en högre sjukpenningklass än den han tillhör i sjukkassan. Departementschefen biträder likaså förslaget att sjukförsäkringens bestämmelser om hempenning skall tillämpas även av yrkesskadeförsäkringen. Även sjukförsäkringens barntilläggsbestämmelser bör gälla för yrkesskadeförsäkringen.

Vad beträffar frågan om anmälning förfarandet vid yrkesskada anför departementschefen att i en del fall kritik riktats mot de av socialförsäkringsutredningen föreslagna reglerna om anmälning förfarandet. Härefter yttrar departementschefen bl. a. följande.

Det synes mig ej låta sig göra att nu taga definitiv ställning till reglerna om den anmälningsskyldighet i detta hänseende, som bör föreskrivas med hänsyn till skadereglering, arbetarskydd och statistik. Bestämmelsernas utformning blir nämligen i hög grad beroende av hur den centrala försäkringsorganisationen utformas. Jag vill emellertid redan nu uttala, att förhållena för att anmälningsskyldigheten skulle komma att fullgöras mycket ofullständigt torde vara överdrivna.

Motioner.

I de likalydande *motionerna I: 467* och *II: 570* anföres vissa skäl mot en samordning av sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna samt anföres att ett uppskjutande av samordningen öppnar möjligheter till de modifikationer i sjukförsäkringsförmånerna som åtminstone till en början kan befinnas önskvärda. Motionerna utmynnar såsom tidigare berörts i en hemställan att sådana ändringar vidtages i den föreslagna lagen om allmän sjukförsäkring, som kan befinnas påkallade med hänsyn till att samordning med yrkesskadeförsäkringen för närvarande ej avses skola genomföras. Vidare hemställes att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller, att förslag om provisoriskt påbyggd sjukpenningskala enligt olycksfallsförsäkringslagen måtte framläggas för innevarande års riksdag i sådan tid, att erforderliga lagändringar kan beslutas träda i kraft fr. o. m. ingången av år 1954.

Motionerna I: 479 och *II: 586* innefattar vissa synpunkter å samordningsfrågan, därvid bl. a. framhålles att allvarlig kritik under remissbehandlingen riktats mot densamma på vissa punkter. Motionärerna förklarar sig inte ha kunnat undgå att hysa en viss tveksamhet rörande frågan huruvida fördelar eller nackdelar av samordningen överväger men har stannat för att samordning bör äga rum. De håller emellertid inte för utslutet att olägenheterna av densamma kan komma att visa sig så allvarliga att en omprövning bör ske efter några år. Vidare framhålles i motionerna betydelsen av olycksfallsstatistiken samt hemställes att riksdagen måtte uttala sig för bibehållande av en statistik rörande yrkesskadornas orsaker av sådan art att den kan ligga till grund för en effektiv arbetarskyddsverksamhet.

I *motionerna I: 485* och *II: 584* har hemställts bl. a. att riksdagen skall hos Kungl. Maj:t begära överarbetning av förslaget till såväl lag om allmän sjukförsäkring som samordning med denna i syfte att eliminera nu påvisbara sakliga försämringar och organisatoriska brister.

Motionen II: 587 utmynnar i ett yrkande att riksdagen vad gäller de beroende arbetstagarnas tillhörighet till den blivande yrkesskadeförsäkringen uttalar sig mot en begränsning av försäkringstillhörigheten på sätt i propositionen föreslagits och i stället förordar de beroende uppdragstagarnas inordnande under försäkringen i fråga.

Slutligen beröres samordningsfrågan i de likalydande *motionerna I: 482* och *II: 593*. Något direkt yrkande framställes dock inte men motionärerna förbehåller sig att få återkomma till frågan om en sådan sjukpenningskala att försämring inte uppkommer för dem som drabbas av olycksfall i arbete.

Utskottet.

Det torde vid en samordning av yrkesskadeförsäkringen med en allmän sjukförsäkring inte kunna undvikas att för de yrkesskadade blir gällande

bestämmelser, som avviker från dem som nu gäller. Utskottet har också bemärkt att de ersättningar som utgår vid yrkesskada inte sällan kommer att bli mindre enligt den förevarande propositionen än enligt vad nu gäller. Vad nu sagts gäller både sjukvårdsförsäkringen och sjukpenningförsäkringen. Emellertid måste det nämnda förhållandet ses i belysning av att samtidigt de förmåner, som utgår vid annan sjukdom än yrkesskada, kommer att förbättras i mycket hög grad; och denna förbättring kommer givetvis även de yrkesskadeförsäkrade till del. Vissa betydelsefulla förbättringar av själva yrkesskadeförsäkringen blir också en följd av den föreslagna samordningen. Denna öppnar sålunda möjligheter att låta yrkesskadeförsäkringen omfatta jämväl anhöriga — dock inte hustrur — till företagarna, något som är särskilt betydelsefullt för den jordbrukande befolkningen, samt att ge försäkringen för yrkessjukdomar en väsentligt vidare ram. Den höjning i samband med samordningen av det högsta inkomstbelopp, som skall ligga till grund för beräkningen av sjukpenningar och livräntor inom yrkesskadeförsäkringen, innebär också en förbättring för en betydande del av de yrkesskadade. De administrativa fördelarna av en samordning torde inte blott taga sig uttryck i minskade utgifter för yrkesskadeförsäkringens administration utan även i en snabbare ersättningsreglering samt minskat besvär för de skadade och deras arbetsgivare. Antalet tvister rörande ersättningen vid yrkesskada torde också komma att nedgå starkt.

Utskottet finner alltså att fördelarna av samordningen är mycket betydande även om hänsyn tages till de angivna olägenheterna och tillstyrker därför densamma. Emellertid anser sig utskottet böra beröra vissa problem, som synes vara förtjänta att särskilt beaktas i detta sammanhang.

Utskottet har tidigare vid skilda tillfällen haft att befatta sig med frågor rörande *arbetsstagarbegreppet*. Sålunda lämnade utskottet i sitt utlåtande nr 23 till 1950 års riksdag en redogörelse för arbetstagarbegreppets utformning i olika sammanhang samt för rättstillämpningen på förevarande område. I utlåtandet redogöres bl. a. för det i motionen II: 587 berörda rättsfallet (Kungl. Maj:ts dom den 22 december 1949, nr 134). Utskottet gav i sitt utlåtande uttryck åt den uppfattningen, att starka skäl talar för att en skogskörare, å vilken det s. k. ramavtalet äger tillämpning, bör betraktas såsom arbetstagare i fråga om rätt till semester. Utskottet framhöll att avgörande för frågan huruvida en person är att anse såsom arbetstagare enligt semesterlagen eller ej inte torde vara något visst arbetsvillkor såsom sådant utan samtliga i samband med avtalet och anställningen förekommande omständigheter. Därvid kan bland annat de avtalslutandes ekonomiska och sociala ställning vara ägnad att belysa, huru avtalet bör uppfattas. Utskottet ansåg att utvecklingen alltfort borde avvaktas.

I sitt utlåtande nr 28 till 1951 års riksdag uttalade utskottet bland annat att de beroende uppdragstagarna genom semesterreformen kommit i ett läge,

som onekligen kunde motivera att deras ställning blir rättsligen erkänd i semesterlagen och därigenom även i andra sammanhang, där det för dem kan vara av betydelse. Utskottet förordade därför, att Kungl. Maj:t — efter verkställd utredning — måtte till förnyad prövning företaga det förevarande spörsmålet. Riksdagen anhöll härefter, i enlighet med utskottets hemställan, att Kungl. Maj:t ville utreda frågan om hänförandet av de s. k. beroende uppdragstagarna under semesterlagen och de övriga författningar, där så kunde vara påkallat, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Enligt vad utskottet inhämtat har ifrågasvarande utredningsarbete uppdragits åt arbetstidsutredningen.

I fråga om arbetstagarbegreppet torde det vara lämpligast att i vart fall beträffande samordningstiden en anknytning sker till semesterlagens bestämmelser. Sjuk-kassorna, som skall ha att inplacera de anställda i sjukpenningklasser, kan nämligen inte förväntas vara i stånd att tillämpa ett mera invecklat arbetstagarbegrepp än det civilrättsliga.

Utskottet får emellertid ånyo upprepa de synpunkter å arbetstagarbegreppet, som framförts av utskottet i de ovan berörda uttalandena. Skogskörare, som omfattas av ramavtalet eller som eljest utför sitt arbete under liknande villkor, bör alltså enligt utskottets mening betraktas såsom anställda. Beträffande frågan om de beroende arbetstagarnas ställning torde böra avvaktas resultatet av det utredningsarbete som i detta avseende bedrives av arbetstidsutredningen. Utskottet vill dock understryka departementschefens uttalande att frågan, huruvida en person är att anse såsom arbetstagar, bör avgöras med beaktande av samtliga i samband med avtalet och anställningen förekommande omständigheter, därvid bl. a. de avtalsslutandes ekonomiska och sociala ställning kan vara ägnad att belysa, hur avtalet bör uppfattas.

Utskottet delar föredragande departementschefens uppfattning att i fråga om arbetarskyddet främst andra faktorer än avgiftsberäkningen i yrkesskadeförsäkringen är utslagsgivande. Det är utskottets uppfattning att den allmänna inställningen till hithörande frågor numera är en annan och humanare än tidigare. Det torde också kunna förväntas att, sedan den nya sjukförsäkringen genomförts och vunnit stadga, de allmänna sjuk-kassorna kommer att bli i stånd att göra insatser till arbetarskyddets fromma.

Den i propositionen föreslagna samordningstidens längd är enligt utskottets mening i nuvarande läge väl avvägd.

De i propositionen skisserade bestämmelserna rörande samordningens närmare utformning synes, såvitt kan bedömas innan förslag till yrkesskadeförsäkringslag föreligger, vara lämpligt utformade. Utskottet förordar därför att de lämnas utan erinran från riksdagens sida. Även vad departementschefen uttalat i propositionen rörande sjukpenningsskalan inom yrkesskadeförsäkringen torde böra lämnas utan erinran.

Reglerna om anmälningsförfarandet vid yrkesskada

är av betydelse för den i motionerna I: 479 och II: 586 berörda frågan om olycksfallsstatistiken. Det är enligt utskottets mening önskvärt att betydelsen av en god olycksfallsstatistik beaktas vid utformningen av anmälningsförfarandet. Härvid bör även beaktas bestämmelsen i semesterlagen att arbetstagares frånvaro från arbete på grund av olycksfall i arbetet eller på grund av yrkessjukdom i semesterhänseende är jämställd med arbetad tid. I detta sammanhang får utskottet erinra om att utskottet i sitt utlåtande nr 27 till 1948 års riksdag behandlat bl. a. frågan om att i semesterhänseende privilegiera även vanlig sjukdomstid. I överensstämmelse med vad i utlåtandet föreslogs beslöt riksdagen att till Kungl. Maj:t ingå med begäran om utredning av bl. a. nämnda fråga.

Motionerna I: 467 och II: 570 samt I: 485 och II: 584, vilka redan i det föregående avstyrkts av utskottet, bör även med hänsyn till vad här ovan anförts icke bifallas. Det i motionerna I: 479 och II: 586 framställda yrkandet rörande olycksfallsstatistiken torde få anses besvarat genom vad utskottet ovan anför.

Läkemedelsfrågan.

Departementschefen.

Socialförsäkringsutredningen har i läkemedelsfrågan uttalat, att utredningen inte funnit skäl föreligga att frånga det principbeslut, som fattats i fråga om ordningen för tillhandahållande av fria eller rabatterade läkemedel utan förutsatt att den frågan skulle lösas senast i samband med att den av utredningen föreslagna lagstiftningen trädde i kraft. Departementschefen yttrar i denna fråga följande.

»Statsfinansiella skäl synes mig tala för att läkemedelsreformen sammankopplas med sjukförsäkringen och att utgifterna därför till viss del får bäras av de försäkrade. Nämnas må att enligt aktuella beräkningar ett genomförande av 1946 års principbeslut i detta avseende — innebärande att vissa livsviktiga läkemedel lämnas helt fritt och övriga av läkare föreskrivna läkemedel rabatteras med 50 procent — skulle draga en kostnad av (6 + 42 =) 48 milj. kr. om året. Vidare bör märkas att numera omkring fyra femtedelar av alla erkända sjukkassor, med ett medlemsantal av mera än två tredjedelar av de erkända kassornas totala medlemsantal, infört läkemedelsrabatter. Läkemedel lämnas härjämte kostnadsfritt av yrkesskadeförsäkringen. Man bör ej heller bortse från det samband, som råder mellan storleken av sjukpenningförmånerna och annan hjälp vid sjukdom. I den mån den kontanta hjälpen är relativt stor, blir behovet av annan hjälp mindre. Den höjning av den genomsnittliga sjukpenningen, som blir en följd av det nu framlagda förslagets genomförande, medför sålunda ett i viss mån ändrat utgångsläge då det gäller läkemedelsreformen.

Det i 1946 års principbeslut avsedda systemet, varigenom läkemedelsrabatteringen förutsättes skola ske å apoteken och sjukkassorna sålunda befrias från besväret med granskning och bokföring av miljontals läkemedelsräkningar om året, synes innebära en god administrativ lösning. Detta system kan emellertid begagnas även vid en anknytning till sjukförsäkringen. En lämplig lösning synes vara att apoteken insänder sina av rabatteringen föranledda räkningar till tillsynsmyndigheten för sjukförsäkringen, som likviderar dem. Tillsynsmyndighetens kostnad härför slås ut på centralsjukkassorna i proportion till antalet avgiftspliktiga medlemmar. Likviden mellan kassorna och tillsynsmyndigheten ordnas genom kvittning mot stats- eller arbetsgivarbidrag. Med hänsyn till ovissheten om reformens verkningar bör enligt min mening återhållsamhet iakttagas vid bestämmandet av rabatteringens storlek. Jag anser det därför till vidare vara tillfyllest, att livsviktiga läkemedel lämnas helt gratis och övriga med reformen avsedda läkemedel rabatteras med en tredjedel. Till frågan om finansieringen av en dylik reform återkommer jag i det följande. Med detaljutformningen av förslag i detta hänseende torde få anstå till 1954 års riksdag.»

I fråga om kostnaderna för den sålunda skisserade reformen anföres att desamma torde kunna beräknas till omkring 34 milj. kronor om året. Vidare anför departementschefen:

»Med hänsyn till det statsfinansiella läget torde staten endast i begränsad omfattning kunna lämna täckning för dessa kostnader. För återstoden skulle alltså sjukkassorna ha att svara. Detta skulle emellertid leda till en ganska väsentlig höjning av försäkringsavgifterna för sjukvårdsförsäkring. I syfte att motverka en sådan höjning förordar jag därför — — — — — att ett visst arbetsgivarbidrag får utgå till sjukvårdsförsäkringen. Den avgiftshöjning, som likväl torde bli erforderlig, medför att avgiftslindringsbidraget bör uppräknas från 7 till 9 milj. kr. Utöver nämnda kostnadsökning torde få beräknas ett direkt bidrag till läkemedelsrabatteringen om 6 milj. kr.»

Motioner.

I *motionerna I: 479* och *II: 586* har anförts vissa synpunkter å utformningen av en läkemedelsrabattering samt hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala att fördelningen av kostnaderna för läkemedelsreformen måtte övervägas i anknytning till vad i *motionerna* framförts i syfte att motverka uppkomsten av en tendens till omotiverad ökning av medicinförbrukningen.

Läkemedelsreformen har även berörts i *motionerna I: 483* och *II: 592* utan att dock något yrkande i frågan framställts.

Utskottet.

Departementschefens förslag till huvudgrunder för en läkemedelsreform företer vid jämförelse med det år 1946 fattade principbeslutet den ändringen i fråga om reformens allmänna uppläggning att den anknytes i finansiellt avseende till den allmänna sjukförsäkringen i stället för att, såsom enligt 1946 års beslut, utgöra en helt fristående anordning för vilken kostnaderna helt täckes av statsmedel. Enligt utskottets mening är den sålunda föreslagna omläggningen i nuvarande läge väl motiverad.

Emellertid bereder det svårighet att taga ställning till storleken av den rabatt, som bör utgivas å kostnaden för de icke livsviktiga läkemedlen, innan ett mera detaljerat förslag till rabatteringens utformning föreligger. Utskottet anser därför att riksdagens yttrande i frågan bör begränsas till ett godtagande av den ändrade finansiella uppläggningen av reformen.

Utskottet utgår från att vid utarbetandet av förslag till bestämmelser rörande läkemedelsreformen erforderlig hänsyn kommer att ägnas synpunkten att en omotiverad ökning av läkemedelsförbrukningen på grund av reformen i möjlig mån bör undvikas. Det är sålunda inte påkallat att riksdagen, såsom i motionerna I: 479 och II: 586 hemställts, avlåter skrivelse härom till Kungl. Maj:t.

Utskottet övergår härefter till detaljbestämmelserna i förslaget till lag angående ändring i lagen om allmän sjukförsäkring. I den mån dessa icke beröres här nedan har utskottet ej funnit anledning till erinran.

Lagförslagens detaljutformning.

7 §.

Paragrafen innehåller bestämmelserna om *vilka sjukkassememmar som skall vara sjukpenningförsäkrade*.

Departementschefen.

Departementschefen anför i förevarande spörsmål bl. a.:

»De gifta hemmakvinnorna är enligt den antagna lagen försäkrade såsom — ej avgiftsbetalande — familjemedlemmar och är i denna egenskap tillförsäkrade en låg sjukpenning. Socialförsäkringsutredningen har föreslagit, att dessa kvinnor skall bli självständiga medlemmar och obligatoriskt sjukpenningförsäkrade på samma sätt som de inte anställda förvärvsarbetande. De skall sålunda bli försäkrade för grundsjukpenning. Genom denna anordning blir de givetvis pliktiga att betala egen sjukför-

säkringsavgift. Sistnämnda omständighet medför onekligen en viss merbelastning för familjernas del. Utredningens förslag i denna del har emellertid utan undantag tillstyrkts, och även jag ansluter mig till detsamma.»

Departementschefen har vidare godtagit av socialförsäkringsutredningen framlagda förslag att en medlem för att anses såsom förvärvsarbete skall ha en årsinkomst av förvärvsarbete om minst 1 200 kr. samt att en kvinna, som blir änka, skall äga behålla den försäkring hon haft såsom hemmakvinna intill utgången av tredje kalendermånaden efter den, då mannen avlidit.

Motioner.

I *motionerna I: 466* och *II: 569* anhåller motionärerna om ett förtydligande av begreppet förvärvsarbete i de fall, då vederbörande har utgifter för inkomstens förvärvande. Motionärerna tänker härvid i första hand på dem som utför skogskörslor med egen häst eller traktor.

I *motionerna I: 484* och *II: 588* ifrågasättes om inte principen, att sjukpenning skall utgöra kompensation för av sjukdom föranledda inkomstbortfall, kan frångås i fråga om änkor och hem- och frånskilda med minderåriga barn.

Utskottet.

Utskottet hälsar med tillfredsställelse propositionens förslag att de gifta hemmakvinnorna skall bli sjukpenningförsäkrade såsom självständiga sjukkasemedlemmar. Även i övrigt tillstyrker utskottet vad i propositionen föreslagits vid denna paragraf.

I anledning av vad i *motionerna I: 466* och *II: 569* anförts får utskottet — under hänvisning till de regler rörande beräkning av årsinkomst som finnes i lagförslaget 8 § — framhålla att vid beräkning av en anställds årsinkomst av förvärvsarbete avdrag givetvis får ske för de beräknade kostnaderna för inkomstens förvärvande, t. ex. för egen häst eller traktor. Vid beräkningen av dessa kostnader torde man i regel kunna utgå från den uppdelning av ersättningen, som kan ha gjorts av parterna i samband med slutande av avtal om arbetet. Beträffande de självständiga företagarna må erinras om den i 8 § förefintliga bestämmelsen att inkomst av arbete för egen räkning inte får beräknas högre än som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning.

Vad i *motionerna I: 484* och *II: 588* hemställts vid förevarande paragraf är enligt utskottets mening förtjänt av beaktande. Utskottet föreslår därför att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning rörande möjligheterna att utsträcka sjukpenningförsäkringen att omfatta icke förvärvsarbete änkor och hem- och frånskilda kvinnor med minderåriga barn i hemmet.

8 §.

Paragrafen innehåller *bestämmelserna om hur årsinkomst av förvärvsarbete och årsinkomst av tjänst skall beräknas.*

Motioner.

Angående *motionerna I: 466* och *II: 569* hänvisas till vad vid 7 § anförts.

Utskottet.

Vad i propositionen föreslagits föranleder ej till erinran från utskottets sida.

11 §.

Paragrafen reglerar *inskrivningen av medlemmar i sjukpenningförsäkringen och principerna för inplaceringen i sjukpenningklass.*

Departementschefen.

I de spörsmål som innefattas under paragrafen uttalar departementschefen bl. a. följande.

»Därest sjukkassa, såsom ifrågasatts i några remissyttranden, skulle verkställa *inplacering i sjukpenningklass* först vid ett försäkringsfalls inträffande, skulle måhända större möjlighet föreligga att uppnå bättre överensstämmelse med de aktuella förhållandena. Man kan emellertid inte bortse från risken, att en försäkrad, när utfäendet av en förmån är aktuell för honom och han icke genom att få högre förmån ådrager sig någon motsvarande större förpliktelse, söker förskaffa sig en högre sjukpenning än som rätteligen bör utgå och även lyckas därmed. Att systemet härigenom skulle medföra vådor för försäkringens ekonomi och kunna gynna vissa försäkrade på andras bekostnad synes uppenbart. Med all sannolikhet skulle ett system av ifrågavarande slag också medföra större arbete för sjukkassorna än som följer med det av utredningen föreslagna. Den utredning rörande inkomstförhållandena, som bleve erforderlig vid ett försäkringsfall, skulle nämligen säkerligen i många fall bli arbetskrävande. Vidare kan inte heller vid ett sådant system en medlemsregistrering undvaras, bl. a. med hänsyn till att sjukhjälptiden är begränsad och att sålunda utbetald sjukhjälp i form av sjukpenning och ersättning för sjukhusvård måste registreras för varje medlem. Vad som inte minst talar mot ett dylikt system är de förseningar med sjukpenningens utbetalning som torde bli följden. De dröjsmål med sjukhjälpens utbetalning, som nu är en olägenhet inom olycksfallsförsäkringen, skulle sålunda överflyttas till sjukförsäkringen.

Det är dock uppenbart, att även med utredningens förslag angående sättet för inplaceringen av de försäkrade i sjukpenningklasser besvärlig-

heter kommer att uppstå, om också de administrativa svårigheterna ej synes behöva bli särskilt betydande i fråga om den stora massan fast anställda. Det föreslagna systemet har emellertid sina betydande fördelar. Bland dem är främst att nämna, att en direkt relation föreligger mellan de försäkrades rätt till viss sjukpenning och deras avgiftsskyldighet, att möjlighet finnes till en snabb anpassning av försäkringsskyddet till de aktuella inkomstförhållandena, att försäkringsskyddet bibehålles oförändrat oavsett tillfälliga inkomständringar och att vid ett försäkringsfalls inträffande sjukpenningen omedelbart kan utbetalas. Det är också av stort värde, att en försäkrad på förhand vet vad han har att påräkna vid sjukdom. Endast om så är fallet, torde det för övrigt vara möjligt för en anställd, som även har inkomst av annat förvärvsarbete än inkomst av tjänst, att bedöma i vad mån han bör skaffa sig en frivillig försäkring. Jag godtager därför förslaget i detta hänseende.»

Motioner.

Såsom i det föregående omförmälts har i *motionerna I: 468* och *II: 572* samt *I: 479* och *II: 586* framställts yrkanden om utredning rörande bl. a. sättet för inplaceringen i sjukpenningklasser. Denna fråga har även berörts i *motionerna I: 483* och *II: 592*.

Utskottet.

Utskottet har i det föregående avstyrkt bifall till de ovannämnda i *motionerna I: 468* och *II: 572* samt *I: 479* och *II: 586* framställda yrkandena, därvid utskottet dock samtidigt uttalat sig för utredningar och undersökningar med syfte att tillvarata förefintliga möjligheter till rationaliseringar och förenklingar av sjukförsäkringens administration. Något ytterligare yttrande från utskottets sida beträffande de spörsmål, som beröres av förevarande paragraf, finner utskottet icke vara påkallat. Utskottet tillstyrker alltså att paragrafen av riksdagen godkännes i oförändrat skick.

14 §.

Paragrafen innehåller *bestämmelserna om ersättning för läkarvård*.

Motioner.

I *motionerna I: 482* och *II: 593* hemställas att paragrafens första stycke erhåller den ändrade lydelse som i *motionerna* angives. Ändringsyrkandet avser att vård, som meddelas av tjänsteläkare, skall tillhandahållas helt på statens bekostnad.

Utskottet.

Utskottet anser det av såväl kostnads- som psykologiska skäl lämpligt att den försäkrade, såsom hittills varit brukligt inom de erkända sjuk-kassorna, själv får svara för en del av läkarvårdskostnaderna och föreslår därför att riksdagen, med avslag å det i *motionerna I: 482* och *II: 593* i förevarande avseende framställda yrkandet, godkänner paragrafen i oförändrat skick.

15 §.

Paragrafen innehåller *bestämmelserna om ersättning för sjukhusvård.*

Departementschefen.

Departementschefen anför i frågan om införande av ersättning för sjukhusvård i försäkringen följande.

»Socialförsäkringsutredningen har ansett sig inte kunna räkna med att i nuvarande läge fri sjukhusvård blir genomförd och har därför i sitt förslag till ändring i sjukförsäkringslagen inarbetat bestämmelser om ersättning för sjukhusvård genom försäkringen. Såsom ett led i strävandena att minska statens utgifter för denna reform — och därmed underlätta sjukförsäkringens genomförande — synes utredningens förslag i detta hänseende böra godtagas. Denna mening har också, på ett undantag när, omfattats i remissyttrandena.»

Beträffande den i paragrafens sista stycke förefintliga bestämmelsen anför departementschefen:

»Även om jag håller för troligt, att en taxa för beräkning av ersättning för sjukhusvård inte blir behövlig, anser jag likväl möjlighet böra finnas för Kungl. Maj:t att fastställa en sådan taxa. En taxa av detta slag påkallas givetvis ej enbart av den omständigheten, att vissa avgiftshöjningar vidtages inom ramen för den av sjukhushuvudmännen nu tillämpade taxepolitiken.»

Motioner.

I motionerna *I: 482* och *II: 593* hemställes att paragrafens första stycke erhåller den ändrade lydelse som i motionerna angives. Ändringsyrkandet avser att poliklinikbehandling och sjukhusvård skall tillhandahållas helt på statens bekostnad.

Utskottet.

Utskottet avstyrker på det av departementschefen anförda skälet bifall till det i nyssnämnda motioner vid denna paragraf framställda yrkandet.

Utskottet hyser liksom departementschefen den förhoppningen att någon taxa för beräkning av ersättning för sjukhusvård inte skall bli behövlig. Skulle emellertid så bli fallet, förutsätter utskottet att taxan uppgöres efter förhandlingar med de sjukhushuvudmän som beröres av den samt efter samråd med medicinalstyrelsen, tillsynsmyndigheten över sjukförsäkringen och Svenska sjukförsäkringsförbundet.

16 och 17 §§.

Förevarande båda paragrafer innehåller *bestämmelserna om ersättning för resor till och från läkare och sjukvårdsinrättningar.*

Motioner.

I motionerna *I: 482* och *II: 593* hemställes att 16 § första stycket och 17 § tredje stycket erhåller de ändrade lydelse som i motionerna angives.

Ändringsyrkandena avser att resekostnaderna i princip skall ersättas helt genom sjukförsäkringen.

Utskottet.

Om resekostnadsförmånerna inte skall missbrukas i en försäkring, som avser alla slag av sjukdomar, torde det, då fråga ej är om intagning å sjukvårdsinrättning, vara nödvändigt att den försäkrade själv får svara för viss del av resekostnaden. Även finansiella och administrativa skäl talar härför. Utskottet avstyrker därför bifall till de i nyssnämnda motioner vid dessa paragrafer framställda yrkandena.

18 §.

Paragrafen ger möjlighet för lokalsjukkassa och för stad inrättad centralsjukkassa att med tillsynsmyndighetens medgivande införa vissa s. k. *merprestationer*.

Departementschefen.

I förevarande fråga anför departementschefen:

»Den antagna lagen om allmän sjukförsäkring öppnar möjlighet till frivillig sjukvårdsförsäkring i centralsjukkassa för sjukgymnastik samt behandling med bad, massage, elektricitet eller hetluft eller annan därmed jämförlig behandling. Utredningen har föreslagit, att nämnda möjlighet till frivillig försäkring skall utbytas mot en rätt för centralsjukkassa för stad och för lokalsjukkassa att med tillsynsmyndighetens medgivande införa dylika förmåner. Därest så skett, skall detta anses innebära en utsträckning av den obligatoriska sjukvårdsförsäkringen inom kassans område. Däremot har utredningen avvisat tanken att på liknande sätt ersätta konvalescentvård vid konvalescenthem, som i en eller annan form är knutet till sjukkassan.

I flera remissyttranden har yrkats, att ersättning för nyssnämnda behandlingar eller vissa av dem skall ingå i den obligatoriska sjukvårdsförsäkringen. Vidare har från de sjukkassor, som nu har till sig anknutna konvalescenthem, hemställts att lagstiftningen finge sådan utformning, att det bleve möjligt för dessa hem att fortsätta sin verksamhet. Härvid har bl. a. framhållits, att det genom den konvalescentvård, som erbjödes å de nämnda hemmen, ej sällan vore möjligt att nedbringa den tid, för vilken sjukhjälp måste utgivas.

För egen del finner jag det lämpligt att, såsom föreslagits, utbyta nämnda frivilliga sjukvårdsförsäkring mot en mera obligatorisk anordning. På längre sikt bör en sådan utvidgning av den obligatoriska försäkringen vara lika beskaffad i landets olika delar och sålunda regleras generellt. Det vill dock synas som om tiden härför ännu inte är inne. Genom den av utredningen föreslagna anordningen öppnas emellertid möjlighet att praktiskt utröna den lämpligaste utformningen av den ifrågavarande försäkringsförmånen. Härtill kommer att det säkerligen ännu på sina håll föreligger

blott begränsade möjligheter att utnyttja en sådan förmån. Därest det stadgades direkt skyldighet för kassorna att tillhandahålla sjukvårdsförmån av detta slag, torde det bli nödvändigt att statsbidrag utgår till de därav föranledda kostnaderna. Härigenom skulle uppstå en inte obetydlig kostnadsökning för statsverket. Jag anser mig därför nu böra godtaga den föreslagna konstruktionen.

Den konvalescenthemsverksamhet som f. n. bedrives inom vissa sjuk-kasseområden tillgodoser otvivelaktigt ett behov såväl för sjukkassorna själva som för deras medlemmar. Den bör enligt min mening ej förhindras. Jag förordar därför att även vård vid sådant konvalescenthem, som är anslutet till sjukkassa, skall kunna ersättas.»

Motioner.

I *motionerna I: 482* och *II: 593* hemställas att förevarande paragraf erhåller den ändrade lydelse som i motionerna angives. Ändringsyrkandet avser att sjukkassa skall kunna utge ersättning även för sjukvårdande åtgärder i anledning av yrkesskada samt för försäkrads kostnader för glasögon.

I *motionen II: 585* föreslås att konvalescentvård, sjukgymnastik samt behandling med bad, massage, elektricitet, hetluft eller annan därmed jämförlig behandling skall ingå som obligatorisk vårdform i sjukförsäkringen.

Utskottet.

Den i propositionen föreslagna anordningen torde komma att medföra att sjukvårdsförmånerna blir mer omfattande i vissa kommuner än i andra. Anordningen torde närmast avses såsom ett provisorium och är föranledd av såväl praktiska som ekonomiska skäl. Utskottet kan för sin del tillstyrka densamma men anser sig samtidigt böra framhålla att det, särskilt med hänsyn till de yrkesskadade, är önskvärt att de möjligheter till utökning av sjukvårdsförmånerna som öppnas genom förevarande bestämmelse utnyttjas i möjlig mån. Därvid torde särskilt de vårdformer, som är av störst betydelse för de yrkesskadade, nämligen behandling med sjukgymnastik och massage, böra givas företräde.

Utskottet föreslår sålunda att riksdagen, med avslag å de vid paragrafen motionsvis gjorda yrkandena, godkänner paragrafen i oförändrat skick.

22 §.

Paragrafen innehåller *bestämmelserna angående den obligatoriska sjukpenningens storlek i olika fall.*

Departementschefen.

I fråga om den obligatoriska sjukpenningförsäkringens *konstruktion* anför departementschefen följande.

»Penningutvecklingen skulle uppenbarligen framtvinga en väsentlig upp-

skrivning av de förmånsbelopp, som stadfästas i den antagna sjukpenningförsäkringen, om denna i övrigt skulle bibehållas oförändrad. Härigenom komme emellertid statsverkets utgifter för försäkringen att kraftigt öka, eftersom det ej torde vara möjligt att helt lägga kostnaderna för en förhöjd sjukpenning å avgifter, vilka skall erläggas även av personer med låga inkomster. Främst med hänsyn härtill anser jag, i likhet med utredningen, det ofrånkomligt att sjukpenningförsäkringen utformas på annat sätt än som skett i den antagna lagen.

Härvid synes man kunna överväga tre lösningar. Man kan sålunda för alla kategorier av förvärvsarbetande sätta den obligatoriska sjukpenningen i relation till vederbörandes inkomst av förvärvsarbete. En andra utväg är att begränsa den obligatoriska försäkringen att avse endast anställda och låta dessas sjukpenning stå i relation till inkomsten av deras arbetsanställning. En tredje metod, som har karaktär av en kompromiss mellan de båda förra, är att låta alla förvärvsarbetande bli obligatoriskt sjukpenningförsäkrade för ett visst minimibelopp och att för de anställdas del förhöja detta i relation till vederbörandes inkomst av arbetsanställning. Vid samtliga lösningar kan givetvis tänkas en frivillig påbyggnad å den obligatoriska försäkringen.

Den tredje lösningen, vilken förordats av socialförsäkringsutredningen, har den fördelen, att den närmast anknyter till den antagna lagen om allmän sjukförsäkring. Den tillförsäkrar också dem som i stort sett bäst torde behöva ett effektivt skydd vid sjukdom, nämligen de anställda, ett sådant skydd. Övriga kategorier förvärvsarbetande ställas ej utanför sjukpenningförsäkringen utan får också ett visst skydd, som kan påbyggas genom frivillig försäkring. Samtidigt undviks de svårigheter av olika slag, som uppstår om alla självständiga företagare — av vilka många ej behöver en helt utbyggd sjukförsäkring — skall försäkras efter sin inkomst. En annan och betydande fördel med detta system är, att det ger möjlighet att i fråga om den obligatoriska försäkringen helt jämställa de hemmavarande gifta kvinnorna med ej anställda förvärvsarbetande personer. Till vad nu sagts kommer att en obligatorisk försäkring av detta slag framdeles kan utsträckas att i sin helhet omfatta flera kategorier, om så skulle visa sig erforderligt.

Den nu skisserade lösningen, vilken gillats i det stora flertalet av remissyttrandena och som öppnar möjlighet till den önskvärda samordningen mellan sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen, anser jag böra godtagas.

I enlighet härmed förordar jag, att alla förvärvsarbetande, vilkas årsinkomst av förvärvsarbete uppgår till minst 1 200 kr., obligatoriskt försäkras för en *g r u n d s j u k p e n n i n g*. De anställda, vilkas årsinkomst av tjänst uppgår till minst 1 800 kr., skall utöver grundsjukpenningen vara obligatoriskt försäkrade för en *t i l l ä g g s s j u k p e n n i n g*, som till storleken bestämmes av vederbörandes inkomst av tjänst.»

Angående *storleken* av förmånerna på grund av den obligatoriska sjukpenningförsäkringen uttalar departementschefen bl. a. följande.

»Socialförsäkringsutredningen har föreslagit, att grundsjukpenningen fastställas enhetligt till 3 kr. Detta belopp svarar nära mot den sjukpenning, som i genomsnitt skall utgå enligt den antagna lagen. Förslag har vid remissbehandlingen väckts om att grundsjukpenningen skall bestämmas till 4 kr. En sådan — i sig själv måhända önskvärd — höjning skulle, enär det av ekonomiska skäl ej synes möjligt att öka statsbidraget, innebära en avgiftshöjning, som för två makar tillsammans kan antagas uppgå till 30 å 35 kr. om året. Jag anser att en sådan konsekvens bör undvikas.

I anledning av de invändningar, som i en del remissyttranden framförts därom att sjukpenningbeloppet vore för lågt för de hemmavarande gifta kvinnornas del, må framhållas att det föreliggande förslaget innebär en fördubbling i kronor räknat av den sjukpenning, som enligt den antagna lagen skall tillkomma dessa kvinnor. Det är givet, att beloppet i vissa fall kan synas alltför lågt, men detta torde inte vara regeln. Vidare bör märkas att grundsjukpenningens syfte endast är att lämna viss hjälp vid sjukdom. Otvivelaktigt föreligger också vissa kontrollsvårigheter beträffande dessa kvinnor. I detta fall torde det sålunda vara påkallat att avvakta erfarenheterna innan ytterligare förbättringar av sjukpenningförmånerna beslutas.

Jag förordar alltså, att grundsjukpenningen fastställs till 3 kr.

Det av utredningen i fråga om tilläggs sjukpenningen föreslagna systemet med tolv sjukpenningklasser (klasserna 2—13) och sjukpenningbelopp om lägst 1 kr. i klass 2 vid en årsinkomst av tjänst om högst 2 400 kr. och högst 17 kr. i klass 13 vid en årsinkomst av tjänst om 14 000 kr. och därutöver anser jag mig böra godtaga.

Mot den av utredningen föreslagna skalan rörande tilläggs sjukpenningen har vissa invändningar gjorts under remissbehandlingen. Sålunda har framhållits, att skalan i vissa inkomstlägen lämnade för låg kompensation för inkomstbortfallet, särskilt vid jämförelse med den nu inom olycksfallsförsäkringen gällande skalan. Å andra sidan har gjorts gällande, att den föreslagna sjukpenningförsäkringen bleve alltför dyrbar samt att den skapade risker för missbruk. De synpunkter jag förut anfört i fråga om försäkringens utformning manar till återhållsamhet även i förevarande avseende. Den sänkning av olycksfallssjukpenningen, som kan uppkomma i vissa inkomstlägen, torde mer än väl uppvägas av det skydd som erhålles vid andra sjukdomar samt av den höjning av sjukpenningens maximibelopp som jag förordat och varigenom omkring en fjärdedel av de yrkesskadeförsäkrade kommer att erhålla högre sjukpenning än enligt gällande lag. I syfte att i någon mån höja ersättningsbeloppen inom skalans mellersta inkomstlägen, där den föreslagna kompensationen förefaller väl låg, anser jag mig emellertid böra tillstyrka viss jämkning i den av utredningen föreslagna sjukpenningsskalan. Ändringen torde lämpligen kunna genomföras

på så sätt, att bredden på inkomstintervallerna något minskas i några av de lägre sjukpenningklasserna och ökas i några av de högre.

Enligt utredningens förslag skall sjukpenningen, utom i de tre lägsta sjukpenningklasserna, utgå med lägre belopp efter 90 dagar. Den standard i fråga om sjukpenningförsäkringen, som erfordras för en samordning med yrkesskadeförsäkringen, har nämligen, av kostnads- och andra skäl, såvitt angår sjukförsäkringen ansetts böra begränsas att avse samordningstiden. I flera remissyttranden har yrkats att någon sådan nedsättning ej skall göras; i andra yttranden har man velat begränsa nedsättningen på olika sätt. Givetvis skulle sjukpenningförsäkringen bli effektivare, därest man kunde ge en hög kompensation för inkomstbortfallet under hela sjukhjälpstiden. En sådan anordning skulle sannolikt även medföra vissa administrativa fördelar. Emellertid skulle en sådan förbättring medföra en betydande merutgift. Om skalans belopp för de första 90 dagarna skulle användas även för återstoden av sjukhjälpstiden, skulle således försäkringens utgifter stiga med 50 å 60 milj. kr. om året. Det är ingalunda givet, att en sådan utgiftsökning borde läggas på de långvariga sjukdomsfallen. Skäl kan anföras för att i stället förbättra försäkringen i andra avseenden. Jag vill emellertid erinra om, att sjukpenningförsäkringen främst avser att skydda dem som är ute i förvärvslivet, under det att de som blivit mer eller mindre varaktigt invalidiserade i första hand skall få sin hjälp genom folkpensioneringen. Många av dem, vilkas sjukdomstid överskrider 90 dagar, torde höra till sistnämnda kategori. Med hänsyn till dessa förhållanden och då frågan om samordning mellan sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen å ena sidan samt folkpensioneringen å den andra ännu ej kan sägas vara definitivt löst, synes den av socialförsäkringsutredningen föreslagna uppbyggnaden av skalan t. v. utgöra en lämplig anordning.»

I fråga om den obligatoriska sjukpenningens storlek i olika fall hänvisar departementschefen till den *sjukpenningskala* som finnes intagen i förevarande paragraf. Därjämte fäster han uppmärksamheten på den skattefrihet, som råder beträffande sjukpenningen från sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna.

Motioner.

I *motionerna I: 482* och *II: 593* hemställes att paragrafen ändras på i motionerna angivet sätt. Den föreslagna ändringen innebär att sjukpenningen under hela sjukhjälpstiden skall utgå med de belopp, som finnes angivna för de första 90 dagarna av en sjukperiod.

I *motionen II: 585* hemställes att sjukpenningbeloppet i klasserna 4—9, i likhet med klasserna 1—3, utgår oförändrat även efter de första 90 dagarna samt att sjukpenningen i klasserna 10—13 efter samordningstidens utgång fastställles till samma belopp som i klass 9.

Motionerna I: 483 och II: 592 berör överförsäkringsproblemet, därvid framhålles att enda utvägen att förhindra överförsäkring syntes vara att genom en reduktionsregel minska ersättningsbeloppet så att överkompensation undviktes.

Utskottet.

Den konstruktion av den obligatoriska sjukpenningförsäkringen, som föreslagits i propositionen, synes utskottet utgöra en tillfredsställande lösning av sjukpenningfrågan för de kategorier, som i stort sett bäst behöver det skydd en obligatorisk sjukpenningförsäkring är avsedd att ge. Vid detta bedömande har utskottet även beaktat, att den obligatoriska sjukpenningförsäkringen kompletteras genom en frivillig sjukpenningförsäkring. Till denna återkommer utskottet vid 47 §.

Storleken av de sjukpenningar, som skall utgå för de första 90 sjukhjälpdagarna av en sjukperiod, kan godtagas av utskottet, vilket liksom departementschefen utgår från att sjukpenningarna alltjämt skall vara skattefria. Den kompensation för det genom sjukdom orsakade inkomstbortfallet, som ernås enligt propositionens förslag, blir visserligen ofta lägre än enligt den gällande olycksfallsförsäkringslagen, men denna konsekvens torde, såsom tidigare framhållits, väl uppvägas av de fördelar i övrigt som det föreliggande förslaget innebär.

Den nedsättning av sjukpenningen, som efter 90 dagar föreslås skola ske i sjukpenningklasserna 4—13, berör regelmässigt inte de yrkesskadeförsäkrade. En sådan ändring på denna punkt, som föreslagits i motionerna I: 482 och II: 593, skulle föranleda en kostnadsökning av 50 à 60 milj. kr. om året. Vid bifall till vad i motionen II: 585 yrkats i förevarande avseende kan antagas att kostnadsökningen skulle stanna vid omkring 30 milj. kr. Utskottet finner sig, på de av departementschefen anförda skälen, inte kunna tillstyrka bifall till de nämnda motionsvis framställda yrkandena.

De sjukpenningbelopp, som utgår, är enligt propositionen beräknade i relation till arbetsinkomsten och understiger densamma. Överförsäkring kan regelmässigt därför endast uppkomma antingen på grund av att barntilllägg utges eller i anledning av att vederbörande får behålla sin lön helt eller delvis under sjukdomstiden eller genom att han tagit försäkringar vid sidan av den allmänna sjukförsäkringen. Med den begränsning av barntilläggsbeloppen, som föreslagits i propositionen, kan på grund av att barntilllägg utgår överförsäkring endast uppkomma i mycket låga inkomstlägen. I dessa lägen torde endast undantagsvis finnas försörjare med flera barn. I övrigt torde det vara nödvändigt att, då en allmän försäkring av den art varom nu är fråga genomföres, bestämmelser om sjuklön och privata försäkringar anpassas efter den allmänna försäkringen och icke tvärtom. Utskottet anser därför att, för den obligatoriska försäkringens del, någon reduktionsregel inte är erforderlig.

24 §.

Paragrafen innehåller *bestämmelserna om rätt till barntillägg*.

Departementschefen.

Departementschefen anför följande rörande det föreliggande spörsmålet.

»I fråga om *barntilläggets storlek* har utredningen föreslagit, att barntillägget skall för varje dag utgöra 1 kr. för ett eller två barn, 2 kr. för tre eller fyra barn samt därutöver 1 kr. för varje ytterligare barn. För tiden efter de första 90 dagarna föreslås barntillägget dock vara 1 kr. per barn och dag. I vissa remissyttranden har påtalats att de föreslagna barntilläggen kan medföra överförsäkring. I andra yttranden har yrkats, att barntillägget för hela sjukhjälpstiden fastställas till 1 kr. per barn och dag. Vid övervägande av denna fråga har jag stannat för att barntillägget göres lika för hela sjukhjälpstiden och att de belopp, som föreslagits för de första 90 dagarna accepteras, dock med den ändringen att barntillägget maximeras till 3 kr. för dag. Barntillägget skulle i enlighet härmed bli 1 kr. för ett eller två barn, 2 kr. för tre eller fyra barn och 3 kr. för fem eller flera barn.

Det särskilda barntillägg å 2 kr., som enligt förslaget skall utgå vid sjukhusvistelse till kvinnor med barn under 10 år i hemmet, har gillats i det stora flertalet av remissyttrandena. På sina håll har dock ifrågasatts, huruvida ej tillägget borde utgå även vid sjukdom som ej föranleder vård på sjukhus. Med hänsyn till den betydande kostnadsökning — över 20 milj. kr. årligen — som en sådan utvidgning skulle medföra anser jag mig ej böra förordna någon ändring i utredningens förslag i denna del.»

Motioner.

Motionerna I: 480 och II: 589 utmynnar i en hemställan att förevarande paragraf skall erhålla viss ändrad lydelse. Ändringsförslaget avser att barntillägget till hel sjukpenning skall utgöra en krona per barn och dag samt att barntillägget till halv sjukpenning skall utgöra 50 öre per barn och dag.

I *motionerna I: 482 och II: 593* yrkas att paragrafens första stycke skall erhålla viss ändrad lydelse, innebärande att barntillägget till hel sjukpenning skall utgöra en krona per barn och dag.

I *motionerna I: 484 och II: 588* framhålles att det bör övervägas huruvida barntillägg, som enligt 25 § kan utgå då kvinna med barn under 10 år i hemmet åtnjuter sjukhusvård, skall utgå även i andra fall än då sådan kvinna är intagen å sjukvårdsanstalt.

Utskottet.

Vid bestämmandet av storleken av de barntillägg, som bör vara förenade med grundsjukpenningen, torde böra beaktas — förutom behovet av barntillägg — dels överförsäkringssynpunkten och dels kostnadsfrågan.

Då barntilläggen enligt propositionen knutits till grundsjukpenningen — en konstruktion som utskottet anser lämplig — kommer samma barntillägg att utgå oberoende av den egna arbetsinkomstens storlek. Detta kan

leda till att en betydande överkompensation för den genom sjukdomen förlorade arbetsinkomsten kan uppkomma för personer i låga inkomstlägen, om inte barntilläggsbeloppen begränsas på något sätt. Huru en sådan begränsning skall ske är uppenbarligen en omdömesfråga. Enligt propositionen kan högre barntillägg än 3 kr. för dag inte utgå. Härigenom blir risken för överkompensation väsentligen eliminerad. Genom utformningen i övrigt av barntillägget har ernåtts att sjukförsäkrarna i regel inte behöver röra sig med öretal samt att försörjare med endast ett barn — hit hör ofta de ensamstående kvinnor som har barn att försörja — erhåller ett relativt gott barntillägg.

Ur kostnadssynpunkt innebär departementsförslaget en total årskostnad av 18 milj. kr., varav å staten enligt de föreslagna statsbidragsgrunderna faller 13,5 milj. kr. Vid bifall till motionerna I: 480 och II: 589 samt I: 482 och II: 593 skulle totalkostnaden stiga till 24,5 milj. kr. och statens andel till 18,4 milj. kr. Kostnadsökningen för statsverkets del skulle alltså bli 4,9 milj. kr.

Till kvinna med barn under tio år i hemmet skall, då kvinnan åtnjuter sjukhusvård, enligt 25 § i propositionsförslaget, utgå ett barntillägg å 2 kr. per dag. Årskostnaden härför beräknas till 3,5 milj. kr., varav å statsverket belöper 2,6 milj. kr. Vid bifall till vad i motionerna I: 484 och II: 588 ifrågasatts i förevarande avseende beräknas nämnda siffror stiga till 26 resp. 19,5 milj. kr. För statsverket skulle alltså uppkomma en kostnadsökning av 16,9 milj. kr.

Med hänsyn till vad nu anförts finner sig utskottet böra förorda att förevarande paragraf godtages i den i propositionen föreslagna lydelsen. De ovan angivna motionsvis framställda ändringsyrkandena torde alltså böra av riksdagen avslås. Emellertid finner utskottet de i motionerna I: 484 och II: 588 framförda synpunkterna i förevarande avseende böra beaktas vid bedömandet av frågan om hemmavarande kvinnas rätt att teckna frivillig sjukpenningförsäkring. Utskottet återkommer till nämnda fråga vid behandlingen av 47 §.

25 §.

Paragrafen innehåller *bestämmelserna om sjukpenningförsäkrad medlems rätt till sjukpenningförmåner under sjukhusvistelse.*

Utskottet.

Utskottet, som inte funnit anledning till erinran mot bestämmelserna i förevarande paragraf, får erinra om att utskottet vid 24 § berört frågan om barntillägg till kvinna med barn under tio år i hemmet.

26 §.

Paragrafen innehåller *bestämmelserna om karenstid* inom den obligatoriska sjukpenningförsäkringen.

Departementschefen.

Departementschefen anför i förevarande avseende följande.

»Inom den nuvarande yrkesskadeförsäkringen är karens tiden bestämd efter gynnsammare grunder än inom sjukförsäkringen. Utredningen har föreslagit, att sjukförsäkringens karenstid skall gälla även inom den samordnade försäkringen. Karenstiden skulle alltså bli tre dagar, dagen för insjuknandet inräknad. Under remissbehandlingen har från arbetstagarhåll yrkats en förkortning av karenstiden. Å andra sidan har bl. a. från arbetsgivarhåll yrkats på en utsträckning av karenstiden antingen generellt eller för vissa kategorier. Med hänsyn till min allmänna inställning att man vid genomförandet av en reform sådan som den förevarande bör gå fram med varsamhet anser jag det inte vara lämpligt att nu minska karenstiden. Å andra sidan synes det vid en samordning med yrkesskadeförsäkringen ej möjligt att öka densamma. Att komplicera den obligatoriska försäkringen genom olika karenstid för olika kategorier försäkrade anser jag ej böra förekomma. Jag förordar sålunda, att den i den antagna sjukförsäkringslagen fastställda karenstiden om tre dagar bibehålles.

Enligt de karenstidsbestämmelser, som utredningen föreslagit, skulle kunna inträffa, att en person, som vore arbetsförmögen tre dagar och sedan efter någon dags arbete ånyo insjuknade, måste börja räkna karenstid på nytt. Jag finner detta förhållande mindre tillfredsställande och föreslår därför, att om sjukperiod börjar inom tjugo dagar efter en föregående sjukperiod, de båda sjukperioderna vid karenstidens beräkning skall anses som en sjukperiod. Därest sedermera inom tjugo dagar skulle infalla ytterligare en sjukperiod, skall denna i förevarande hänseende anses som samma period som de båda föregående o. s. v. Vad nu föreslagits innebär å andra sidan, att såsom karensdag endast skall räknas sådan dag, då sjukdom medför sådant tillstånd som avses i 21 §. Detta synes också närmast överensstämma med syftet med karenstiden.

Förslaget om att karenstid ej skall tillämpas i fråga om försäkrad, som uppbär daghjälp från erkänd arbetslöshetskassa, vinner min anslutning. Här är ju fråga om två avgiftsbelagda grenar av socialförsäkringen, och det synes knappast skäligt, att en försäkrad skall behöva avvakta två karenstider, därför att orsaken till inkomstbortfallet ändras. Samma skäl att undvika tillämpning av karenstid synes däremot ej föreligga, när den försäkrade uppbär dagunderstöd från arbetslöshetsnämnd. Jag är därför inte beredd att i sistnämnda hänseende nu utvidga undantagsbestämmelsens tillämpningsområde.»

Motioner.

I *motionen I: 464* föreslås att 26 § andra stycket gives sådan innebörd, att karenstid skall beräknas även i sjukperiod, som börjar inom tjugu dagar efter föregående sjukperiods slut, därest den senast inträffade sjukdomen medför förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av denna med minst hälften under kortare tid än tre dagar.

I *motionerna I: 482* och *II: 593* hemställes att paragrafen erhåller den ändrade lydelse som i motionerna angives. Ändringsyrkandet innebär att karenstiden skall slopas helt.

I *motionen II: 583* hemställes om sådan ändring av paragrafen, att karenstiden fastställs till sex dagar.

I *motionen II: 585* hemställes att karenstiden fastställs till två dagar.

Slutligen beröres karenstidsfrågan i *motionerna I: 483* och *II: 592*, i vilka diskuteras möjligheten av olika karenstider vid yrkesskador och vid andra sjukdomar.

Utskottet.

Enligt utskottets mening skulle det med hänsyn till de yrkesskadade vara önskvärt, därest karenstiden, såsom i *motionen II: 585* föreslagits, kunde minskas från tre till två dagar. En sådan minskning skulle emellertid medföra en icke obetydlig merkostnad. Storleken av denna merkostnad kan, med hänsyn till frånvaron av härför lämpad statistik, inte mera exakt beräknas. Emellertid torde kunna antagas att den årliga merkostnaden minst kommer att uppgå till cirka 20 milj. kr. Ett helt slopande av karenstiden skulle uppenbarligen medföra en ännu mera betydande kostnadsökning.

En differentiering av karenstiden mellan å ena sidan sjukdomar orsakade av yrkesskada och å andra sidan övriga sjukdomar skulle i väsentlig mån eliminera fördelarna av den föreslagna samordningen och bör därför inte ifrågakomma. Utskottet kan inte heller tillstyrka någon förlängning av den i propositionen föreslagna karenstiden.

I anledning av vad i *motionen I: 464* föreslagits får utskottet såsom sin mening uttala att den fördel för den försäkrade, som den föreslagna bestämmelsen medför, torde väga tyngre än det merarbete för sjukvårdarna som måhända kan uppstå genom densamma.

Utskottet förordar sålunda att riksdagen, med avslag å de i frågan motionsvis framställda yrkandena, godtager paragrafen i den i propositionen föreslagna lydelsen.

28 §.

Paragrafen innehåller *bestämmelser om rätt för Konungen att från sjukpenningförsäkringen undantaga vissa arbetstagare — väsentligen stats- och*
6 — *Bihang till riksdagens protokoll 1953. 9 saml. 2 avd. Nr 35.*

kommunalanställda tjänstemän — samt om rätt för arbetsgivare att i vissa fall uppbära den sjukpenning som tillkommer medlem.

Departementschefen.

Departementschefen anför i förevarande avseende följande.

»Den obligatoriska sjukförsäkringens karaktär av en allmän försäkring gör det naturligt att så många medborgare som möjligt bör omfattas av densamma. De undantag från denna regel, som upptagits i den antagna lagen, avser vissa kategorier — huvudsakligen anstaltsvårdade personer — som ej har behov av försäkringen. Utredningens förslag innebär ingen ändring i förevarande avseende. Emellertid föreslår utredningen, att Kungl. Maj:t skall äga från sjukpenningförsäkringen helt eller delvis undantaga arbetstagare, som på grund av lag eller författning, utfärdad av Konungen, eller bestämmelser, som beslutats av kommun, äger uppbära lön vid sjukdom. Detta förslag tager i första hand sikte på de stats- och kommunalanställda tjänstemännen.

Under remissbehandlingen har yrkats att möjligheten till undantag från sjukpenningförsäkringen måtte utsträckas att avse dem som genom kollektivavtal är anställda hos stat och kommun och vidare sådana privatanställda, som har sina löneförhållanden vid sjukdom väl ordnade. Det har emellertid också gjorts gällande att undantag från försäkringen ej borde förekomma.

Den antagna sjukförsäkringslagen lämnar ej möjlighet att undantaga de stats- och kommunalanställda tjänstemännen från sjukpenningförsäkringen. Emellertid äger enligt lagen arbetsgivare, som utgivit sjuklön på grund av författning, utfärdad av Konungen, i arbetstagarens ställe hos sjukkassan uppbära arbetstagaren tillkommande sjukpenningförmåner. Sådan rätt föreligger även enligt utredningens förslag. Staten skulle alltså kunna vid tjänstemans sjukdom hos sjukkassan uppbära hans sjukpenning.

I de statliga avlöningsreglementena är stadgad skyldighet för tjänsteman att underkasta sig ändrade bestämmelser rörande sjuklön, i den mån så påkallas genom införandet av allmän sjukförsäkring. Möjligheter föreligger i enlighet härmed f. n. att såvitt angår statens tjänstemän anpassa förmånerna vid sjukdom efter det nya läge som lagens ikraftträdande medför. Motsvarande möjligheter torde i allmänhet finnas beträffande de kommunala tjänstemännen.

Det är enligt min mening önskvärt att något undantagande från sjukpenningförsäkringen av stats- eller kommunalanställda tjänstemän ej skall behöva ske; alla medborgarkategorier bör såvitt möjligt intaga en lika ställning i förhållande till den allmänna sjukförsäkringen. Jag är emellertid ej övertygad om att tiden intill sjukförsäkringsreformens genomförande är tillfyllest för att lösa de problem, som är förknippade med ändring av avlöningsbestämmelserna i förevarande avseende. Såsom utredningen före-

slagit bör därför möjligheten hållas öppen att t. v. från sjukpenningförsäkringen undantaga de stats- och kommunalanställda tjänstemännen.

Med hänsyn till denna min inställning och då det vidare skulle bereda stora svårigheter såväl ur gränsdragningssynpunkt som rent administrativt att undantaga ytterligare kategorier från sjukpenningförsäkringen är jag ej beredd att tillstyrka någon utsträckning av den föreslagna undantagsmöjligheten. Såsom uttalades redan när lagen antogs torde det få ankomma på parterna eller deras organisationer att avtalsvägen åstadkomma en samordning mellan sjukpenningförsäkringsförmånerna och de nu vid sjukdom utgående avlöningsförmånerna.»

Motioner.

I *motionerna I: 479* och *II: 586* hemställas att riksdagen i anslutning till vad TCO hemställt för sin del ville besluta att möjlighet till undantag från tillhörighet till lagen måtte beredas icke endast grupper av anställda i offentlig tjänst utan jämväl sådana arbetar- och tjänstemannagrupper på den privata arbetsmarknaden, som redan har tryggheten vid sjukdom tillfredsställande ordnad.

Utskottet.

Utskottet delar föredragande departementschefens uppfattning att undantagande av vissa kategorier i princip inte bör förekomma, då det gäller en allmän och obligatorisk socialförsäkring. Den antagna lagen om allmän sjukförsäkring är utformad i enlighet härmed. Den möjlighet till undantagande tills vidare av stats- och kommunaltjänstemän från sjukpenningförsäkringen, som öppnas i förevarande paragraf, är förestavad främst av vissa praktiska skäl.

Den föreslagna lagstiftningen kommer inte att utgöra hinder för komplettering genom arbetsgivares försorg eller försäkringsvägen av de förmåner, som genom densamma tillförsäkras en sjukförsäkrad person. Det torde därför inte vara att befara att försämringar annat än mera undantagsvis uppkommer för dem, som nu är väl skyddade vid sjukdom.

Utskottet får sålunda, med avstyrkande av det i frågan motionsvis framställda yrkandet, tillstyrka att riksdagen godkänner förevarande paragraf i den lydelse som föreslagits i propositionen.

29 §.

Paragrafen innehåller *bestämmelserna om sjukhjälpstiden för sjukhjälp i form av sjukpenning eller ersättning för sjukhusvård.*

Departementschefen.

Departementschefen erinrar om att socialförsäkringsutredningens förslag innebär att bestämmelserna om sjukhjälpstid i den antagna lagen om all-

män sjukförsäkring utsträckes att avse jämväl ersättning för sjukhusvård samt att den s. k. 90-dagarsregeln slopas. Han fortsätter därefter:

»Vad i förra hänseendet föreslagits är en följd av att ersättning för sjukhusvårdskostnader inrymts i försäkringen. Principen om gemensam sjukhjälpstid vid sjukpenning och sjukhusvårdersättning överensstämmer med vad som nu gäller enligt sjukkasseförordningen.

Med anledning av vad i remissyttrandena anförts angående sjukhjälpstiden för invalidpensionärer — och då närmast sådana pensionärer, vars folkpension utgår med lågt belopp på grund av att vederbörande har inkomst av förvärvsarbete — vill jag erinra därom, att ett inkomstbortfall vid långvarig sjukdom i regel skapar förutsättningar för en höjning av folkpensionen. Vidare må framhållas, att folkpensionärernas ställning i den av mig förordade obligatoriska sjukförsäkringen i övrigt blir gynnsammare än enligt den antagna lagen. Den nuvarande frivilliga sjukförsäkringen är ofta stängd för den kategori det här gäller. Jag har tidigare betonat det önskvärda i att försiktighet iakttages vid lagstiftningens utformning och det nödvändiga i att kostnaderna för försäkringen begränsas. På grund därav har jag funnit mig böra godtaga utredningens förslag i denna del.

Det är emellertid inte i och för sig givet, att samma begränsning, som i SFL stadgats angående folkpensionärernas sjukhjälpstid med avseende på sjukpenning, bör gälla även i fråga om deras rätt till ersättning vid sjukhusvård. Såsom i vissa remissyttrandena framhållits kan skäl anföras för en längre sjukhjälpstid i dessa fall. Å andra sidan kan den omständigheten, att folkpensionen i regel förslår till vårdkostnaderna, åberopas såsom ett argument för att folkpensionärerna borde bekosta sin sjukhusvistelse även under de första 90 dagarna. De avgifter, som nu uttages å de allmänna sjukhusen, torde väl inrymmas inom ramen för de förhöjda folkpensionerna. Man kan därför säga, att de folkpensionärer, som är mera stadigvarande intagna å sjukvårdsinrättningar, kommer i minst lika gott läge som de å ålderdomshem intagna. Inte heller i denna del vill jag därför frångå vad utredningen föreslagit.»

Motioner.

I *motionerna I: 483* och *II: 592* har berörts frågan om sjukhjälpstidens sammanhang med beviljandet av folkpension.

Utskottet.

Det är enligt utskottets mening förklarligt att äldre personer, som måhända många år erlagt avgifter till sjukförsäkringen utan att utnyttja dess förmåner, anser det hårt att dessa förmåner skall beskäras då de erhållit folkpensioner. De anser sig ha en viss rätt att få valuta för de av dem

tidigare erlagda avgifterna. Detta betraktelsesätt är emellertid, om man ser saken rent försäkringsmässigt, inte riktigt. Sjukpenningförsäkringen, även den i de erkända sjukkassorna, är avsedd att stå i viss relation till den arbetsinkomst som går förlorad vid sjukdom eller, såvitt angår de hemmavarande gifta kvinnorna, de merkostnader som kan antagas uppkomma i hemmet genom bortfallet av sådan kvinnas arbetskraft. Det är sålunda arbetsförmågan som försäkras. Pensionärernas arbetsförmåga måste i regel anses vara starkt tidsbegränsad, varjämte bör beaktas att för deras försörjning anordnats en annan socialförsäkringsgren, nämligen folkpensioneringen. Den i propositionen föreslagna regeln angående folkpensionärernas sjukhjälpstid kan anses innebära ett steg mot en samordning mellan de båda socialförsäkringsgrenarna. Det är emellertid enligt utskottets mening angeläget att denna samordningsfråga vinner erforderligt ytterligare beaktande vid de utredningar rörande socialförsäkringen, som framdeles kommer att äga rum. Utskottet får slutligen erinra om att propositionen för folkpensionärernas del så till vida innebär en förbättring vid jämförelse med den år 1946 antagna lagen att någon särskild regel om begränsning av storleken av dessa sjukkassemedlemmars sjukpenning icke föreslagits.

Under åberopande av vad ovan anförts får utskottet tillstyrka att paragrafen av riksdagen antages i sin föreslagna lydelse.

31 §.

I denna paragraf torde, i samband med att en yrkesskadeförsäkringslag antages, komma att inflyta en sådan *bestämmelse rörande samordningen*, som för sjukförsäkringens del skisserats av departementschefen å s. 152 i propositionen.

Utskottet.

Utskottet får hänvisa till vad i förevarande fråga anförts i avsnittet om samordningen.

33 §.

Paragrafen innehåller *bestämmelserna om medlemmarnas skyldighet att erlægga sjukförsäkringsavgift*.

Motioner.

I *motionerna I: 482* och *II: 593* hemställes att paragrafen skall erhålla den ändrade lydelse som i motionerna angives. Den föreslagna ändringen innebär att avgift endast skall erläggas för försäkringen för grundsjukpenning.

Utskottet.

Utskottet, som har funnit den i propositionen föreslagna avvägningen mellan avgifter, arbetsgivarbidrag och statsbidrag vara lämplig i nuvarande läge, hemställer att riksdagen, med avslag å det i nyssnämnda motioner framställda yrkandet, godkänner paragrafen i den i propositionen föreslagna lydelsen.

34 §.

Paragrafen innehåller de *bestämmelser som reglerar storleken av sjukförsäkringsavgifterna.*

Departementschefen.

Departementschefen framhåller att avgifterna — liksom i de erkända sjukförsäkringarna och enligt den antagna lagen — torde komma att variera något de olika sjukförsäkringarna emellan. De genomsnittliga avgifterna i den obligatoriska försäkringen kan dock antagas bli ungefärligen följande. Enbart sjukvårdsförsäkring kan beräknas för vederbörande kosta 23 kr. om året. Avgiften för sjukvård jämte grundsjukpenningen om 3 kr. synes komma att hålla sig omkring 48 kr. Det kan förtjäna att nämnas, att f. n. en motsvarande sjukförsäkring i erkänd sjukförsäkring betingar en avgift av cirka 64 kr. Med en sammanlagd sjukpenning av 5 kr. skulle den genomsnittliga årsavgiften bli 62 kr. mot f. n. i de erkända sjukförsäkringarna 91 kr. Den genomsnittliga årsavgiften för en sjukpenning av 14 kr. de första 90 dagarna och 9 kr. för tiden därefter kan beräknas till 114 kr. För den högsta sjukpenning, som kan erhållas i erkänd sjukförsäkring, eller 14 kr., får nu erläggas en årsavgift av i genomsnitt 212 kr. Årsavgiften i den högsta föreslagna sjukpenningklassen — där sjukpenningen är 20 kr. för de första 90 dagarna och 12 kr. för tiden därefter — kan beräknas hålla sig omkring 150 kr.

Motioner.

I *motionerna I: 479* och *II: 586* hemställes, såsom i det föregående angivits, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om viss utredning angående ändrad finansiering av reformerna. Därmed torde bl. a. avses en ändrad utformning av avgifterna för sjukvårdsförsäkringen och grundsjukpenningförsäkringen.

I *motionerna I: 482* och *II: 593* hemställes att förevarande paragraf erhåller den ändrade lydelse som i motionerna angives och som föranledes av den vid 33 § föreslagna ändringen.

Utskottet.

Utskottet har i det föregående tagit ställning till det i motionerna I: 479 och II: 586 framställda yrkandet och därvid avstyrkt bifall till detsamma.

Jämväl det i motionerna I: 482 och II: 593 framställda yrkandet, vilket sammanhänger med det vid 33 § i samma motioner gjorda yrkandet, bör enligt utskottets mening av riksdagen avslås.

Utskottet har för sin del icke funnit anledning till erinran mot förevärande paragraf och föreslår därför att den av riksdagen antages i oförändrat skick.

35 §.

Paragrafen innehåller *bestämmelser om dels viss begränsning av avgifterna för sjukvårdsförsäkringen och grundsjukpenningförsäkringen och dels om att sjukförsäkringsavgift understigande visst belopp inte skall påföras.*

Motioner.

I *motionerna I: 482 och II: 593* hemställas att paragrafens första stycke erhåller den ändrade lydelse som i motionerna angives. Den föreslagna ändringen avser att begränsa sjukförsäkringsavgiften till en procent av den taxerade inkomsten.

Utskottet.

Under hänvisning till vad utskottet anfört vid 33 § får utskottet föreslå att riksdagen, med avslag å det i nyssnämnda motioner framställda yrkandet, godkänner paragrafen i oförändrat skick.

36 §.

Paragrafen innehåller *bestämmelse om uppbörden och debiteringen av sjukförsäkringsavgifterna.*

Motioner.

I *motionerna I: 468 och II: 572* samt *I: 479 och II: 586* har, som tidigare angivits, framställts yrkanden om utredning rörande förenkling av bl. a. uppbördsförfarandet.

Utskottet.

Utskottet, som tidigare utlåtit sig angående de i motionerna framställda yrkandena, får föreslå att riksdagen godkänner paragrafen i oförändrat skick.

38 och 39 §§.

Paragraferna innehåller *bestämmelser om arbetsgivarbidrag till sjukförsäkringen.*

Departementschefen.

I frågan om bidragsskyldighet från arbetsgivarnas sida till sjukförsäkringen yttrar sig departementschefen sålunda.

»Enligt socialförsäkringsutredningens förslag skall arbetsgivarnas bidrag till sjukförsäkringen utgöra en procent av de lönebelopp, som ligger till grund för beräkning av avgifterna till yrkesskadeförsäkringen. Detta innebär i nuvarande läge, att arbetsgivarna skulle årligen få till sjukförsäkringen utgiva omkring 180 milj. kr. eller, därest de stats- och kommunalanställda tjänstemännen undantages från tilläggsförsäkringen, 150 milj. kr. Skulle yrkesskadeförsäkringen reformeras i enlighet med vad här föreslagits men utan att någon samordning komme till stånd, bleve arbetsgivarnas avgifter till yrkesskadeförsäkringen omkring 65 milj. kr. större än vid en samordning sådan som den föreslagna.

Svenska arbetsgivareföreningen har i sitt remissyttrande ansett samordningen ej motivera ett större arbetsgivarbidrag än högst 0,8 %. Bidraget borde dessutom enligt fleras mening varieras med hänsyn till nu utgående olycksfallsförsäkringsavgifter olika företagsgrupper emellan. En sådan variation mellan olika företag inom en företagsgrupp har vidare ansetts önskvärd ur arbetarskyddssynpunkt.

Såsom jag i det föregående framhållit, bör arbetarskyddssynpunkten inte överdrivas i detta sammanhang. I övrigt torde böra hållas i minnet att, ehuru arbetsgivarbidraget delvis motiveras med arbetsgivarnas besparingar i fråga om yrkesskadeförsäkringsavgifterna, bidraget dock är ett bidrag till sjukförsäkringen. Det är ingalunda givet, att sjukassornas utgifter för de anställda vid olika företag står i relation till olycksfallsfrekvensen vid dessa företag. Sjukligheten i övrigt kan vara avsevärt större vid ett företag med liten olycksfallsfrekvens än vid ett med stor sådan frekvens. En differentiering av arbetsgivarbidraget skulle medföra betydande administrativt merarbete. Jag förordar därför, att bidraget utgår med en för alla arbetsgivare lika procentsats.

Vad angår storleken av detta bidrag får jag erinra om att jag tidigare givit uttryck åt den uppfattningen, att sjukvårdsavgiften synes bli alltför hög, därest sjukassorna skulle ha att bestrida huvudparten av kostnaderna för läkemedelsreformen. Med hänsyn till att staten ej synes kunna påtaga sig ytterligare utgifter för sjukvårdsförsäkringen, kan en sänkning av avgiften åstadkommas endast genom att arbetsgivarna får bidraga jämväl till denna försäkring. Detta synes också i och för sig rimligt.

Den för bidraget till den obligatoriska tilläggsjukpenningen beräknade procentsatsen av en procent synes mig väl avvägd. Det ytterligare arbetsgivarbidrag, som blir erforderligt för sänkning av sjukvårdsavgiften, torde kunna begränsas till en tiondels procent. Om så sker, torde den genomsnittliga avgiften till sjukvårdsförsäkringen (efter införandet av bidrag till läkemedelsreformen) och grundsjukpenningen kunna beräknas till genomsnittligt 48 kr. om året, d. v. s. något mindre än 1 kr. i veckan.

Jag förordar i enlighet härmed, att arbetsgivarbidraget sammanlagt fastställs till 1,1 % av den lönesumma som ligger till grund för beräkning av

avgifterna till yrkesskadeförsäkringen. Någon anledning att ålägga de arbetsgivare, som befrias från skyldighet att utge bidrag till den obligatoriska tilläggsförsäkringen, bidragsskyldighet enbart beträffande sjukvårdsförsäkringen synes mig ej föreligga, i all synnerhet som staten föreslagits skola lämna ett särskilt bidrag till läkemedelsrabatteringen. Därest de stats- och kommunalanställda tjänstemännen undantages från försäkringen för tilläggssjukpenning, torde arbetsgivarbidraget till sjukförsäkringen kunna uppskattas till 165 milj. kr. Sker ej sådant undantag, torde bidraget stiga till 198 milj. kr.»

Rörande fördelningen av arbetsgivarbidraget och en eventuell fondbildning anför departementschefen följande.

»Utredningens förslag angående fördelningen av arbetsgivarbidraget till kostnaderna för försäkringen för tilläggssjukpenning föranleder ej någon erinran från min sida. Då syftet med arbetsgivarbidraget avseende sjukvårdsförsäkringen är att nedbringa de försäkrades avgifter för denna försäkring, synes bidraget böra utgå till centralsjukkassorna och lämpligen kunna fördelas mellan dem i förhållande till antalet sjukkassem medlemmar vid utgången av det kalenderår bidraget avser.

Den inom sjukförsäkringen erforderliga fondbildningen bör enligt min mening i första hand komma till stånd hos kassorna själva. Med hänsyn till att det för avgiftsberäkningen inom kassorna är av betydelse att arbetsgivarbidrag utgår med från år till år någorlunda konstanta belopp, finner jag det dock välbetänkt att, såsom utredningen föreslagit, möjlighet skall föreligga till en central fondering av viss del av inflytande bidrag.»

Motioner.

I *motionerna I: 479* och *II: 586* hemställes att riksdagen måtte anhålla om utredning rörande möjligheterna att göra arbetsgivarbidragen differentierade bl. a. med hänsyn till olycksfallsfrekvensen inom olika branscher och företag för att därigenom stimulera till effektiva arbetarskyddsåtgärder. Vidare torde det tidigare omförmälda i motionerna framställda yrkandet om viss utredning angående ändrad finansiering av reformerna bl. a. avse en viss höjning av arbetsgivarbidraget.

I *motionerna I: 482* och *II: 593* hemställes att 38 § första stycket erhåller den ändrade lydelse som i motionerna angives. Den föreslagna ändringen innebär att arbetsgivarbidraget skulle fastställas till tre procent av de lönebelopp, å vilka sådant bidrag beräknas.

Motionen I: 487 utmynnar i förslag om att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär skyndsamt utredning om möjligheten att så till vida komplettera den nya sjukförsäkringslagen, att den medger en differentiering av företagens avgifter för försäkringar allt efter deras skiftande effektivitet i fråga om skydds- och förebyggande åtgärder samt hälsovård i allmänhet.

Utskottet.

Utskottet delar den uppfattning, som ligger till grund för departementsförslaget i förevarande del, nämligen att arbetsgivarna bör bidra till den obligatoriska sjukförsäkringen. Bidraget är visserligen till en del motiverat genom de besparingar som arbetsgivarna gör genom den föreslagna samordningen av yrkesskadeförsäkringen med sjukförsäkringen. Därav behöver dock inte följa att bidraget till sjukförsäkringen skall differentieras på sätt för närvarande är fallet i fråga om avgifterna till den obligatoriska olycksfallsförsäkringen. De skäl mot en sådan differentiering, som av föredragande departementschefen anförts, är enligt utskottets mening bärande. Utskottet delar sålunda departementschefens uppfattning att bidraget bör utgå efter en enhetlig procentsats.

Angående storleken av nämnda procentsats kan uppenbarligen skilda meningar råda, och det är sålunda tänkbart att framdeles en annan procentsats än den av departementschefen nu föreslagna kan visa sig lämplig. Utskottet har emellertid inte funnit skäl föreligga att nu frånga den föreslagna bidragssatsen av 1,1 procent.

Utskottet föreslår sålunda att riksdagen, med avslag å de motionsvis framställda yrkandena i förevarande avseende, godkänner paragraferna i oförändrat skick.

41 §.

Paragrafen innehåller *bestämmelserna om det statsbidrag till sjukhjälp* som skall utgå.

Motioner.

I *motionerna I: 479* och *II: 586* har, såsom tidigare berörts, framställts yrkande om viss utredning angående ändrad finansiering av reformerna. Därmed torde bl. a. avses ändrade grunder för sjukhjälpbidraget.

I *motionerna I: 482* och *II: 593* gjord hemställan om ändring av 33 § torde innebära att jämväl förevarande paragraf skulle behöva ändras.

Utskottet.

Utskottet, som tidigare avstyrkt de ovan berörda motionsvis framställda yrkandena, föreslår att riksdagen godkänner förevarande paragraf i oförändrat skick.

47 §.

Paragrafen innehåller *bestämmelser om rätt för medlem, som åtnjuter annan inkomst av förvärsarbete än inkomst av tjänst att försäkra sig frivilligt för tillägg till sjukpenningen.*

Departementschefen.

I fråga om den frivilliga sjukpenningförsäkringen anför departementschefen bl. a. följande.

»Den frivilliga försäkringen skall enligt förslaget endast avse sjukpenningförsäkring. Sådan skall kunna tagas dels av förvärvsarbete, som har annan inkomst av förvärvsarbete än sådan som härrör av tjänst, och dels av dem som ägnar sig åt studier eller jämförbar utbildning.

I det föregående har jag berört storleken av det frivilliga sjukpenningtillägg som föreslås kunna tecknas av de förvärvsarbete. De studerande föreslås av utredningen kunna frivilligt teckna sig för sjukpenning av 3, 4, 5 eller 6 kr. Är en studerande obligatoriskt sjukpenningförsäkrad, får han dock ej genom frivillig försäkring höja sjukpenningen till mer än 6 kr. Jag godtager förslaget i denna del.

Enligt förslaget skall den vars inkomst av förvärvsarbete uteslutande består av inkomst av tjänst, ej äga teckna frivillig sjukpenningförsäkring. Sådan möjlighet anses ej heller böra tillkomma de kvinnor, som uteslutande ägnar sig åt arbete i det egna hemmet. Förslaget härutinnan har från några håll mött kritik. Särskilt har det i fråga om förvärvsarbete ansetts önskvärt, att sjukpenningen efter de 90 första dagarna skulle kunna kompletteras så att den komme att uppgå till samma belopp som dessförinnan.

En komplettering av den frivilliga försäkringen för de förvärvsarbete på angivet sätt skulle otvivelaktigt kunna förbättra effekten av sjukförsäkringen i flertalet inkomstlägen. Emellertid skulle den i betydande mån komplicera försäkringen, något som bör undvikas särskilt under övergångsåren. Jag anser därför att en sådan komplettering bör få anstå.

Vad angår frågan om möjlighet för de hemmavarande gifta kvinnorna att kunna frivilligt försäkra sig för ett sjukpenningtillägg må framhållas, att ett sådant tillägg med hänsyn till risken för missbruk i vart fall måste bli starkt begränsat till storleken. Administrationen av tillägget skulle därför sannolikt bli oproportionerligt dyrbar. Risken för ett ur försäkrings-synpunkt mindre önskvärt försäkringsbestånd bleve också betydande, vilket skulle medföra höga avgifter, varigenom i sin tur de yngre och friskare kunde avskräckas från att teckna försäkringar. Vissa komplikationer med hänsyn till storleken av den sjukpenning, som en deltidsanställd gift kvinna kan erhålla, skulle också kunna uppkomma. Jag anser därför att övervägande skäl talar för att man ställer sig avvaktande i detta hänseende.

Förslaget att man i samband med den nya lagstiftningens ikraftträdande gör det möjligt även för andra än medlemmar i erkända sjukförsäkringar att, utan att ålder och hälsotillstånd lägger hinder i vägen härför, teckna frivillig sjukförsäkring anser jag välmotiverat.

Den för de förvärvsarbetande föreslagna frivilliga sjukpenningförsäkringen innehåller — bortsett från frågan om tilläggets storlek — ej oväsentliga nyheter. Främst bland dessa må nämnas möjlighet för de försäkrade att efter eget val få sjukpenningen utbetald antingen vid utgången av den för den obligatoriska sjukpenningförsäkringen stadgade karenstiden eller efter det den obligatoriska sjukpenningen utgivits för 15, 30 eller 90 dagar. Jag anser det betydelsefullt, att försäkringen på detta sätt kan anpassas efter behovet i det enskilda fallet. Även vad utredningen föreslagit i fråga om överförsäkring, kollektiv anslutning, väntetid och återinträde anser jag mig böra godtaga.»

Motioner.

I *motionerna I: 479* och *II: 586* hemställas att riksdagen för sin del måtte besluta att hemarbetande gift kvinna måtte tillerkännas rätt att teckna frivillig tilläggsförsäkring i huvudsak i enlighet med vad som föreslagits gälla för studerande.

Motionerna I: 481 och *II: 590* utmynnar i hemställan att riksdagen måtte besluta om möjlighet för gifta hemarbetande kvinnor till en sådan frivillig tilläggsförsäkring, som tillsammans med grundsjukpenningen ger en sjukpenning av upp till 6 kronor om dagen.

Även i *motionerna I: 484* och *II: 588* hemställas att möjlighet beredes de hemarbetande kvinnorna att teckna frivillig försäkring i likhet med vad som föreslagits beträffande de studerande. För att motverka ett obehörigt utnyttjande av en sådan frivillig försäkring kunde förslagsvis en längre karenstid än den nu gällande om 3 dagar införas.

Utskottet.

Samtliga de vid förevarande paragraf motionsvis framställda yrkandena avser att bereda möjlighet för de gifta kvinnorna att teckna frivilligt tillägg till den obligatoriska sjukpenningförsäkringen. Departementschefen åter har ansett att övervägande skäl talar för att man ställer sig avvaktande i detta hänseende.

Utskottet har inhämtat att i vissa erkända sjuk-kassor nu finnes möjlighet för hemarbetande gifta kvinnor att sjukpenningförsäkra sig för upp till 6 kr. om dagen. Detta har veterligen inte medfört några större vådor. Emellertid torde det antal sådana kvinnor, som försäkrat sig för mera än 3 kr. i de erkända kassorna, vara relativt obetydligt. Det torde därför inte vara sannolikt att en frivillig tilläggsförsäkring för nämnda kvinnor skulle medföra någon mera avsevärd arbetsbelastning inom de allmänna sjuk-kassorna. Utskottet får vidare hänvisa till vad utskottet vid 24 § anfört i förevarande avseende.

Utskottet har med hänsyn till vad nu anförts funnit övervägande skäl

tala för att möjlighet till frivillig tilläggsförsäkring öppnas för ifrågavarande gifta kvinnor. En sådan möjlighet bör dock icke stå allenast de gifta kvinnor till buds, som uteslutande är sysselsatta i det egna hemmet. Även sådana gifta kvinnor, som vid sidan av arbetet i hemmet i mindre omfattning ägnar sig åt förvärvsarbete, bör kunna teckna frivilligt sjukpenningtillägg i sådan omfattning att deras sammanlagda sjukpenning ej blir mindre än den för vilken de enbart hemarbetande kvinnorna högst kan teckna sig.

Den i motionerna föreslagna övre gränsen av 6 kr. för obligatorisk och frivillig sjukpenning tillsammans synes utskottet lämplig. I karenstidsavseende synes ifrågavarande kvinnor böra jämföras med sådan helt förvärvsarbetande medlem, som äger teckna frivilligt sjukpenningtillägg.

Utskottet har utarbetat förslag till de ändringar av förevarande paragraf, som föranledes av vad nu förordats.

I övrigt har utskottet inte funnit anledning till erinran vid förevarande paragraf.

53 §.

Paragrafen innehåller *bestämmelser om statsbidrag till den frivilliga sjukpenningförsäkringen.*

Departementschefen.

I förevarande fråga anför departementschefen följande.

»Utredningen har ej funnit sig böra föreslå någon ändring i fråga om det statsbidrag å 20 %, som enligt den antagna lagen om allmän sjukförsäkring skulle utgå till den frivilliga sjukpenningförsäkringen. De skäl, som i vissa remissyttranden anförts för borttagande av statsbidraget, finner jag ej vara av sådan art, att någon ändring av den antagna lagen synes påkallad.»

Motioner.

I *motionerna I: 468* och *II: 572* hemställes att riksdagen måtte besluta att det i den föreslagna lagens 53 § angivna statsbidraget till den frivilliga försäkringen slopas.

I *motionerna I: 479* och *II: 586* hemställes att riksdagen för sin del ville besluta att statsbidrag icke skall utgå vid den frivilliga tilläggssjukpenningförsäkringen.

Utskottet.

Genom den konstruktion av den obligatoriska sjukpenningförsäkringen, som föreslagits i propositionen, kommer vissa kategorier medlemmar, vilka väl skulle behöva det skydd som den obligatoriska tilläggssjukpenningförsäkringen avser att ge, att bli utestängda helt eller delvis från sagda för-

säkring. För dessa kan den frivilliga tilläggsförsäkringen bli av stor betydelse under förutsättning att avgifterna inte blir alltför höga. Även i de fall, då fråga uppkommer huruvida någon är att anse såsom arbetstagare eller icke, torde det vara av betydelse att tillgång finnes till en relativt billig frivillig försäkring.

Med hänsyn till vad nu anförts föreslår utskottet att riksdagen, med avslag å de nyssnämnda motionsvis framställda yrkandena, godkänner förevarande paragraf i oförändrat skick.

115 §.

Paragrafens två första stycken innehåller vissa *bestämmelser om huru skall förfaras med erkänd sjukkasas tillgångar i samband med sjukförsäkringsreformens genomförande.*

Motioner.

I *motionerna I: 479* och *II: 586* hemställas att riksdagen måtte uttala att sjukkassa skall äga rätt att till medlemmar i akuta nödsituationer som hittills ge hjälp utanför försäkringens ram.

Motionerna I: 486 och *II: 591* utmynnar i en hemställan att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära en utredning angående sjukkasornas disposition av nuvarande och framtida fondmedel med hänsyn tagen till den del av fonderna, som ligger utanför de såsom egentliga riskfonder betraktade sjukhjälpfonderna. I *motionerna* uppställs även frågan hur det skall förfaras med medel, som kassorna framdeles skulle kunna erhålla, exempelvis kommunala anslagsmedel eller donationsmedel.

Utskottet.

Det i *motionerna I: 479* och *II: 586* framställda och ovan återgivna yrkandet torde, såvitt utskottet kunnat utröna, avse begagnandet av sådana s. k. fria fonder som beröres i *motionerna I: 486* och *II: 591*. I anledning av de sålunda framställda yrkandena får utskottet, som icke finner påkallat att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär utredning i frågan, anföra följande.

Då en allmän sjukkassa uppkommit genom ombildning av en erkänd sjukkassa övertar den givetvis den erkända kassans tillgångar och förpliktelser. I den mån hos den erkända kassan finnes fonder vid sidan av sjukhjälpfonderna, s. k. fria fonder, övergår de automatiskt till den allmänna sjukkassan, som i samband därmed övertar de förpliktelser som kan vara förknippade därmed. Enligt utskottets mening föreligger intet tvång att sammanslå en sålunda övertagen fond med de fonder, varom förmåles i 79 och 80 §§ lagen om allmän sjukförsäkring. Då fråga är om fonder, vid vars tillkomst särskilda villkor angående avkastningens användande blivit

uppställda, torde fastmer kunna föreligga hinder för en sammanslagning med de lagstadgade fonderna. Utskottet utgår alltså ifrån att fonder vid sidan av nyssnämnda fonder skall kunna finnas hos allmän sjukkasse. I den mån bestämmelser om sådan fonds användning och placering nu finnes i den erkända sjukkassans stadgar torde med tillsynsmyndighetens medgivande motsvarande bestämmelser kunna intagas i den allmänna sjukkassans stadgar. Placeringsbestämmelserna torde härvid inte behöva överensstämma med de i 79 § angivna.

Vad nu sagts gäller fondmedel, som finnes vid ikraftträdandet av lagen om allmän sjukförsäkring. Därefter kan avsättning för särskilda ändamål av överskott å den enligt lagen bedrivna försäkringen inte förekomma. Nya fonder kan alltså endast uppkomma genom donationer eller andra gåvor. Frågan i vad mån allmän sjukkasse skall äga mottaga och handhava nya fonder torde få bedömas med ledning av lagens 57 och 58 §§. Ifrågavarande stadganden torde icke utgöra hinder mot att en allmän sjukkasse äger fonder, vilka tillkommit för ändamål som ligger sjukförsäkringsverksamheten nära.

Vad angår möjligheten för en kommun att bidraga till en sjukkassas verksamhet torde böra beaktas att denna fråga kommit i ett ändrat läge sedan en allmän sjukförsäkring anordnats. Kommunala bidrag till sjukförsäkringsändamål torde därefter knappast komma i fråga. Skulle emellertid en kommun besluta sådant bidrag läser frågan om lagligheten härav få prövas i enlighet med kommunallagarnas föreskrifter.

Utskottets hemställan.

På grund av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen måtte — med avslag å motionerna I: 464, I: 465 och II: 571, I: 467 och II: 570, I: 468 och II: 572, I: 480 och II: 589, I: 482 och II: 593, I: 483 och II: 592, I: 485 och II: 584, II: 583 och II: 585, såvitt motionerna avser ändring i det framlagda lagförslaget, samt å motionerna I: 479 och II: 586, såvitt angår statsbidrag till den frivilliga sjukförsäkringen och möjligheterna till undantag från tillhörighet till sjukpenningförsäkringen, och med förklaring att riksdagen i anledning av motionerna I: 481 och II: 590, I: 479 och II: 586 samt I: 484 och II: 588 funnit viss ändring böra vidtagas i det genom propositionen framlagda förslaget till lag angående ändring i lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring — för sin del antaga förslaget med den ändringen, att 47 § erhåller följande lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag:)

47 §.

Sjukpenningförsäkrad medlem, som åtnjuter annan inkomst av förvärvsarbete än inkomst av tjänst, äger genom frivilliga avgifter försäkra sig hos den centralsjukkassa han tillhör för erhållande av tillägg till den sjukpenning, som utgives på grund av den obligatoriska försäkringen.

Sådant tillägg må uppgå till högst så stort belopp, att sjukpenningen jämte tillägget motsvarar sjukpenningen i den sjukpenningklass medlemmen skulle hava tillhört, därest hela hans årsinkomst av förvärvsarbete utgjort inkomst av tjänst. Ej må dock någon vara frivilligt försäkrad så, att då hel sjukpenning utgives sjukpenningtillägget tillsammans med de förmåner den försäkrade äger uppbära enligt den obligatoriska sjukpenningförsäkringen och den lön eller ersättning, vartill han eljest må vara berättigad under sjukdom, för dag räknat uppgår till högre belopp än en fyrahundrafemtiondel av hans årsinkomst av förvärvsarbete.

(Utskottets förslag:)

47 §.

Sjukpenningförsäkrad medlem, som åtnjuter annan inkomst av förvärvsarbete än inkomst av tjänst, äger genom frivilliga avgifter försäkra sig hos den centralsjukkassa han tillhör för erhållande av tillägg till den sjukpenning, som utgives på grund av den obligatoriska försäkringen. Sådant tillägg må, *där ej annat följer av vad nedan i andra stycket sägs*, uppgå till högst så stort belopp, att sjukpenningen jämte tillägget motsvarar sjukpenningen i den sjukpenningklass medlemmen skulle hava tillhört, därest hela hans årsinkomst av förvärvsarbete utgjort inkomst av tjänst. Ej må dock någon vara frivilligt försäkrad så, att då hel sjukpenning utgives sjukpenningtillägget tillsammans med de förmåner den försäkrade äger uppbära enligt den obligatoriska sjukpenningförsäkringen och den lön eller ersättning, vartill han eljest må vara berättigad under sjukdom, för dag räknat uppgår till högre belopp än en fyrahundrafemtiondel av hans årsinkomst av förvärvsarbete.

Sjukkasemedlems hustru, som sammanlever med sin man, äger, vare sig hon är sjukpenningförsäkrad enligt 7 § första stycket eller enligt andra stycket av samma paragraf, genom frivilliga avgifter försäkra sig hos den centralsjukkassa hon tillhör för erhållande av sjukpenningtillägg, uppgående till en, två eller tre kronor för dag, dock högst det av dessa belopp, som motsvarar skillnaden mellan sex kronor och

*(Kungl. Maj:ts förslag:)**(Utskottets förslag:)*

*den sjukpenning hon eljest äger
uppbära till följd av försäkring en-
ligt denna lag.*

Försäkring för sjukpenningtillägg, som i denna paragraf avses, skall enligt den försäkrades val meddelas med villkor antingen att enbart karenstid, varom i 26 § stadgas, skall tillämpas eller ock att tillägget skall utgå först efter det sjukpenning på grund av den obligatoriska försäkringen under en sjukperiod utgivits för femton, trettio eller nittio dagar. Vid beräkning av sådan tid skall medräknas tid, för vilken sjukpenning på grund av den obligatoriska försäkringen utgivits under de sextio dagar, som närmast föregått sjukperioden.

B. att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte såsom sin mening giva till kända vad utskottet anfört angående

1) den av föredragande departementschefen förordade samordningen av den allmänna sjukförsäkringen och den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen; och

2) de av departementschefen angivna huvudgrunderna för tillhandahållande av läkemedel.

C. att riksdagen måtte, i anledning av motionerna I: 484 och II: 588, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning huruvida lagen om allmän sjukförsäkring lämpligen bör kompletteras på sådant sätt att sjukpenningförsäkringen jämväl omfattar icke förvärvsarbetande änkor och hem- och fränskilda kvinnor med minderåriga barn i hemmet;

D. att motionerna I: 466 och II: 569 måtte anses besvarade genom vad utskottet ovan i motiveringen (s. 68) anfört;

E. att motionerna

1. I: 463,
2. I: 467 och II: 570,
3. I: 468 och II: 572,
4. I: 479 och II: 586,
5. I: 482 och II: 593,
6. I: 483 och II: 592,
7. I: 484 och II: 588,
8. I: 485 och II: 584,
9. I: 486 och II: 591,

10. I: 487 samt

11. II: 587,

i den mån de icke blivit besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 19 maj 1953.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Sten, Nils Elowsson, Sunne, Nerman, Bengtson, Ahlberg och Nils Theodor Larsson;

från andra kammaren: herrar Jacobsson i Igelsbo, Nilsson i Göteborg, fru Västberg*, herr Hagård, fru Sandström*, herrar Lundberg, Carlsson i Bakeröd och Bengtsson i Varberg.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer

I. vid utskottets hemställan under A.

A. *beträffande lagförslaget i dess helhet:*

1) av herrar *Ahlberg* och *Hagård*, vilka anfört följande.

»Det ligger i samhällets intresse att bereda medborgarna trygghet vid sjukdom genom att ge dem möjligheter till sjukvård ävensom till försäkring mot av arbetsoförmåga föranlett inkomstbortfall. När år 1946 en allmän sjukförsäkring i princip beslutades, skedde detta också med stöd av alla partier. Delade meningar rådde däremot i fråga om den närmare utformningen av försäkringarna. Från vårt håll har sålunda bl. a. hävdats, att sjukpenningbeloppen borde ställas i relation till inkomstbortfallet, att försäkringen skulle omfatta även gifta ej förvärvsarbetande kvinnor samt att en rationell sjukförsäkring förutsatte en samordning med socialvården i övrigt och då främst med yrkesskadeförsäkringen. Dessa principiellt och praktiskt betydelsefulla krav blev icke tillgodosedda genom 1947 års lag. Däremot har de beaktats i den föreliggande propositionen, varigenom de planerade anordningarna kommer att vinna i effektivitet.

Trots de vidtagna förbättringarna är enligt vår mening propositionen alltjämt behäftad med brister. Härtill kommer att förslaget icke grundar sig på tillförlitliga ekonomiska kalkyler.

I motionerna I: 483 och II: 592 framhålles att vissa frågor bör bli föremål för förnyad utredning. Därvid har uppmärksamhet särskilt riktats på frågorna om samordningens utformning samt karens- och ersättnings-tidens längd, vidare på aggravationsproblemet och vissa organisatoriska spörsmål.

I motionerna har därutöver framhållits att möjligheterna att från försäkringen undantaga icke blott stats- och kommunalanställda utan även privatanställda, som enligt avtal eller på annat sätt har sin sjuklön ordnad på ett tillfredsställande sätt, bör undersökas.

Redan av anförda skäl synes ett uppskov med de nu föreslagna lagändringarna och tidpunkten för reformens genomförande starkt motiverat. Härtill kommer att riksdagen först nästkommande år kan emotse förslag till yrkesskadelag och till bestämmelser rörande läkemedelsreformen. Denna lagstiftning hör så intimt samman med den nu ifrågavarande att avgörande i ett sammanhang framstår som närmast ofrånkomligt. Det tillämpade tillvägagångssättet har bl. a. medfört att riksdagen icke fått möjlighet till en erforderlig prövning av det föreliggande förslaget.

Att 1947 års lag varit vilande i mer än sex år har främst berott på det statsfinansiella och samhällsekonomiska läget. Delade meningar torde näppeligen råda om att reformens genomförande vid nu föreslagen tidpunkt skulle innebära en extra belastning för staten och näringslivet liksom också för de försäkrade. De totala kostnaderna kommer säkerligen att närma sig miljarden och det synes icke uteslutet att denna börda kommer att inverka på kostnadsnivån inom produktionen så att vårt konkurrens-läge gentemot utlandet ytterligare försvåras. Den verkliga utgiften för staten är icke känd men kommer med visshet att bli avsevärt högre än vad angivits i propositionen. Sålunda har icke ens försök gjorts att beräkna den minskning av skatteinkomsten som föranledes av att såväl arbets-givarnas och de försäkrades avgifter som försäkringsförmånerna skall vara undantagna från beskattning. Icke heller ger propositionen någon antydan om hur regeringen avser att täcka de uppkommande kostnaderna.

En oförutsedd ökning av kostnaderna för sjukförsäkringen och ett icke kontrollerbart inkomstbortfall för statens del kan enligt vår mening även leda till att vissa andra trängande sociala behov, såsom beredande av vård-möjligheter till åldringar och invalider samt upprustning av sinnessjuk-vården, blir eftersatta.

Hur angeläget det än är att sjukförsäkringsreformen snarast förverk-ligas, tvingas vi påyrka ett uppskov för tillgodeendet av här antydda önskemål. I avvaktan på nytt förslag bör enligt vår mening åtgärder vid-tagas för en förbättring av den frivilliga försäkringen. Såsom framhållits i de förenämnda motionerna bör detta bl. a. ske genom en ökning av stats-bidraget till de erkända sjuk-kassorna. För att detta icke skall fördröjas bör en snabbutredning komma till stånd.

På grund av vad sålunda anförts och enär formell möjlighet att bordlägga ärendet i avvaktan på utredning icke föreligger, anser vi att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte

dels med bifall till motionerna I: 483 och II: 592, med hänsyn främst till samhällets och statens bristande ekonomiska möjligheter för närvarande, avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 178 med förslag till lag angående ändring i lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring m. m.,

dels ock i skrivelse till Kungl. Maj:t

a) anhålla om förslag till nästa års riksdag, i huvudsaklig överensstämmelse med i motionerna I: 483 och II: 592 angivna riktlinjer, om omedelbara åtgärder i syfte att främja och stärka de erkända sjukvårdens ställning och möjligheter att bereda de försäkrade bättre fördelar och sålunda vinna ökad anslutning; samt

b) såsom riksdagens mening uttala att i propositionen framlagt förslag till allmän sjukförsäkring m. m. bör med beaktande av vad i motionerna I: 483 och II: 592 anförts överarbetas och, så snart detta ur statsfinansiella och samhällsekonomiska synpunkter befinnes möjligt, föreläggas riksdagen.»

2) av herrar *Sunne, Jacobsson* i Igelsbo och fru *Sandström*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort ha annan lydelse så till vida att

dels de stycken i yttrandet å sid. 52 och 53, vilka börjar respektive slutar med orden »Utskottet anser — — — av utskottet» och »Med hänsyn — — — statens utgifter» bort ersättas av följande uttalande.

»Utskottet anser — — — lika med utskottet — — — ytterligare uppskjutas.

Reformens genomförande synes utskottet synnerligen angeläget. Ökad trygghet och minskade klyftor mellan olika samhällsgrupper är några av de tillfredsställande resultat som uppstår vid ett genomförande. Utskottet anser därför att de nyss angivna omständigheterna inte böra få lägga hinder i vägen för reformens genomförande vid den i propositionen föreslagna tidpunkten.

Den kostnadsökning, som uppkommer för statsverket genom sjukförsäkringsreformen, är icke oväsentlig. Genom den ändrade plan för fördelningen av kostnaderna, som utskottet i det följande kommer att föreslå, underlättas emellertid reformens finansiering. Spörsmål som rör utbyggnaden av den slutna sjukvården och andra liknande vårdformer an-

ser utskottet höra behandlas i annat sammanhang. Utskottet biträder sålunda det i propositionen framlagda förslaget, att lagen om allmän sjukförsäkring skall träda i kraft den 1 januari 1955. De i motionerna I: 483 och II: 592 samt I: 485 och II: 584 framställda yrkandena avstyrkes alltså av utskottet.

Utskottet kan således icke heller tillstyrka bifall till de yrkanden, som framställts i motionerna I: 467 och II: 570.»

dels det stycke i utskottets yttrande å sid. 53, som börjar respektive slutar med orden »Det är — — — nu anförts.» bort ersättas av följande uttalande.

»Det är enligt utskottets mening synnerligen angeläget, att det administrativa handhavandet av försäkringen göres så smidig som över huvud taget är förenligt med rimliga säkerhetshänsyn. Utskottet delar synpunkterna i motionerna, att det härvidlag i stor utsträckning kommer att bero på om sättet för inplacering för de anställda i sjukpenningklasser och uppbörden av försäkringsavgifterna kan handhas på ett tillfredsställande sätt. Utskottet har inte haft möjligheter att på den tid, som står till förfogande, närmare utreda dessa synnerligen komplicerade spörsmål. Utskottet förutsätter, att det i propositionen föreslagna uppbördssystemet beträffande försäkringsavgifterna blir föremål för ytterligare överväganden inom Kungl. Maj:ts kansli och att nästa års riksdag därefter beredes möjligheter att ånyo ta ställning härtill. Frågan om landets indelning i sjukkasseområden är uppenbarligen även den av betydelse för sjukförsäkringens rationella handhavande. Det är dock icke möjligt att i detta sammanhang taga ställning till denna fråga vilken, såsom framgår av föredragande departementschefens ovan återgivna yttrande, inte närmare behandlats i propositionen. Med hänsyn till vad nu sagts vill utskottet inskränka sig till att betona den stora betydelsen av att de utredningar och undersökningar kommer till stånd, som är erforderliga för att utröna huruvida och i vad mån förenklingar och besparingar vid handhavandet av sjukförsäkringen kan genomföras, samt att förefintliga möjligheter härutinnan blir tillvaratagna. Det är enligt utskottets mening önskvärt att den sakkunskap, som finnes inom statens organisationsnämnd, utnyttjas vid nämnda utredningar och undersökningar. De i ovannämnda motioner gjorda yrkandena i förevarande avseende torde få anses besvarade genom vad nu anförts.»

B. *beträffande särskilda delar av lagförslaget:*

vid 11 §

av herrar *Sunne*, *Jacobsson* i *Igelsbo* och fru *Sandström*, vilka ansett att utskottets motivering (sid. 70) bort ha följande lydelse.

»Utskottet har i det föregående beträffande de ovannämnda motionerna

I: 468 och II: 572 samt I: 479 och II: 586 angående tillvaratagande av förefintliga möjligheter till rationaliseringar och förenklingar av sjukförsäkringens administration hemställt, att riksdagen måtte ge till känna vad utskottet anfört. Utskottet, som förutsätter att en prövning kommer att ske, kan därför tillstyrka att paragrafen godkännes av riksdagen.»

vid 13 §

av herr *Lundberg*, som ansett

a) att utskottet vid paragrafen bort yttra:

»Ersättning för försäkrads kostnader för sjukgymnastik eller eljest behandling med bad, massage, elektricitet eller hetluft eller annan därmed jämförlig behandling för konvalescentvård kommer enligt propositionens förslag att utgå endast om sjukkassa med tillsynsmyndighetens medgivande infört rätt till ersättning för dylik behandling.

Den föreslagna anordningen torde komma att medföra, att sjukvårdsförmånerna blir mer omfattande i vissa kommuner än i andra. Då de nämnda behandlingsformerna för en del åkommer — ej minst yrkesskador, barnförslamning, reumatiska sjukdomar etc — måste anses vara av mycket stor betydelse när det gäller att förkorta sjukdomstiden och förebygga invaliditet, anser utskottet det vara angeläget att ersättning för dessa obligatoriskt skall ingå i sjukförsäkringen. Utskottet tillstyrker således det i motionen II: 585 härom framställda yrkandet. Härav föranledes ändringar i 13 och 18 §§.»

b) att utskottet bort hemställa att paragrafen måtte få följande lydelse.

13 §.

Envar försäkrad äger i enlighet med vad nedan sägs rätt till ersättning för utgifter för läkarvård och sjukhusvård ävensom i samband därmed företagna resor. *Om rätt till ersättning för vissa särskilda behandlingsformer stadgas i 18 §.*

vid 18 §

av herr *Lundberg*, som under återopande av sin reservation vid 13 § ansett, att 18 § bort ha följande lydelse.

18 §.

Ersättning för försäkrads kostnader för sjukgymnastik eller eljest behandling med bad, massage, elektricitet eller hetluft eller annan därmed jämförlig behandling och för konvalescentvård skall utgå enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Konungen.

vid 22 §

av herr *Lundberg*, som ansett

a) att det stycke i utskottets yttrande (s. 77) som börjar resp. slutar

med orden »Den nedsättning — — — framställda yrkandena» bort ha följande lydelse.

»Den nedsättning av sjukpenningen, som efter 90 dagar föreslås skola ske i sjukpenningklasserna 4—13, berör regelmässigt inte de yrkesskade-försäkrade. För övriga försäkrade får nedsättningen emellertid ofta stor betydelse. Utskottet delar den i motionen II: 585 framförda uppfattningen att en sjukdomstid, som sträcker sig över 90 dagar, innebär stegrade ekonomiska påfrestningar för den sjuke och hans familj. Det må visserligen vara riktigt, att såsom departementschefen framhåller sjukpenning-försäkringen främst avser att skydda dem som är ute i förvärvslivet, under det att de som blivit mer eller mindre varaktigt invalidiserade i första hand skall få sin hjälp genom folkpensioneringen. Emellertid har i propositionen ej förutsatts någon kompensation genom folkpensioneringen för den nedsättning av sjukpenningen, som föreslås skola ske efter 90 dagar. Särskilt hårt måste de försäkrade i mellangrupperna träffas av den inkomstminskning, som blir en följd härav. Innan beslut om kompensation härför träffats, kan utskottet ej förorda reducering av sjukpenningen för dessa grupper. Utskottet biträder således det i motionen II: 585 härom framställda ändringsyrkandet.»

b) att utskottet bort hemställa, att paragrafen måtte få följande lydelse.

22 §.

Varje sjukpenningförsäkrad — — — tre kronor.

Sjukpenningförsäkrad medlem — — — av tjänst.

Sjukpenningklasserna och beloppet av hel sjukpenning inom varje klass framgå av följande tabell:

Sjuk- penning- klass nr	Årsinkomsten av tjänst uppgår		De första 90 dagarna av en sjuk- period för vilka sjukpenning utgår			Följande dagar av sjukperioden		
	till kr	men ej till kr	Grund- sjuk- penning kr	Tilläggs- sjuk- penning kr	Summa kr	Grund- sjuk- penning kr	Tilläggs- sjuk- penning kr	Summa kr
kol. 1	kol. 2	kol. 3	kol. 4	kol. 5	kol. 6	kol. 7	kol. 8	kol. 9
1	—	1 800	3	—	3	3	—	3
2	1 800	2 400	3	1	4	3	1	4
3	2 400	3 000	3	2	5	3	2	5
4	3 000	3 600	3	3	6	3	3	6
5	3 600	4 200	3	4	7	3	4	7
6	4 200	5 000	3	5	8	3	5	8
7	5 000	5 800	3	6	9	3	6	9
8	5 800	6 800	3	7	10	3	7	10
9	6 800	8 400	3	9	12	3	9	12
10	8 400	10 200	3	11	14	3	9	12
11	10 200	12 000	3	13	16	3	9	12
12	12 000	14 000	3	15	18	3	9	12
13	14 000	—	3	17	20	3	9	12

Halv sjukpenning — — — hel sjukpenning.

Vid beräkning av den tid av nittio dagar, varefter tilläggssjukpenning utgår med lägre belopp i *tionde* till och med trettonde sjukpenningklasserna, skall medräknas tid, för vilken sjukpenning utgivits under de sextio dagar, som närmast föregått sjukperioden.

Såsom sjukperiod — — — 21 § avses.

vid 24 §

av herrar *Nerman, Bengtson, Larsson, Nils Theodor* och *Carlsson* i *Bakeröd*, vilka ansett

a) att utskottets motivering bort ha följande lydelse.

»Vid den allmänna sjukförsäkringen bör man enligt utskottets uppfattning icke enbart följa principen om att sjukpenningen skall utgöra viss kompensation för ett visst inkomstbortfall, utan man bör också vid utformningen taga hänsyn till de varierande kostnader, som de försäkrade kan ha under sjukdom. Kungl. Maj:t har i det föreliggande förslaget i viss utsträckning tagit hänsyn till detta. Den i propositionen föreslagna utformningen av bestämmelserna om barntillägg innebär dock, att denna synpunkt i mindre utsträckning beaktas för flerbarnsfamiljernas vidkommande.

Det torde vara obestriddligt, att flerbarnsfamiljernas kostnader vid sjukdom är större än vad fallet är för de mindre familjerna. Det måste visserligen anses riktigt, att vissa utgifter vid familjeförsörjarens sjukdom blir fasta, oavsett barnantalet. Men å andra sidan måste man härvid taga hänsyn till att flerbarnsfamiljerna i det stora flertalet fall har sämre ekonomiska reserver och sålunda ett sämre ekonomiskt utgångsläge. Det är därför enligt utskottets uppfattning angeläget att tillse, att barntillägget får en sådan utformning, att flerbarnsfamiljerna ej får en oförmånligare ställning än fåbarnsfamiljerna.

I likalydande motionerna I: 480 och II: 589 föreslås, att barntillägget till hel sjukpenning skall utgöra en krona per barn och dag samt att barntillägget till halv sjukpenning skall utgöra 50 öre per barn och dag. I likalydande motionerna I: 482 och II: 593 föreslås, att barntillägget till hel sjukpenning skall utgöra en krona per barn och dag. Den kostnadsökning, som skulle bli en följd av bifall till motionerna, har för statsverkets vidkommande beräknats till 4,9 milj. kronor. Utskottet anser det givetvis angeläget att söka begränsa statens utgifter, men det synes dock vara mindre tillfredsställande att låta dessa i och för sig vällovliga strävanden gå ut över flerbarnsfamiljerna. Utskottet anser, att barntillägget i överensstämmelse med vad som föreslagits i motionerna I: 480 och II: 589 vid hel sjukpenning bör utgå med en krona per dag och barn samt vid halv sjukpenning med 50 öre per barn och dag.

Såsom departementschefen i propositionen framhållit, torde risken för

missbruk av sjukförsäkringen vara minst i fråga om familjeförsörjarna. Det torde därför enligt utskottets uppfattning ej heller vara påkallat att av fruktan för överförsäkring införa en sådan begränsning i fråga om barntilläggens belopp, som i propositionen föreslagits.

Till kvinna med barn under tio år i hemmet skall, då kvinnan åtnjuter sjukhusvård, enligt 25 § i propositionsförslaget utgå ett barntillägg å 2 kronor per dag. Årskostnaden härför beräknas till 3,5 milj. kronor, varav å statsverket belöper 2,6 milj. kronor. Vid bifall till vad i motionerna I: 484 och II: 588 ifrågasatts i förevarande avseende beräknas nämnda siffror stiga till 26 resp. 19,5 milj. kronor. För statsverket skulle alltså uppkomma en kostnadsökning av 16,9 milj. kronor.

Med hänsyn till vad nu anförts finner sig utskottet böra förorda, att förevarande paragraf utformas i enlighet med vad i motionerna I: 480 och II: 589 föreslagits. De i motionerna I: 484 och II: 588 framställda ändringsyrkandena torde ej böra föranleda någon annan riksdagens åtgärd än att de framförda synpunkterna i förevarande avseende böra beaktas vid bedömandet av frågan om hemmavarande kvinnas rätt att teckna frivillig sjukpenningförsäkring. Utskottet återkommer till nämnda fråga vid behandlingen av 47 §.»

b) att utskottet bort hemställa, att paragrafen måtte få följande lydelse.

24 §.

»Har sjukpenningförsäkrad medlem ett eller flera hemmavarande barn, vilka äro sjukvårdsförsäkrade såsom barn till medlemmen, skall utgivas barntillägg till grundsjukpenningen. Barntillägg till hel sjukpenning utgör 1 krona per dag för varje sådant barn. Barntillägg till halv sjukpenning utgår med 50 öre per barn och dag.

Samma lag — — — för barnet.»

vid 26 §

1) av herr *Lundberg*, som ansett,

a) att utskottets yttrande (s. 81) bort ha följande lydelse.

Enligt utskottets mening är det med hänsyn till de yrkesskadade önskvärt att karenstiden, såsom i motionen II: 585 föreslagits, minskas från tre till två dagar. Även om denna ändring i förhållande till nu gällande lag icke kompenserar inkomstbortfallet i de lägre inkomstgrupperna vid yrkesskada, innebär den dock en icke obetydlig förbättring för de yrkesskadade i förhållande till propositionens förslag.

En differentiering — — — lika med utskottet — — — bör ifrågakomma.

I anledning — — — lika med utskottet — — — uppstå härigenom.

Utskottet förordar sålunda, att riksdagen med avslag å övriga i frågan motionsvis framställda yrkanden bifaller det i motionen II: 585 framställda

yrkandet om ändring i 26 §. Som en följd härav bör den i 48 § sista stycket i propositionens lagförslag angivna karenstiden för studerande, som är enbart frivilligt sjukpenningförsäkrad, bestämmas till 17 i stället för 18 dagar.»

b) att utskottet bort hemställa, att paragrafen måtte få följande lydelse.

26 §.

Sjukpenning må ej utgivas för de två första dagarna av varje sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad, (k a r e n s t i d) och ej heller för tid, innan anmälan om sjukdomsfallet gjorts hos sjukkassan, där ej hinder mött för sådan anmälan eller eljest särskilda skäl föranleda att sjukpenning bör utgå.

Vid karenstidens — — — en sjukperiod.

Karenstid tillämpas — — — erkänd arbetslöshetskassa.

2) av herr *Carlsson* i Bakeröd, som ansett

a) att de stycken i utskottets yttrande (s. 81), vilka börjar respektive slutar med orden »En differentiering — — — bör ifrågakomma.» och »Utskottet förordar — — — föreslagna lydelsen.» bort ersättas med uttalande av följande lydelse.

»Utskottet finner de skäl, som i motionen II: 583 anförts till stöd för att karenstiden enligt sjukförsäkringslagens 26 § bestämmas till sex dagar och således blir samma som nu gäller inom arbetslöshetsförsäkringen, vara bärande. De olägenheter, som kan följa av att karenstiden vid sjukdom på grund av yrkesskada ej överensstämmer med karenstiden vid andra sjukdomar, synes utskottet ej vara av sådan betydelse, att de uppväga fördelarna av en karenstid å sex dagar för dessa senare sjukdomar. Utskottet tillstyrker således att karenstiden enligt 26 § sjukförsäkringslagen bestämmas till sex dagar. Såsom en följd härav bör även den i 48 § sista stycket av propositionens lagförslag angivna karenstiden för sjukpenning åt studerande, som är enbart frivilligt sjukpenningförsäkrad, utsträckas till 21 dagar.»

b) att utskottet bort hemställa, att paragrafen måtte få följande lydelse.

26 §.

Sjukpenning må ej utgivas för de sex första dagarna av varje sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad, (k a r e n s t i d) och ej heller för tid, innan anmälan om sjukdomsfallet gjorts hos sjukkassan, där ej hinder mött för sådan anmälan eller eljest särskilda skäl föranleda att sjukpenning bör utgå.

Vid karenstidens — — — en sjukperiod.

Karenstid tillämpas — — — erkänd arbetslöshetskassa.

vid 28 §

av herrar *Sunne, Jacobsson* i Igelsbo och fru *Sandström*, vilka ansett a) att utskottets motivering (s. 83) bort ha följande lydelse.

»Utskottet har den uppfattningen att skäl kan föreligga att från ifrågasvarande lagstiftning undantaga såväl i offentlig som enskild tjänst anställda. Undantag bör dock, utöver för stats- och kommunalanställda, såsom i motionerna I: 479 och II: 586 anförts, äga rum endast för arbetar- och tjänstemannagrupper, som redan har tryggheten vid sjukdom tillfredsställande ordnad. Det kan, som TCO påpekat, inte föreligga oöverstigligen svårigheter att undantagsbestämmelserna får gälla för vissa klart avgränsade grupper av anställda, som avtalsvägen tillförsäkrat sig lämpligt avvägda förmåner. Konungen bör således, efter hörande av tillsynsmyndigheten, i varje särskilt fall ta ställning till eventuellt inkommande framställningar från arbetsmarknadens organisationer.»

b) att utskottet bort hemställa att paragrafen måtte få nedan föreslagna lydelse.

28 §.

Konungen äger från sjukpenningförsäkringen i dess helhet eller viss del därav undantaga arbetstagare, som på grund av lag eller författning, utfärdad av Konungen, eller bestämmelse, som beslutats av kommun, äger uppbära lön vid sjukdom, *så ock annan arbetstagare, vars rätt till lön vid sjukdom finnes i liknande mån tryggad.*

Har arbetstagare — — — utbetalda lönen.

Överenskommelse att — — — avtalet gäller.

Utgöres lön — — — kommunal inkomstskatt.

vid 34 §

av herrar *Sunne, Jacobsson* i Igelsbo och fru *Sandström*, vilka ansett att utskottets yttrande (s. 86) bort ha följande lydelse.

»Utskottet som i det följande tager ställning till de i motionerna I: 479 och II: 586 framställda yrkandena angående reformens finansiering har för sin del icke funnit anledning till erinran mot förevarande paragraf och föreslår därför att den av riksdagen antages i oförändrat skick. Härav följer att utskottet avstyrker bifall till motionerna I: 482 och II: 593.»

vid 35, 38, 39 och 41 §§

av herrar *Sunne, Jacobsson* i Igelsbo och fru *Sandström*, vilka ansett a) att utskottets motivering bort ha följande lydelse.

»I motionerna I: 479 och II: 586 hävdas angelägenheten av att minska statens kostnader för reformen utan att detta medför någon ökning av försäkringsavgifterna för medborgare med särskilt låga inkomster.

Utskottet ansluter sig till det i de ovannämnda motionerna framförda principförslaget att en minskning av statens utgifter för försäkringen skall

genomföras — utan nackdel för de lägsta inkomsttagarna — genom någon ökning av övriga försäkrades avgifter och av arbetsgivarbidragen. Bl. a. av tekniska skäl och angelägenheten att göra försäkringens administration så enkel som möjligt vill emellertid utskottet icke tillstyrka ett avgiftssystem som bygger på en differentiering av statsbidragsprocenten för olika inkomstgrupper. Utskottet vill emellertid framhålla att den av motionärerna förordade principen kan tillmötesgåås även genom en enhetlig sänkning av statsbidragsprocenten och en därav föranledd mindre uppjustering av de genomsnittliga avgifterna för de försäkrade, såvida samtidigt en sänkning sker av det procenttal, som begränsar vissa försäkringsavgifters storlek i förhållande till den taxerade inkomsten. Detta tal är enligt 35 § i det av Kungl. Maj:t framlagda lagförslaget angivet till 2 procent. Om en sänkning av detsamma till 1,75 procent företages samtidigt med en minskning av statsbidragen till sjukvårds- och grundsjukpenningförsäkring, leder detta till någon lindring av avgifterna i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag för de lägsta inkomstgrupperna. Därtill kommer att denna spärregels avgiftslindrande effekt utsträcker till något högre inkomstgrupper än enligt Kungl. Maj:ts förslag — dock fortfarande endast medborgare med låga inkomster. Denna spärregel i utskottets utformning leder slutligen till att inkomstgrupper strax under och samtliga grupper ovanför de inkomstlägen, där spärregelns effekt upphör, får en mindre avgiftshöjning i jämförelse med regeringsförslaget.

För detaljutformningen av de i de ovannämnda motionerna framlagda förslagen beträffande sjukförsäkringsreformens finansiering anser utskottet att följande synpunkter bör vara vägledande.

I propositionen beräknas kostnaderna för statens bidrag till sjukvårdsförsäkring komma att uppgå till 44 milj. kronor och till grundsjukpenningförsäkring komma att utgöra 105 milj. kronor, således tillsammans i runt tal 150 milj. kronor. Statsbidraget har därvid fastställts till 50 procent av kostnaderna för läkarvård och resor, grundsjukpenning och motsvarande del av hempenning. Utskottet föreslår, att statens bidrag till dessa försäkringar minskas från 50 till 30 procent. Kostnaden för ifrågavarande statsbidrag reduceras därigenom från 150 till 90 miljoner. Det belopp, som måste täckas på annat sätt, skulle då komma att uppgå till 60 milj. kronor. Såsom utskottet ovan förordat bör en del av detta belopp kunna täckas genom en mindre ökning av arbetsgivarbidragen, nämligen från sammanlagt 1,1 till 1,2 procent. Kungl. Maj:t har föreslagit, att arbetsgivare, förutom ett bidrag till tilläggssjukpenningförsäkring utgörande en procent av den lön i penningar eller naturaförmåner arbetsgivare utger till hos honom anställda, även skall lämna ett bidrag uppgående till en tiondels procent av denna lön till sjukvårdsförsäkring. Utskottet föreslår, att ett ytterligare arbetsgivarbidrag av en tiondels procent även skall utgå till försäkring för grundsjukpenning. Därigenom erhålles ett ökat bidrag

till försäkringskostnaderna med cirka 15 milj. kronor och återstår att täcka 45 milj. kronor. Detta belopp bör enligt utskottets mening täckas genom en höjning av försäkringsavgifterna. Då sjukpenningförsäkringen beräknas komma att omfatta något under 4,5 miljoner människor skulle den erforderliga avgiftshöjningen komma att uppgå till cirka 10 kronor per år för sjukpenningförsäkrade.

I likhet med Kungl. Maj:t anser emellertid utskottet att avgifterna för medborgare med särskilt låga inkomster bör lindras. Då utskottet förordat någon höjning av försäkringsavgifterna blir enligt utskottets mening angelägenheten framträdande att utsträcka avgiftslindringen till inkomstgrupper, som ligger något högre än vad Kungl. Maj:t föreslagit. I propositionen förordas att ingen skall behöva betala mer än 2 procent av sin inkomst i avgift för sjukvårds- och grundsjukpenningförsäkring. Utskottet föreslår, att detta procenttal ändras till 1,75 Detta får till följd att ensamstående försäkrade med mindre inkomster än cirka 2 700 kronor per år och gifta försäkrade med mindre inkomster än cirka 5 400 kronor per år får lägre avgifter än enligt Kungl. Maj:ts förslag. Utskottets förslag medför att en höjning av avgiftslindringsbidraget med cirka 23 milj. kronor i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag blir erforderlig.

Skillnaden mellan de ungefärliga genomsnittliga avgifterna, inkl. sådana för tilläggssjukpenningförsäkringen, som kan beräknas enligt Kungl. Maj:ts förslag och enligt utskottets förslag framgår av nedanstående tabell. I denna har beträffande gifta förutsatts att hustrun icke har egen förvärvsinkomst.

Inkomst	Försäkringsavgifter för			
	Ensamstående		Gifta	
	Kungl. Maj:ts förslag	Utskottets förslag	Kungl. Maj:ts förslag	Utskottets förslag
Under 1 200 kr.	0	0	0	0
1 800 »	43	39	43	39
2 400 »	62	56	62	56
3 200 »	66	74	82	74
4 000 »	73	83	105	93
4 800 »	78	88	126	112
5 600 »	84	94	132	132
6 400 »	89	99	137	151
8 000 »	100	110	148	168
10 000 »	112	122	160	180
12 000 »	135	145	183	203
över 14 000 »	146	156	194	214

Siffrorna i tabellen är givetvis att betrakta som helt approximativa, då ju de definitiva avgifterna ännu icke kunnat framräknas.

Den besparing för statskassan som enligt utskottets förslag erhålles i jämförelse med Kungl. Maj:ts uppgår således till $60 - 23 = 37$ milj. kr.

Med det förra beloppet — 60 milj. kr. — minskas statsbidraget till sjukvårds- och grundsjukpenningförsäkringen. Med det senare beloppet — 23 milj. kr. — ökas bidraget till avgifts lindring. Läggas här till den besparing på 5 milj. kr. som utskottet nedan föreslår beträffande den frivilliga försäkringen, uppnås alltså en sammanlagd utgiftsminskning för statskassan av ca 42 milj. kr.

Utskottet vill i samband med sitt ställningstagande till frågan om sjukförsäkringsreformens finansiering understryka att Kungl. Maj:t framgent bör ha sin uppmärksamhet riktad på utvecklingen av det allmännas kostnader för försäkringen. Med hänsyn till det statsfinansiella läget framstår det för utskottet som mycket betydelsefullt att dessa kostnader icke kommer att väsentligt överstiga ett totalbelopp av den storlek, som den av utskottet förordade finansieringsordningen enligt ovanstående beräkningar innebär.»

b) att utskottet bort hemställa, att 35, 38, 39 och 41 §§ måtte få följande lydelse.

35 §.

Överstiger medlems sammanlagda avgift för sjukvårdsförsäkringen och försäkringen för grundsjukpenning *en och tre fjärdedels* procent av hans vid taxering till statlig inkomstskatt året näst efter det år avgiften avser taxerade inkomst, skall avgiften nedsättas till *en och tre fjärdedels* procent av nämnda inkomst. Är medlem taxerad enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser, skall härvid å vardera maken anses belöpa hälften av makarnas sammanlagda taxerade inkomst. Är den försäkrade medlem i såväl lokal- som centralsjukkassa, skall nedsättning i första hand avse avgift till centralsjukkassan. Inom en och samma kassa skall nedsättning i första hand avse avgift för sjukvårdsförsäkringen.

Därest vad — — — påföras honom.

38 §.

Arbetsgivare är pliktig att erlägga bidrag till kostnaderna för sjukvårdsförsäkringen, *försäkringen för grundsjukpenning* och försäkringen för tilläggsjukpenning. Bidraget skall för varje kalenderår utgöra, *till sjukvårdsförsäkringen en tiondels procent, till försäkringen för grundsjukpenning en tiondels procent och till försäkringen för tilläggsjukpenning en procent*, allt av den lön i penningar eller naturaförmåner, som arbetsgivaren under året utgivit till arbetstagare anställda hos honom. Härvid skall hänsyn icke tagas till arbetstagare, som jämlikt 28 § undantagits från försäkringen för tilläggsjukpenning, och ej heller till arbetstagares lön i vad lönen överstiger femtontusen kronor för år räknat. För beräkning av naturaförmåner skall gälla vad i 8 § sägs. Grundas försäkringsavgift, som arbetsgivaren skall erlägga jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, å särskild beräkning av arbetstagares lön, skall den sålunda be-

räknade lönen ligga till grund jämväl vid beräkningen av bidrag som i denna paragraf sägs.

Angående debitering — — — därom förordnar.

39 §.

Beloppet av de i 38 § avsedda bidrag, som belöpa å ett kalenderår, skall i den ordning Konungen bestämmer fördelas mellan centralsjukkassorna i förhållande till, såvitt angår sjukvårdsförsäkringen, antalet medlemmar vid utgången av kalenderåret och beträffande *försäkringarna för grundsjukpenning och tilläggsjukpenning* centralsjukkassornas och till dem anslutna lokalsjukkassors utgifter för *grundsjukpenning respektive tilläggsjukpenning* under kalenderåret; dock äger Konungen med riksdagen bestämma, att viss del av bidragen skall ingå till en fond att förvaltas enligt grunder, som fastställas i enahanda ordning.

I avräkning — — — Konungen utfärdar.

41 §.

Sjukhjälpsbidrag utgår till centralsjukkassa med nedan angivna procentuella andel av de utgifter under kalenderåret, som bestritts av centralsjukkassan och till denna anslutna lokalsjukkassor, nämligen för

- a) läkarvård enligt 14 § ävensom resor enligt 16 och 17 §§ 30 procent;
- b) grundsjukpenning och motsvarande del av hempenning 30 procent;
- c) barntillägg ..... 75 procent.

Konungen äger — — — av desamma.

vid 47 §

av herr *Lundberg*, som ansett

a) att utskottets yttrande bort ha följande lydelse.

»Samtliga de vid förevarande paragraf motionsvis framställda yrkan- dena avser att bereda möjlighet för de gifta kvinnorna att teckna frivilliga tillägg till den obligatoriska sjukförsäkringen. Utskottet anser i detta sammanhang det vara angeläget att betona, att den föreslagna sjukkas- lagen bygger på principen att försäkringen skall vara obligatorisk. Ett avsteg från denna princip bör göras endast, om mycket starka skäl därtill föreligger. Sjukförsäkringen avser att täcka inkomstbortfall vid sjukdom. Således kan man inte, som i motionerna I: 481 och II: 590 påstås, göra gällande att 'utestängningen av hemmakvinnorna från den frivilliga till- läggsförsäkringen måste anses vara en orättvisa och ett omotiverat under- kännande av den betydelsefulla arbetsinsats, som de gör för hem och samhälle'. Lagen är en försäkringslag och inte en mätare av eller ett uttryck för graden av samhällets uppskattning av hemmakvinnornas arbete, där sjukpenningens höjd skulle ge uttryck för samhällets uppskattning av arbetsinsatsen. Om lagen skulle ha detta syfte är även 6 kronor en

allt för låg uppskattningsnivå. I sådant fall hade även hela konstruktionen av sjukförsäkringen måst omarbetas.

För de hemmavarande husmödrarna är den i propositionen föreslagna grundsjukpenningen å 3 kronor både principiellt och ekonomiskt en väsentlig förbättring, och kostnaderna för denna sjukpenning torde i stort sett motsvara vad såväl huvuddelen av familjerna som samhället för närvarande kan bära. Den avgift som familjen skall erlagga för sjukförsäkringen blir betungande, och endast de ekonomiskt bäst ställda har möjlighet att teckna sig för en frivillig tilläggsförsäkring för hemmavarande husmödrar. Ett bifall till motionerna skulle därför praktiskt innebära att endast de mera välsituerade husmödrarna kan få del av tilläggsförsäkringen, under det att de husmödrar, som har det största behovet av densamma, ställes utanför, men trots detta tvingas att med sina skatter delvis bekosta denna tilläggsförsäkring. Skall denna fråga lösas bör det ske genom en generell höjning av grundsjukpenningen från 3 kronor till ett högre krontal, och den generella förhöjningen bör då avse både kvinnor och män. Då detta tills vidare icke är ekonomiskt möjligt, bör frågans avgörande uppskjutas till den tidpunkt, då de ekonomiska förutsättningarna för en allmän förbättring av sjukförsäkringen föreligger. Utskottet avstyrker därför de i frågan väckta motionerna.»

b) att utskottet bort hemställa att riksdagen måtte bifalla propositionens förslag till 47 § oförändrat.

vid 48 §

1) av herr *Lundberg*, som under åberopande av sin reservation vid 26 § ansett, att 48 § bort ha följande lydelse.

48 §.

Sjukkasmedlem, vilken — — — obligatoriska försäkringen.

Sjukpenning eller — — — hel sjukpenning.

Å sjukpenning — — — 25 §§ sägs.

Den i 26 § angivna karenstiden skall för sjukpenning, som här avses, utsträckas till *sjutton* dagar. Sjukpenningtillägg enligt denna paragraf skall utgå först efter det sjukpenning på grund av den obligatoriska försäkringen under en sjukperiod utgivits för femton dagar; och skall härvid vad i 26 § andra stycket sägs äga motsvarande tillämpning.

2) av herr *Carlsson* i Bakeröd, som under åberopande av sin reservation vid 26 § ansett, att 48 § bort ha följande lydelse.

48 §.

Sjukkasmedlem, vilken — — — obligatoriska försäkringen.

Sjukpenning eller — — — hel sjukpenning.

Å sjukpenning — — — 25 §§ sägs.

Den i 26 § angivna karenstiden skall för sjukpenning, som här avses, utsträckas till *ljuguen* dagar. Sjukpenningtillägg enligt denna paragraf skall utgå först efter det sjukpenning på grund av den obligatoriska försäkringen under en sjukperiod utgivits för femton dagar; och skall härvid vad i 26 § andra stycket sägs äga motsvarande tillämpning.

vid 53 §

1) av herrar *Sunne, Jacobsson* i Igelsbo och fru *Sandström*, vilka ansett a) att utskottets yttrande (s. 93 f.) bort ha följande lydelse.

»Enligt lagen den 3 januari 1947 om allmän sjukförsäkring skulle ett statsbidrag å 20 procent utgå till den frivilliga tilläggsförsäkringen. Enligt propositionen skall denna frivilliga tilläggsförsäkring, i vad den gäller sjukpenning åt arbetstagare, ersättas med en obligatorisk försäkring. För denna obligatoriska tilläggssjukpenning skall emellertid enligt propositionen icke utgå något statsbidrag, utan tilläggssjukpenningen finansieras helt med de försäkrades egna avgifter jämte arbetsgivarbidrag.

Den frivilliga tilläggsförsäkringen skall enligt propositionen ändå behållas. Å denna försäkring skall enligt förslaget utgå ett statsbidrag å 20 procent.

Utskottet kan i fråga om detta statsbidrag icke ansluta sig till propositionens förslag. Med hänsyn till att statsbidrag i nuvarande läge icke kunnat införas för den obligatoriska tilläggsförsäkringen finner utskottet icke lämpligt att sådant bidrag kommer den frivilliga tilläggsförsäkringen till del.»

b) att utskottet bort hemställa, att paragrafen måtte få följande lydelse.

53 §.

Till centralsjukkassa utgår statsbidrag för den frivilliga försäkringen med sjuttiofem procent av kassans utgifter under året för barntillägg enligt 48 § tredje stycket.

Statsbidrag utbetalas — — — Konungen bestämmer.

2) av herr *Lundberg*, som ansett

a) att utskottets yttrande (s. 93 f.) bort ha följande lydelse.

»Enligt lagen den 3 januari 1947 om allmän sjukförsäkring skulle ett statsbidrag å 20 procent utgå till den frivilliga tilläggsförsäkringen. Enligt propositionen skall denna frivilliga tilläggsförsäkring, i vad den gäller sjukpenning åt arbetstagare, ersättas med en *obligatorisk* försäkring. För denna obligatoriska tilläggssjukpenning skall emellertid enligt propositionen icke utgå något statsbidrag, utan tilläggssjukpenningen finansieras helt med de försäkrades egna avgifter jämte arbetsgivarbidrag.

Den frivilliga tilläggsförsäkringen skall enligt propositionen ändå bi-

behållas men i huvudsak begränsas till fria företagare. Å denna försäkring skall enligt förslaget utgå ett statsbidrag å 20 procent.

Utskottet kan i fråga om detta statsbidrag icke ansluta sig till propositionens förslag. I och med att tilläggsjukpenningen för de anställda förvandlas från frivillig och statsunderstödd till obligatorisk och icke statsunderstödd, är det meningslöst att, såsom i den till grund för propositionen liggande utredningen, tala om att 'bibehålla' det i den antagna lagen föreskrivna statsbidraget. Det måste vara principiellt riktigt, att om en arbetstagare icke erhåller statsbidrag till sin tilläggsförsäkring, så bör icke heller exempelvis en arbetsgivare ha statsbidrag till sin frivilliga försäkring. Om statsbidrag i sådant fall anses böra utgå, bör det utgå till både arbetstagares tilläggsförsäkring och till frivilligt försäkrade icke arbetstagare. Ett statsbidrag till den frivilliga försäkringen innebär, att de anställda med sina skatter bidraga till försäkringskostnaderna för fria företagare, och detta alldeles oavsett om de senare har det ekonomiskt bättre eller sämre ställt än de anställda. Utskottet anser därför att avgörandet av frågan om nämnda statsbidrag till den frivilliga försäkringen bör uppskjutas till en tidpunkt, då statsbidrag även till den obligatoriska tilläggsförsäkringen kan övervägas.

Den föreslagna bestämmelsen om statsbidrag å 75 procent av sjukkassas utgifter för barntillägg åt studerande överensstämmer däremot med vad som gäller för dylika tillägg åt övriga försäkrade, och utskottet kan därför i denna del ansluta sig till departementschefens förslag.

Utskottet förordar således, med tillstyrkande i denna del av motionerna I: 468 och II: 572 samt I: 479 och II: 586, att det i 53 § angivna statsbidraget å 20 procent till den frivilliga försäkringen slopas.»

b) att utskottet bort hemställa, att paragrafen måtte få följande lydelse.

53 §.

Till centralsjukkassa utgår statsbidrag för den frivilliga försäkringen med sjuttiofem procent av kassans utgifter under året för barntillägg enligt 48 § tredje stycket.

Statsbidrag utbetalas — — — Konungen bestämmer.

II. vid utskottets hemställan under B.

A. beträffande punkten 1)

av herrar *Sunne*, *Jacobsson* i *Igelsbo* och fru *Sandström*, vilka ansett, dels att det stycke i utskottets yttrande (s. 64) som börjar respektive slutar med orden »Utskottet delar — — — arbetarskyddets fromma.» bort ersättas av följande uttalande.

»Enligt utskottets mening synes föredragande departementschefen ha underskattat betydelsen av att stimulera arbetarskyddet bl. a. genom av-

giftsberäkningen vid yrkesskadeförsäkringen. Det är utskottets uppfattning att den allmänna inställningen till hithörande frågor numera visserligen är en annan och humanare än tidigare, men detta torde icke ha eliminerat betydelsen av den stimulans till arbetarskyddsåtgärder, som en avgiftsberäkning i förhållande till yrkesskaderiskerna kan medföra. Det synes därför utskottet som om det skulle vara lämpligt att sedan någon tids erfarenhet vunnits, frågan om differentierade arbetsgivarbidrag ånyo tages upp till prövning i enlighet med vad som anförts i motionerna I: 479 och II: 586.»

dels att det stycke i utskottets yttrande (s. 65), som börjar respektive slutar med »Motionerna I: 467 — — — ovan anført» bort ersättas av följande uttalande.

»Motionerna I: 467 och II: 570 samt I: 485 och II: 584, vilka redan i det föregående avstyrkts av utskottet, bör även med hänsyn till vad här ovan anförts icke bifallas. Beträffande det i motionerna I: 479 och II: 586 framställda yrkandet rörande olycksfallsstatistiken och arbetarskyddet hemställer utskottet, att riksdagen måtte ge tillkänna vad utskottet anført. Yrkandet i motionen II: 587 torde få anses besvarat genom vad utskottet ovan anført.»

B. beträffande punkten 2)

av herrar *Sunne, Jacobsson* i Igelsbo och fru *Sandström*, vilka ansett, att det stycke i utskottets yttrande (s. 67), som börjar respektive slutar med orden »Utskottet utgår — — — till Kungl. Maj:t.» bort ha följande lydelse.

»Utskottet anser att vid utarbetande av förslag till bestämmelserna rörande läkemedelsreformen erforderlig hänsyn bör ägnas synpunkten att en omotiverad ökning av läkemedelsförbrukningen på grund av reformen i möjlig mån bör undvikas. Beträffande det i motionerna I: 479 och II: 586 framställda yrkandet hemställer utskottet att riksdagen måtte ge tillkänna vad utskottet anført.»

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Kungl. Maj:ts proposition	1
Förslag till lag angående ändring i lagen om allmän sjukförsäkring	2
Propositionens huvudsakliga innehåll	45
Frågan om sjukförsäkringsreformens genomförande m. m.	47
Departementschefen	47
Lagrådet	49
Motioner (I: 463, I: 465 och II: 571, I: 467 och II: 570, I: 468 och II: 572, I: 479 och II: 586, I: 482 och II: 593, I: 483 och II: 592, I: 485 och II: 584)	50
Utskottet	52
Tidpunkten för sjukförsäkringsreformens genomförande	52
Det administrativa handhavandet av försäkringen	53
Avstängning jämlikt epidemilagen	54
Begravningshjälp	54
Samordningsfrågan	55
Departementschefen	55
Motioner (I: 467 och II: 570, I: 479 och II: 586, I: 485 och II: 584, II: 587, I: 482 och II: 593)	62
Utskottet	62
Arbetstagarbegreppet	63
Arbetsarkyddet	64
Samordningstidens längd	64
Samordningens närmare utformning	64
Anmälningförfarande vid yrkesskada	64
Läkemedelsfrågan	65
Departementschefen	65
Motioner (I: 479 och II: 586, I: 483 och II: 592)	66
Utskottet	67
Lagförslagets detaljutformning	67
7 §. Departementschefen	67
Motioner (I: 466 och II: 569, I: 484 och II: 588)	68
Utskottet	68
8 §. Utskottet	69
11 §. Departementschefen	69
Motioner (I: 468 och II: 572, I: 479 och II: 586, I: 483 och II: 592)	70
Utskottet	70

14 §.	Motioner (I: 482 och II: 593)	70
	Utskottet	70
15 §.	Departementschefen	71
	Motioner (I: 482 och II: 593)	71
	Utskottet	71
16 och 17 §§.	Motioner (I: 482 och II: 593)	71
	Utskottet	72
18 §	Departementschefen	72
	Motioner (I: 482 och II: 593, II: 585)	73
	Utskottet	73
22 §.	Departementschefen	73
	Motioner (I: 482 och II: 593, I: 483 och II: 592, II: 585)	76
	Utskottet	77
24 §.	Departementschefen	78
	Motioner (I: 480 och II: 589, I: 482 och II: 593, I: 484 och II: 588)	78
	Utskottet	78
25 §.	Utskottet	79
26 §.	Departementschefen	80
	Motioner (I: 464, I: 482 och II: 593, I: 483 och II: 592, II: 583, II: 585)	81
	Utskottet	81
28 §.	Departementschefen	82
	Motioner (I: 479 och II: 586)	83
	Utskottet	83
29 §.	Departementschefen	83
	Motioner (I: 483 och II: 592)	84
	Utskottet	84
31 §.	Utskottet	85
33 §.	Motioner (I: 482 och II: 593)	85
	Utskottet	86
34 §.	Departementschefen	86
	Motioner (I: 479 och II: 586, I: 482 och II: 593)	86
	Utskottet	86
35 §.	Motioner (I: 482 och II: 593)	87
	Utskottet	87
36 §.	Motioner (I: 468 och II: 572, I: 479 och II: 586)	87
	Utskottet	87
38 och 39 §§.	Departementschefen	87
	Motioner (I: 479 och II: 586, I: 482 och II: 593, I: 487)	89
	Utskottet	90
41 §.	Motioner (I: 479 och II: 586, I: 482 och II: 593)	90
	Utskottet	90

47 §. Departementschefen	91
Motioner (I: 479 och II: 586, I: 481 och II: 590, I: 484 och II: 588)	92
Utskottet	92
53 §. Departementschefen	93
Motioner (I: 468 och II: 572, I: 479 och II: 586)	93
Utskottet	93
115 §. Motioner (I: 479 och II: 586, I: 486 och II: 591)	94
Utskottet	94
Utskottets hemställan	95
Reservationer	98